HIPPIATRIA SIVE MARESCALIA

LAVRENTII RVSII AD NICOLAVM sancti Hadriani diaconum Cardinalem, in qua praeter variorum morborum plurima, ac saluberrima remedia, quadragintatres commodissimae FRENORVM formae excusae sunt, vt nullum tam nouo oris vitio laborantem Equum inuenias, cui non hinc occurrere possis.

PARISIIS,
Excudebat Christianus Wechelus, in via ad diuum Iacobum, sub intersignio scuti basiliensis,
Anno M.D.XXXI.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI ET DOmino suo D. NICOLAO, Dei gratia sancti Hadriani diacono Cardinali, Laurentius Rusius, Marescallus de Vrbe, familiarium vestrorum minimus, recomendationis instantiam & perpetuum famulatum.

INter cætera animalia quæ ad dignitatis humanæ solatium ille fabricator excelsus opifex omnium, procurauit, Equos cuiusdam singularis decoris, nobilitatis, & formę dote præcipua venustauit, vt per eorum generosum obsequiū humanis vsibus oportunū, & sublimium personarum splendidius magnitudo clarescerer & inferioris status hominibus eorum oportunitas non deesset. Per hos enim effertur altius gloria principum, regum corda grandescunt, struūtur acies, hostilia consternuntur. Hos siquidem velut humanæ præcipua adiumenta naturæ, generali vocabulo iumenta nuncupauit antiquitas, vt ex eorum nomine, Equorum nobilitas & necessaria vtilitas noscerentur. Nam sine adiumento istorum, peregrinæ adiri prouinciæ, fluminis impetus superari, defectarum personarum deferri lassa corpora non valerent, nec aliàs generosa discretio inter nobiles & ignobiles sic congruam differentiam edere potuis[illegible] ius igitur nobilis animalis naturam à pueritia mea totis studiis percun[illegible] cum diuersis marescallis, qui quasi ex vniuersis mundi partibus ad V[illegible] ariis temporibus concurrerunt, pro Equorum genitura salubriter procu[illegible]a, nutritura bene gerenda, valetudine perseruanda, curandisq; languoribus qui vel ex humore peccante, vel exterius diuersis ex acide[illegible]bus sæpe fortuiti[illegible]ntur, diuersas & singulares curas didici, &
[illegible]n tam didici [illegible] erientia magistra palpaui, ex eo q in tali-
[illegible] auc[illegible] tis [illegible] tia facit artem. Nec his contentus fui,
ia n[illegible] a, quæ huius artis secreta consueuerunt
[illegible]ne exquisiui, semper in qualibet cura scripta
[illegible] uam sub[illegible] mè veritas indicatur. Quorū omnium
d[illegible] tudia in vn[illegible] a fasciculum colligens, in hoc præ-
[illegible] laudes pręcipuas vestri nominis vtiliter dirigere
pr[illegible] eso igitur, vt hoc præsens opusculū vestro no-
m[illegible] dignemini à deuoto vestro suscipere,
[illegible] ces temeritati, si enucleatas & vtilissi-
mas ad vtilitatē cōmunem omniū cōpi
sed in hoc laborem vestri deuotissi
seruitoris potius commēdantes: & si patienter feratis, securè assero q non mea sed vestra est gloria huius libri.

AD LECTOREM.

ANxios nos sanè habuit aliq̃diu, amice lector, hic noster Laurentius quid de eo edendo nobis statuendum esset, q. morborũ, ac herbarũ quarũdam uocabula in eo inueniremus quæ neq; nobis nec item alijs plerisq; non indoctis neq; rei medicæ Mulomedicinæq; rudibus admodum essent nota, eáq; non simplici uno aliquo nomine expressa per uniuersum opus, sed eádem nonnunquàm pagina permutatis aliquot literis, modis duobus ac tribus aliquando enunciata: uerùm cum celebres medicinæ professores qui hac in re nobis in consilio fuerunt ea nos esse uoluntate audirent ut si quando illiusmodi uox aliqua incideret, mutaturi essemus in eam quæ familiaris magis esset nostris hominibus ac eandem uideretur affectionem indicare, diuersam omninò nobis ineundam rationem censuerunt: nempè ipsas lectori bona fide exhibendas illorũ nominum singulas & syllabas & literas cum sua quantacunq; esset uarietate, cleniatrisq; permittendum illorum iudicium, præsertim cum non unius alicuius generis uiderentur ꝓpria, sed alia apud alios ut quisq; inuẽtor extitit alicuius remedij huic aut illi morbo accõmodi nata, id quod ex authoris quoq; ipsius epistola non obscurè uideretur posse colligi: temerarium enim fore de exotica dictione ac non admodum comperta significationis uelle iudicium facere, reliquasq; illas quibus tanquàm quibusdam uestigijs ad rem ipsam facilius perueniretur, studiosis adimere. His igitur autoribus primo quoq; tempore editionem maturauimus, præter pseudographias magno numero summotas quas series orationis & sensus quoque communis euincebat, ut erat qui Rusiũ descripsit literarum latinarum penitus ignarus, nihil nobis ꝑmittẽtes: sed optima ueraque fide quicquid in huiusmodi ab exemplari nobis exhibitum est, id omne tanq̃ per manus nobis tradentes, cuius rei si cuis testem requirat, dabimus locupletißimum, exẽplar ipsum, quod in eum usum domi seruamus: Gallicus autem Laurentius quem propediem proferemus & in quo uertendo conferendoq; cum Mulomedicis totus & aßiduus est homo quidam eruditus, omnia certa ac definita habebit, rectè ne ac secus reddita uestrum erit iudicium. Duo præterea sunt de quibus mihi admonendus uideris, alterum ut in cõpositionũ ponderibus per priorem numerũ qui ternarij imaginem præfert, uncium intelligas: alterum ut in ductibus illis literarũ qui im mu nu &c. exprimunt, à nobis nihil uerearis dissentire sicubi uidebimur tibi à recto aberrasse, scis enim ita esse typos chalcographicos, ut tam multi huiusmodi ductus coniungi non possint, quin certum aliquid explicetur: quo factum est, ut hic cum exemplari nostro paria facere non potuerimus, quod in ijs nihil non habet dubiũ, ac ambiguum. Illud quoq; non prætereũdũ, ut si gratiam ullam à te de hoc libro inisse contingat, bonam illius partem literato uiro et literatorũ omniũ amantißimo Ioanni à Lugduno Priori apud Bondiacenses deberi intelligas, qui è bibliotheca sua copiosißima nobis hoc opus suppeditauit. Vale optime lector, & Robertũ Valturium Vegetiumq; de re militari, Optica Alberti dureri eiusdemq; de humani equiniq; corporis symmetria admiratiõe dignũ opus, necnon rationem conficiendorũ tormentorũ bellicorum ac aliorũ omnium ad rem bellicam pertinentium, omnia picturis elegantißimis ob oculos posita, à nobis expectato.

INDEX MORBORVM, MEDICAMINVM, AC

aliorum quorundam quæ his Laurentij de Medicina Equorum Commentarijs continentur.

* *

I N D E X

I N D E X.

* * *

I N D E X.

✳ FINIS. ✳

Pagina	Versu	Legendum fortè
1	17	musculorum.
3	36	viuulas.
9	33	ad cibum extendente, vel, & collum.
13	39	vel arrecta.
63	29	testudines.
66	35	sinopidis 3.ii.
67	8	viuulæ.
eadem	vltimo	purgetur.
69	23	in modum circuli.
73	14	euforbium 3.3.
75	20	añ. 3.3. libras 3.
77	8	fimi arietini.
83	30	sale marino.
84	primo	à natibus.
89	9	spargulam.
ibidem	14	salsa marina.
94	3	spauanis.
ibidem	21	mollificatiuum.
123	6	prius.

ERRATA.

		Lege
13	9	custodiatur.
84	35	de Verme.
123	primo	dit hæc.
141	15	serpiginem.

IsP

IsP

5

LAVRENTII RVSII DE MARESCALIA, SIVE DE ARTE VETERINARIA liber vnus.

De natura Equi, CAP. I.

EQuus calidæ naturæ iudicatur, & temperatæ. Calor ostenditur per leuitatem, velocitatem, audaciam, & vitæ longitudinem: quia plus aliis animalibus viuit. Temperamentum inuenitur in eo, quia docilis, & mansuetus est erga dominum vel nutritorem suum.

Quòd ad generationem Equorum sint eligendi parentes idonei Cap. II.

QVoniam omne animal consueuit simile generare, tam moribus, quàm corpore, ideo vt recipiamus bonos filios, necesse est vt eligamus bonos parentes: quia ex bono & pulchro patre, bonus, & pulcher consueuit filius generari, & econtrariò. Similiter de matre. Et si accidat quandoque contrarium, quod dissimiletur filius parentibus, hoc accidit ex aliqua occasione: frequentius tamen assimilatur aut moribus, aut corpore.

Quæ consideranda sint in parentibus Cap. III.

QVatuor in parentibus spectanda sunt, scilicet forma, pulchritudo, color, & meritum. In forma autem quæruntur corpus vastum, & solidum, corpori conueniens altitudo, latus longissimum, maximi & rotundi clunes, pectus latum, patens, & omne corpus multellorum depressitate nodosum, pes siccus, & solidus, cum cauo cornu, altius calciatus. musculorũ

De pulchritudine Equorum, Cap. IIII.

PVlchritudinis partes hæ sunt. Habeat Equus caput exiguum, et siccum, cuius pellis bene inhæreat ossibus capitis: Aures breues & acutas, quasi aspideas: oculos magnos, non concauos: nares patulas, quasi inflatas: maxillas graciles, & siccas: os magnum, & laceratum: collum longum, & gracile iuxta caput: Garese verò acutum, sed quasi tésum & rectum: dorsum curtum, & quasi planum: lumbos rotundos & quasi grossos: Costas & ilia, vt bouina: Hancas lõgas, & tensas: Comas & caudã cũ paucis & lõgis crinibus: Cossas latas & carnosas tam interius, quàm exterius: Garetta ampla, & sicca & tensa: falces curuas & amplas, quas Equus teneat vt ceruinas: Crura & ampla, & pilosa, & sicca. Iuncturas crurium grossas, & non carnosas, propinquas vngulis, ad similitudinẽ boum. Vngulas rotũdas, solidas, & fixas: & vniuersaliter habeat membra proportionata corpori tam in longitudine, quàm in amplitudine, & collum deferat eleuatum, vt det grossitudinem iuxta pectus. Sit verò Equus altior à parte posteriori, quàm anteriori, velut ceruus.

De coloribus Equorum, Cap. V.

COlores equi sunt hi, Radius, Aureus, Ablinctus, Roseus, Murreus, Cerrinus, Gilbus, Scutulatus, Albus, Gutatiuus, Candidissimus, Niger, Pressus. Sequentis meriti varius cum pulchritudine, mixto in eo nigro, vel albo, vel assido, vel bladio mixto cum cano, vel cum quouis colore, Spumeus, Maculatus, Murrinus obscurior. Secundum verò D. Iordanum, Color baydus, & semialbus obscurus, super omnes est laudandus. In emissariis autem precipuè clari, & vnius coloris eligendus est Equus. Cæteri despiciendi sunt, nisi magnitudo, vel membrorum aptitudo, culpam colorum excuset.

De merito, seu bonitate Equorum, CAP. VI.

MEritum dicitur bonitas Equi. Pluries accidit q Equus est turpis, male formatus, & mali coloris, est tamen valde bonus: propter cuius bonitatem, & meritum, Equus dicitur haberi carus: quia potius homo capit bonitatem quàm pulchritudinem. Nam si res habetur propter vtilitatem, vtilior est bonitas quàm pulchritudo: ergo affectare debes plus bonitatem, quàm pulchritudinem: & ideo bonitas Equi excusat eum à turpitudine: sed si pulchritudinem cum bonitate haberet simul iunctam, melior esset. Et est sciendum q pulchritudo Equi factorum, melius discernitur, & monstratur in macro, quàm in pingui, nam propter pinguedinem aliqua facta eius occuluntur. Sciendum q in Equabus consideranda sunt, quæ iam dicta sunt de Equo: vnum tamen in ipsis præcipue debes attendere, videlicet q Equæ habeant magnum corpus, & ventrem longum.

De signis ad cognoscendum uirtutes, CAP. VII.

NOta primo q pulchritudo, & defectus Equorum, & membrorum melius discernuntur, Equo existente macileto quàm pingui. Equus habens maxillas grossas, & collum curtum, non leuiter affrenari potest decenter. Equus habens frigiditatem capitis, & caput inflatum, oculos tumidos, deferens caput in ingressu grauiter versus pedes deorsum, extremitates auricularum pendentes & frigidas, vix vnquam poterit curari. Equus habens auriculas pendentes, & magnas, & oculos concauos, lentus, remissus, & mollis existit. Equus habens Garetta ampla, & extensa, & falsas curuas, ita q Garetta respiciant interius in gressu, de more celer & agilis esse debet. Equus habens Garetta curua, & falsas extensas, & hancas curuas, debet naturaliter ambulare. Si Equus per caudam trahatur, quanto magis firmus fiat & caudam fortius ad se trahit & ossi adhæret, tanto melior, & ad prędiandum, si attrahit, tanto iuuantior est. Item quanto corium vbi crinis deficit inter aures fortius ossi adhæret, tanto melior est ad prędiandum. Equus habens iuncturas crurium iuxta pedes naturaliter grossas, & pastoralia curta velut bouina, dicitur naturaliter esse fortis. Equus habens costas grossas, velut bouinas, & ventrem amplum, & deorsum pendentem, laboriosus & sufferens iudicatur. Equus habens vniuersas vngulas albas, vix aut nunquam duras aut fortes habebit. Equus si super omnes pedes suos in principio, præcipuè

super

ſuper anteriores diu & æqualiter ſtet iunctos, ita vt vnum pedē ante alterum non extendat, aut ſurſum teneat, aut vnum pedem ſuper terram leuius & debilius teneat altero, membra inferiora ſe habere ſana & firma demōſtrat. Equus habens nares magnas, & inflatas, & oculos groſſos, non concauos, audax naturaliter eſſe debet. Equus habens os magnum, ſciſſum, ſiue laceratum, maxillas graciles, & macras, & collum longum, & gracile verſus caput, ſatis ad affrenandum exiſtit habilis. Equus tenens ad ſe truncum caudæ ſtrictum, & fortiter iuxta coſtas ſtrictum, vt in pluribus, fortis, & ſufferens eſſe debet, ſed non celer. Equus habens crura, & iuncturas crurium ſatis piloſas, & pilos longos, in eis laborioſus exiſtit, ſed non de facili agilis reperitur. Equus habens culmen lōgum, & amplum, & hancas lōgas & extenſas, & qui ſit poſterius altior quàm anterius, vt in pluribus, velox in curſu reperitur. Equus claudicans à parte anteriori de pede & non premens verſus terram in greſſu niſi extremitatem vel tantummodo pūctum pedis ſeu vngulæ, ſcias quòd vngula patitur. Equus claudicans anterius, ſi vniuerſaliter premit in terra ſoleam pedis, alibi q̄ in vngula patitur. Equus claudicans in oppreſſione pedis verſus terram, non curuans nec plicans paſtoralia vel iuncturas, circa iuncturas læſio eſſe cenſetur. Equus claudicans anterius, & in ſua reuolutione, ſiue à dextris, ſiue à ſiniſtris magis claudicat, præſumitur dolor eſſe in ſpatulis. Equus claudicans poſterius, in ſua reuolutione ſimpliciter magis claudicans, apparet quòd in hanca patitur. Equus patiens in loca inferiora deorſum & faciens in greſſu paſſus anteriores minutos & crebros, à grauedine pectoris affligi videtur. Equus anterius claudicans, & qui cum quieſcit aliquantulum pedem claudicantem ante alium tendit, nihil incumbens ſe pedi claudicanti, in crure vel in ſpatulis patitur. Equus ſi poſterius claudicans, non incumbens ſe in greſſu, niſi in puncto pedis poſterioris ſolummodo, nec aliquid curuans iuncturas, eleuat, & dirigit pedem claudicantem ſine implicatione aliqua in greſſibus, in iunctura eſt paſſio. Equus habens dolores intra corpus continuè, habens vniuerſaliter auriculas frigidas & nares ſimiliter frigidas, & oculos concauos, ſemiuiuus eſſe cenſetur. Equus habens anthracem, ſi flatus narium emittat frigidos, & oculi lachrymentur aſſiduè, quaſi mortuus iudicatur. Equus habens enorram vel vermem volatiuū in capite, & cōtinuè per nares humores proiiciens, velut aquam pinguem & frigidam, vix euadet. Equus habens infirmitatem aragiati, emittens tantum per anum ſtercora liquida cōtinuè, ita vt nihil ſtercoris in ventre remaneat patientis quod emittat, in infuſionem cadet infirmitas, & vt in pluribus, non euadet, imò citò morietur. Equus habens ſtimulos ſi ſubitò vniuerſaliter redigitur in ſudorem, & membra ipſius ſingula contremiſcunt, ipſo continuè ſcorditiones patiente, non videtur poſſe euadere. Si nares Equi aliquantulum teneantur, & modicum herbæ vel ſtraminis infra nares ponatur, ſi anhelitum fortiter à ſe proiiciat, à ſtranguria, & enorra liberum habet caput. Equus patiens infirmitatem ſtrāguillionis, ſi cum difficultate ac ſonitu narium in gutturis medio ſpirat & reſpirat, necnon totum guttur habet inflatum vel groſſum, vix euadet. Equus habens pares balſas natura, & non impares, vt de pluribus, non facilè erit groſſus.

Qua etate sint Equi apti ad generandum. CAP VIII.

QVia pater robustus & fortis membris, & virtutibus, robustiores generat natos, ideo ea ætate debet Equus eligi ad generandum quando membra completa, & virtutes perfectę in eo reperiuntur. Nam fœtus ex iuuenculo Equo natus, quia nec membra bene completa, nec solidata, nec virtutes perfectę sunt in ipso, erit naturaliter debilis: & si antè admittitur, q̃ sit naturaliter perfectus ad generandum, filius imperfectus, & debilior ex eo nascetur: Quia ex minus perfecto, minus perfectum procedit: & ex magis perfecto, magis perfectum.

Qua etate sint apta Equæ ad generandum, CAP. IX.

PRopterea quód fœmininus sexus in omni animali frigidior est masculino, citius peruenit ad ętatis suæ perfectionem. Vnde post bien-niũ Equa rectè Equo subiici potest: Et post decimũ annũ ad cõceptionis officium, inutilis iudicatur. Et si ex ea soboles oritur, iners, & tarda nascetur. Quia sicut citius masculo ætatem fœmina perficit, sic & citius in ea decrescit. Vnde cum causa, & virtus in ea post decimum annum velut iam sene deficiant, inutilis reputatur ad partum.

Qualiter circa ipsos agendum sit, cum sunt admittendi ad generandum, CAP. X.

QVm Equi ad generandum sunt admittendi, debent bene & copiose pasci & nutriri, & sine labore, & aliqua inquietatione esse debet. Nam nimius labor desiccat humiditatem, vacuat spiritus & debilitat virtutes: quæ tria necessaria sunt ad generationem. Quies verò multiplicat humiditatem, & copiosum nutrimentum multiplicat spiritus, & virtutes, & ex quiete est nutrimentum roboratiuum, vnde coeundi desiderium augmẽtatur. Non tamen intelligendum est, quòd Equus stet penitus sine labore: sed taliter equitetur Equus, q potius sibi delectationem inferat quàm fatigationem. Quia labor siue exercitium temperatum, calorem naturalẽ exiccat, superfluitates consumit, spiritus & virtutes corroborat, quum virtutem digestiuam dirigat, & adiuuet: vnde conceptio fiet melior ex puriori semine, quàm ex minus puro. Quum itaque temperata semina magis conueniant ad generationem, quàm intemperata, bonum est vt Equus valde leuiter exercitetur. Nimia enim quies generat multas superfluitates, vnde calor naturalis; & spiritus debilitantur, exinde corpus, & humores infrigidantur, & postmodum semẽ. Ex semine autem frigido, & multum humido, vix fiet conceptio: & si fiat, generatur ex eo fœmineus sexus. Nam ex frigido, & humido semine procreantur fœminæ: ex temperato, masculi. Ex nimis frigido & humido, nunq̃ fiet conceptio, quia calor agens suffocatur. Ex nimis sicco similiter: quia materia non extenditur. Similiter ex nimis calido, si sit cum siccitate, aduritur: si cum nimia frigiditate, informatur. Ex tẽperato igitur semine conceptio formatur. Relinquitur igitur vt nec multum pingues Equi nec item humidi aut sicci, sed ad mediũ tendentes sint apti ad generandum: tendãt tamen magis ad humiditatem quàm ad siccitatem. Quia ex copiosa materia grande corpus generatur: Ex modica verò materia, corpus modicum generatur.

Vnde

Vnde,vt suprà dictum est,ita tractãdi sunt Equi qui admittendi sunt ad generandum,vt pingues existentes ad medium tendant: quia sicut modica materia non est sufficiens, ita superflua non est apta. Quia calor agens in re multa, nõ potest eam depurare & informare,sed debilitatur in actione sua. In re modica, non habens idoneum subiectum, similiter debilitatur, & euanescit: in re verò tẽperata,ęqualitate agens,vndiq; in ea liberè agit,& informat, cũ idoneũ subiectũ et materiã aptã,quã totã depurare, et regere potest,inueniat. Qđ dictũ est, suprà de exercitio faciendo in Equis qui admittendi sunt ad generationẽ,intelligendum est de his qui sunt in stabulis, quos exercitare, & quiescere facit homo pro velle. Nam armẽtarii non possunt esse laboris expertes,cũ huc & illuc pascendo vagẽtur, et libertas animum pro velle disponat. Eadem in Equabus consideranda sunt.

Quot Equæ emissario sint supponendæ, CAP. XI.

EQui sicut sunt dispares corporibus,sic & viribus. Ideo considerandũ est, vniuscuiusq; viribus æstimatis, pauca vel numerosa coniugia submitti. Quę res faciet eos ætate nõ parua durare: quia nimius coitus omne animal citò facit senescere,ac deficere,quum substantiã consumat, & humiditatem, & virtutes debilitet, calorem naturalẽ extinguat, spiritus faciat exhalare: quare mors sequitur omnino. Inueni tamen ꝙ Equo viribus formaq; constanti duodecim vel quindecim ad plus possunt submitti Equæ. Cæteris pro qualitate suarum submittendæ sunt virium.

Quo tempore sint admittendi Equi ad generationem, CAP. XII.

EQuarũ natura cum sit,duodecim mensibus partus absoluere, prouidendum est vt tempus conceptionis conueniat tempori natiuitatis. Ergo cũ necesse sit pullos tẽperato et herboso tẽpore nasci,vt nõ lędãtur corpora frigore, nec æstu languescãt æstatis,& copiam habeant lactis, videtur ꝙ locis calidis in Aprili, vel frgidioribus in Maio admittendi sunt E[illegible] ad generandum, quum hæc tempora conueniant natiuitati Equi: nam his tẽporibus nati pulli & aërem temperatũ,& copiosum inueniunt nutrimentum.

Quanto tempore ferant Equæ partum, CAP. XIII.

IDeo ꝙ agens in re multa,tardius eam disponere,& informare potest q̃ agens in modica,cum materia cõceptionis Equarũ propter maioritatẽ sui corporis maior sit q̃ aliorũ animalium,& magis humida q̃ aliorum,necesse est habeat longius tempus calor ad informandum. Vnde vnius anni spaciũ natura præbet Equę ad absoluendum partũ,& in tanto tempore sol complet zodiacum. In boue minus tempus requiritur, quia materia sicca retinet informationem, & citius induratur q̃ humida. In Asinis licet sit materia minor, est tamen minus frigida, vnde tardius calor eum potest disponere ad informandum. In aliis animalibus pro vt materia cuiuslibet apta est ad informandum,tempus breuius,aut lõgius natura exhibuit ad absoluendum partum.

Quid ſit agendum, ſi Equa patitur Equum, CAP. XIIII.

Accidit cum pluries, ꝙ Equa Equum patitur ſuper ſe, nec tamen vult coitũ, quod ex defectu caloris ipſius circa naturalia cõtingit, & licet ipſam natura ſtimulet, frigiditas tamen illorum membrorum coitũ recuſat, & ideo vrtica vel ſquilla circa naturalia ipſius membri inficiantur, & excitabitur in eo libido. Eſt præterea notandum ꝙ emiſſarii armẽtorum, aliquibus mediis ſpaciis ſeparari debent propter noxam furoris alterius: quia tẽpore coitus, cum animalia ſint furioſa, ſi ſe attingerẽt, inuicẽ læderẽt.

Quomodo Equæ ſint tractandæ poſt conceptionem, CAP. XV.

Vbi conceperint Equæ, ſeparentur à maribus, nec famem, frigusq; tolerent, nec laborem, nec inter ſe locis comprimãtur anguſtis, quoniam abortiendi materiam forſitan pareret: nec nimis macræ, aut nimis pingues exiſtãt, ſed medium teneant vtriuſq;. Nam ſi nimis macræ eſſent, aut abortirent propter nutrimenti penuriam, aut fœtus modicus, & debilis naſceretur. Si nimis pingues eſſent, propter loca repleta non poſſet conceptionis materia pro vt expedit, dilatari, & ſic minor corpore ſimiliter orietur. Et nota ꝙ generoſas Equas alternis annis ſubmittere debemus, ſcilicet, quæ maſculos nutriunt, vt pullo puri, & copioſi lactis robur infundatur. Et ſemper armentis pinguia paſcua prouideri oportet. Et in hyeme in locis calidis morentur, vt in nemoribus, vbi à frigore, & vento non tantum læduutur. Cauendum tamen eſt pro poſſe, ne iumenta morentur in locis vbi ſit magna copia cerrorum: nam comeſtio glandium cerri, facit abortiri iumenta. In æſtate verò in locis frigidis & aquoſis, vt in pratis, & locis vbi herbarum copia ſit.

Quod tempus ſit aptum conceptioni, & generationi pullorum Equorum, CAP. XVI.

Quarum natura quoniam ita exiſtit, ſcilicet anno vno vt portet, vt prædictum eſt, ideo tempus conceptioni, & natiuitati congruum eligendum eſt. Vnde tempus Veris cum ſit temperatum paſcuisq; copioſum, vtriq; maxime conuenit: quia cum temperatum ſit, & humores omnes in animalibus ſint tali tempore temperatiores, & ſanguis & corpus tunc ipſis dominetur, nullum tempus ſic aptum conceptioni videtur, cum humorum temperantia ſit neceſſaria conceptioni. Similiter autumnus eſt natiuitati aptus, quia cum nouiter geniti pulli ſint teneri, & citò frigore, vel æſtu lędantur, propter autumni temperantiam tali tempore nati pulli nec fatigantur æſtu nec algore torpeſcunt. Similiter quum pulli teneri, copia lactis indigeant, nec famis neq; potus inopiam tolerantes, teneraq; ipſorum natura expoſtulet nutrimenta, & creſcentes magis ac magis nutrimenta duriora expoſcant, hoc tempore copiam herbarum tenerarum inueniunt, & ſicut ipſa, ſic & herbæ ad duriciem tendunt.

Quis locus bonus ſit ut in eo naſcantur, CAP. XVII.

Ideirco ꝙ conſuetudo eſt, ꝙ ſecundum naturam & ſecundum conſuetudinem quam ab origine ducit animal, gubernatur, & viuit in eo quod magis vniuſcuiuſq; animalis officio congruit, ab origine quilibet debet in eo ſtudioſè nutrire, vt leuius tolerent quod poſtmo

dum

dum pati necessarium est: vnde illud Hippocratis, Ex multo tẽpore cõsueta, etiam si fuerint deteriora insuetis, minus molestare consueuerunt: propterea cum sit necessarius ad laborem, laboriq; suo congruant vngulæ duriores, & fortes, loca verò mollia reddãt vngulas molles, & teneras, vtile videtur q̃ pulli petrosis, & montuosis locis nascantur, ne natis Equis in mollibus locis, vngularum teneritas de asperitate nihil sentiat: sed natis Equis, duris locis, frigida origine, locorum asperitate durescãt. Mõtuosa loca videntur vtilia duplici causa monstrante. Cum montium iter sæpe sursum, & deorsum eundo, sit difficilius itinere plano, redditur etiam ex vsu fortior ad laborem: & quia descendere difficilius est quàm per planũ incedere, descẽdendi aut ascendendi exercitio ad laborem aptior informatur. Tum etiam et pedes fortiores, & aptiores, grossiores, & duriores redduntur. Nã ex labore, fit maior nutrimenti accumulatio ad mẽbra laborantia, & natura semper intẽdit ad membrorum defensionem, quibus est magis necessaria: vnde cum crura & pedes magis aliis membris laborent, natura mittit illuc nutrimentum, ad corroborandum, & augmentandum ea, vt magis tolerantia sint laboris: Et ideo crura grossa in ossibus, & pedes in vngulis efficiuntur duriores. Bonum est ergo vt pulli exercitio vtantur assiduo dum in armento consistunt: tamen tali vt iis videbitur expedire, vt non vltra velle vel posse fatigentur, sed leuiter ambulando.

De nutritione paruorum pullorum, CAP. XVIII.

DE nutritione paruorum pullorum Equorũ quando suprà diximus, nunc de ipsorum educatione, ac doctrinatione dicendum. Cum ergo pulli nati fuerint, manu tangendi non sunt: quia eos lędit tactus assiduus, & à frigore quantum ratio patitur defendantur, vt non frigoris algore torpescant. Similiter à nimio calore aut ingeniti ętu nõ ęstuent. Vnde congrua loca vtriq; tẽpori eligẽda sunt, videlicet tempore frigido, stabulis calidis: tempore calido, frigidis, & vmbrosis locis locandi sunt. Nunq̃ à matre separentur aut famem, vel sitim patiantur. Matres verò bonis pascuis, & herbis sufficientibus nutriantur, ut copiosi lactis robur pullis infundant, & pulli pro velle, sugendi lac habeant facultatem.

De educatione adultorum, CAP. XIX.

VBi autem magis adulti pulli fuerint, leuiter manu tangantur, vt eo tempore, quo domari debuerint, ex tactus assuetione mitiores in domando inueniantur. Similiter & in ferrando ducantur post matres frequenter per mõtuosa, et petrosa loca propter causam superius dictam: nec separentur à matribus donec compleant duos annos, sed eas cõtinuè sequãtur per bona pascua, & cõgrua loca. Post bieniũ debent à matre separari, quia in tali ętate incipiunt iam naturaliter ad coitum stimulari. Vnde si matres postea sequerentur, & ob delectationem coitus cum matribus vel aliis coirent, deteriorarentur: etiam in aliqua parte corporis possent faciliter lędi: Si tamen Equus vsq; ad ętatem trium annorum libertatem haberet per bona, & sufficientia pascua sine societate iumentorũ, melius, & salubrius foret sibi: quia per campos discurrendo, propter aërem, & libertatem animi, quam habet

habet Equus, efficeretur in corpore, & membris sanior: specialiter autem crura ab omni macula munda, & per omnia meliora habebit.

Quomodo, & quo tempore illaqueari debeant Equi qui ducuntur de armento, CAP. XX.

POstquam ad ætatem peruenerint Equi, qua domari debent, & à matribus separari, illi qui ex armento educuntur, debent leuiter, & suauiter laqueari laqueo grosso, & forti, decenter de lana composito: quia lana propter sui molliciē, habilior est, q̄ linum vel canabis: melius tamen, & securius est, ꝙ talis funis factus sit de crinibus iumētorū. Laqueetur Equus recenti, vel frigido tempore, vt mense octobris, vel circà, eo ꝙ tempore frigido possūt paruuli securius fatigari, et domari q̄ calido: et post domationē ipsorū in hyeme factam, de mense martii, vel circà, debēt eis dari ferragines continentur, herbæ de cætero quamdiu possint virides reperiri. Nā pulli propter domationem macrescunt & desiccantur interius: idcirco dare ipsas ferragines necessarium est omnino. Dantur etiam quædam ferragines pullis de mense nouembris, & antè: quæ quidem ferragines quàmuis non multū impinguent, ipsos tamen purgant, & ipsorum corpora mirabiliter ampliant: habeatur tamē magna custodia, ꝙ sit in stabulo calidò, et caueatur à frigore, & vēto: & quàmuis breuda vel remulum competat pullis, eò ꝙ ipsorum intestina dilatat, tamen nullo modo simul cum herba detur eis: nam remulum cum herba datum, generat vermes in corpore Equi: Credo tamen vtilius, & melius esse, ꝙ laqueetur in primo Maii, quia tunc temporis, consueuerunt esse pinguiores pulli, propter herbas, quas comederūt in vere, & sunt impinguati, & mundi ab omni corruptione, et calefactione, quam haberent in corpore. Præterea inueniuntur tunc temporis herbæ recentes, quæ competunt valde pullis. Non laqueetur pullus tempore nimis calido, quia ex insueta captione, nimis æstuando laboraret, vnde posset leuiter membrorum, & corporis incurrere lęsionē. Eo autē capto quod dictum est, impositoq; sibi capistro de canabe, cum capitiolo de corio, ducatur frequenter ad aquam, & per terram ad societatem alicuius Equi domiti, donec assuescat bene ire sine societate: postmodum ducatur per terrā, & ad aquam cum freno in ore, deinde cum sella.

Quando, & quo tempore edomari debeant pulli, CAP. XXI.

PVlli domari possunt, postquam ad ætatē duorum annorum peruenerint: Sed longè melius, & vtilius est, ꝙ domētur postquàm ætatē trium annorum exegerint, quia in tali ætate perfectè membris, & corpore domari possunt. Sunt etiam robusti, & membris valentes sustinere labores: vltra verò hanc ętatem licet difficile sit domare, tamen fertur ꝙ Fredericus Imperator nūq̄ Equos ꝓ sua pſona faciebat domari nisi essēt q̄tuor annorum, & dicebat ꝙ ex hoc Equi erāt saniores & fortiores, & ex hoc Eq habebāt tibias, & iūcturas magis mūdas, & siccas, nec poterāt ex tūc habere gallas.

Quomodo, & qua cautela Equi domentur, CAP. XXII.

QVando verò debet domari pullus, diligens debet adhiberi cautela, scilicet ꝙ Equus ad pręsepe binis capistris alligetur, & hoc taliter fiat, ꝙ propter suam indomitatem à dictis capistris in crusibus aliquate-

quatenus nõ lædatur: & donec in ſua ferocitate permãſerit, ſuo ſimili domito ſocietur, quia tutius, & ſecurius poterit ad eum acceſſus haberi. Et item ſępius leuiter, & ſuauiter manu pedes, & tibiæ, & alia membra tangãtur. Nec debet in principio circa eum homo acriter indignari, ne fortè propter hoc aliquẽ virũ indecẽter aſſumat, ſed cũ magna perſeuerãtia lenitatis, & mãſuetudinis tãgat, donec manſuetus, & benè domitus, per aſſiduum, & crebrum tactum manuum, in omnibus efficiatur vt decet, & dictũ eſt: ita vt plenè, & ſecurè ſua mẽbra circumcirca tangantur, & ſpecialiter pedes ſæpius eleuãdo, & admodum firmiter pedes percutiẽdo, nec ante biennium ratione aliqua laqueetur: quia propter iuuentutem ex labore inſueto domationis aliquas læſiones in cruribus facile incurrere poſſet.

De cuſtodia Equorum poſt domationem. CAP. XXIII.

DOmatione facta, taliter cuſtodiatur Equus, Imponatur ei capitiolũ factum de corio forti, & humido, ſiue leni, & binis capiſtris decenter præſepio alligetur, vt dictum eſt ſuprà: pedes verò anteriores pedica ſeu paſtoriis de lana compoſitis vinculetur, nec non vni pedi poſteriorũ funis laneus (quẽ vulgo tegmellus dicitur) alligetur, vt ita nullatenus ire poſſit, & hoc fit ad ſanitatem crurium conſeruandam. Præterea locus vbi moratũ, ſit à fimo bene mũdus in die, noctu verò fiat ſtratũ ſiue lectería de paleis vſq; ad genua pro quiete, quę ſummo manè tollatur. Equus verò ſummo diluculo tangatur per totũ corpus, & crura decenti terſorio, ſiue ſereligia benè tergãtur, pro vt melius videbitur expedire: deinde ducatur ad aquã, paruo tamẽ paſſu, & teneatur in aqua tam manè q̃ ſerò vſq; ad genua, vel paulo ſuperius, ita tamen ꝙ aqua non tangat teſticulos cum bibit, & ſic teneatur Equus in aqua dulci vel marina circa ſpacium trium horarum, quia frigiditas aquæ dulcis, vel ſiccitas aquæ marinę, naturaliter Equi crura deſiccant, coercendo humores deſcendentes ad crura, ex quibus conſueuerũt in eis ęgritudines generari. Poſt reditum autem nullo modo Equus ponatur in ſtabulo, niſi prius eius crura fuerint bene munda, & deſiccata ab aqua: quoniam fumoſitas ſtabuli ſolet indũcere gallas: & malos humores, propter ſuam caliditatẽ, ſolet generare cruribus madefactis. Vnũ q verò ſemper memoriæ teneatur, vt Equus aſſiduè comedat in loco infimo quaſi iuxta pedes, ita ꝙ cũ quadã difficultate fœnũ vel annonã capiat: quoniam ipſo intentè caput ãd collum extẽdẽte pro comeſtione ſumẽda, propter nimium flectendi vſum, cooperante natura, collum, & caput gracilius ei efficitur, & ad affrenandum redditur habilior, & pulchrior ad videndũ. Ob hoc etiam crura ipſius quotidiè ingroſſantur, quia maius recipiunt incrementum, cum aſſiduam faciat ſuper anterioribus cruribus impreſſionem, ex qua ibi fit maior contractio nutrimenti.

Quibus cibis utatur Equus iuuenis, & ſenex. CAP. XXIIII.

COmedat autem Equus fœnum, paleas, herbas, ordeũ, auenam, quę ſunt naturales, & proprii ſemper Equorum cibi. Si tamen Equus ſit iuuenis, herbis, & fœno cum ordeo, vel alio ſimili, aut ſine ordeo paſcatur ſufficienter: quoniam herbæ, & fœnum ventrem dilatãt,

&

& corpus, et propter suam humiditatem in suo augmento membra naturaliter augent. Et quia omne animal naturaliter humidum est, siue Equus iuuenis fuerit, siue senex, refici debet humidioribus herbis, vt in ipso naturalis complexio reseruetur. Postq̃ autem Equus iuuẽtutem perfectè exegerit, vt ad laborem sustinendum sit fortior, siccioribus cibis vtatur, scilicet, paleis, & ordeo, & his similibus moderatè. Nam propter paleæ siccitatem Equus non ita de facili impinguatur, sed in competẽti habitudine retinetur, & viribus fortior permanebit: & quia cibus durus difficile dissoluitur, ideo ad laborem aptior reperitur. Sed cibus tener faciliter dissoluitur, vnde Equus nutritus cibis teneris, & leuibus, debilior viribus reputatur, & reperitur. Est autem in Equis melior habitudo mediocris, vt non nimis pinguis, nec nimis macilentus existat, sed medium teneat vtriusq;: quia dum nimis pinguis existit, multæ in eo superfluitates, & mali humores excrescũt, ex qbus cõsueuerũt in cruribus, & aliis mẽbris, plures, & diuersæ ægritudines euenire, maximè si exponatur laboribus: quia propter supfluos labores, humores dissoluẽtur, & fluet per corpus, ex quo posset Equus de facili effici morbosus: vel etiam propter oppilationem venarũ, et arteriarũ, posset subitò mori. Si verò nimis macilẽtus existit Equus, nimis debilis erit ad sustinẽdos labores, mẽbra etiã habebit inermia, et erit horribilis ad videndum.

Quomodo, & quando, & quibus modis, purgetur Equus. CAP. XXV.

QVia inter omnia quæ retinent Equũ in bona dispositione, & in bona habitudine corporis, est hoc potissimum, ꝙ saltẽ in anno Equus semel purgetur, propterea enim maiori tempore cõmodius viuit, et quasi reiuuenescit, idcirco hic aliquos modos inseram, quibus Equus potest purgari. Est autem vnus modus purgandi Equum cũ ferragine, sicut in Vrbe, & vicinis partibus, vt plurimũ fieri cõsueuit. Comedũt enim Equi herbas prædictas diebus quindecim, infra quos purgantur plenissimè: ex tunc autem non ad purgandum, sed ad impinguãdũ dantur Equis ferragines supradictæ: est & alius modus huic similis. Sunt enim in Apulia quædã herbæ, quæ trifolium appellantur, quæ ex quo seminantur non oportet vsq; ad triennium vlterius seminare. Quolibet autem anno emittent herbas virides, et teneras, & durabunt in sua bonitate per totam æstatem: dictas autem herbas comedendo impinguabitur Equus per eundem modum per quem purgatur, et impinguatur per herbas quæ ferragines nuncupãtur. In locis verò magis frigidis, sicut est in Francia, Alemania, Anglia, & his similibus, quia herbæ, & pascua sunt magis subtilia, & magis viridia, & magis tenera, cõsueuerũt purgari Equi cum herbis de pratis, & dictę herbæ locis prædictis purgãt mirabiliter, & impiguãt. Est alius modus purgationis Equorum, qui in locis vbi est magna copia pomorum infrà scriptorum, fieri consueuit. Nam vbi est magna copia melonum seu peponum, consueuerunt dari Equis ad comedendum pepones, & per frusta minuta incisa: habent enim mirabiliter purgare, maximè per vrinam, & postmodum inpinguare. Est & alius modus similis præcedẽti, & melior: Annona per dies quindecim datur eisdem, ex hoc enim purgantur mirabiliter, & etiam impinguantur: et quod melius est, si Equus de vuis prædictis seu racemis

mis comederit habũdãter, si senserit infirmitatẽ, quæ dicitᷓ pulsiuus, liberabitur, nec ægritudini dictę, remedium aliquod huic simile poterit reperiri. Est & alius modus huic similis, quãtũ ad purgationẽ Equorũ, Vbi est abũdãtia ficuũ, dãtur Equis similiter in habundãtia ad comedẽdũ. Sunt & alii modi, qui et si sint vtiles ad purgandum, non tamen impinguant, nec sunt ita securi sicut præcedentes: sunt enim quasi medicinales, de quibus modis inter cætera propono duos solũmodo, reliquos relinquam industrię peritorum in arte. Recipias igitur omnia interiora piscis Tecæ, vel piscis barbi, & si non sufficiant interiora vnius piscis, ponas ibi interiora plurium pisciũ, de genere supradicto: quæ minutè incisa misce cum optimo vino albo, & immisce cum cornu in gula Equi, purgabit enim Equum mirabiliter, & medicinaliter potio supradicta. Alius modus est, & medicinalis, ꝙ recipiatur de siligine, & diu bulliatur in aqua fluuiali: vel melius, bulliat modica bullitione, ita ꝙ non crepet: nam Equus non ita bene comederet: deinde exiccetur, & detur Equo ad comedendũ loco annonæ: ex hoc enim Equus purgabitur mirabiliter, & si quos vermes in intestinis habuerit, emittet necessariò: & hic modus est satis vtilis, & bonus, dummodo Equi velint de siligine prædicta recipere. Probaui tamen ꝙ stant Equi aliqui aliquibus diebus anteꝙ̃ velint comedere de siligine prædicta: & nota ꝙ quando purgatur Equus cum herbis, vt supradictum est, debet teneri Equus sub tecto, & debet etiam cooperiri aliqua coopertura de lana: quoniam herbę consueuerunt propter nimiam humiditatem, & naturalem frigiditatem infrigidare, ex quo posset Equus facile infrigidari, & morbos incurrere satis graues.

De præbendando Equo, CAP. XXVI.

QVando vero Equus debuerit præbendari, attamentur, siue purgetur prius bene auenæ siue præbenda, ita ꝙ puluis, & aliæ immunditiæ non sint ibi, & postea detur sibi: quia puluis ordei, siue annonæ, [illegible]terius, ex facili tussim consueuit inducere, & corpus, & interiora d[illegible]siccare, quæ infirmitas quasi incurabilis est.

De potu Equi, CAP. XXVII.

AQua verò pro potu Equi mollis esse debet, & aliquantulum salsa, & turbida, suauiter currens, vel quasi nihil, quia huiusmodi aquæ propter suam grossiciem, siue grossam substantiam nutribiliores existunt, & Equi magis ex eis reficiuntur: Sed aquæ currentes, & frigidę quãto frigidiores, & velociores existunt, tanto minus Equos reficiunt, & alunt. Non tamen extra rationem videtur, si temporibus nimis calidis, dulcibus aquis Equus vtatur, vt calorem infrigidando, & siccitatem reprimat humectando. Est etiam in his & aliis consuetudo in qua nutritus est, non modicum attendenda: & si ad inconsuetũ aliquid dedũcendus est, paulatim nõ subitò debet deduci, quia natura non sustinet subitas mutationes. Et quia Equus nisi bibat ad plenum, cõmodè carnes assumere nõ potest, abluatur os eius interius, & fricetur cum sale madefacto in vino, quoniam ob hoc Equus libenter aquã sumit, & libentius comedit.

De

De ferrando Equo, CAP. XXVIII.

FErrari debet Equus ferris congruis, ad modum vngulæ rotundis: extremitas circuitus ferri sit stricta,& leuis: quia quãto leuiores fuerĩt, tanto facilius, & agilius eleuat pedes suos .& quanto Equi vngula circuitu ferri vtitur strictiori, tanto maior ,& fortior efficitur, pro vt decet. Et nota ꝙ quãto Equus ferratur iunior, tãto ipsius vngulę molliores,& debiliores existunt. Item nota ꝙ vsus eundi sine ferris à iuuentute, nutrit vngulas Equi naturaliter duriores, & magnas.

De parando Equo quando debet equitari CAP. XXIX.

VBi oportuerit Equũ equitari, seu laborare ,primo videndum est vt sit bene paratus, tam in pedibus. vt sit congruè ferratus, vt dictum est supra, quàm in dorso, vt non possit sibi aliquã oppressionem facere, per quã lædi posset dorsũ eius, sella, vel panellus, vel aliud simile, habẽdo in se aliquam duriciem patentem oculis, vel occultam. Et stringatur cingulis idoneis, ita vt sella non sit mobilis supra dorsum eius huc & illuc : nam sellę motus, faciunt compressionem et lędunt dorsum. Et non stringatur supernè, quia posset inducere tumorem circa ventrem & latera,& etiam in interioribus dolorem, constringendo ventositatem: quę non habens exitum, vel locorum amplitudinem in qua manere possit, potest inducere mala in eo . Similiter sella nimis stricta , propter nimiam compressionem posset lædere dorsum eius . Tempore nimis calido non imponatur ei sella grauis nec panellus, quæ Equum possunt nimis lędere & calefacere: quia redderetur Equus exinde nimium tędiosus ex humorum dissolutione, et garesæ ipsius solent facile calefieri et lædi , ex quo mala superueniunt accidentia morborum . Interdum etiam fit Equus exinde vitiosus, vnde leuis sella ei imponenda est: et leue etiam sit quod sit sub sella, sicut eri commode potest .

Quo tempore debeat Equus equitari & laborare & quo non, CAP. XXX.

SCiendum autem ꝙ tẽpore nimis calido, scilicet à medietate Iulii vsq; ad finẽ Augusti equitari Equus tædiosè nõ debet, quia tã propter nimium calorẽ, quàm propter immoderatam equitationẽ potest intrinsecus leuiter desiccari et scalmari : vnde tali tempore debet potius frigidis locis et humidis custodiri , herbis et aliis rebus recentibus vtendo, q̃ aliquatenus fatigari. Similiter in tẽpore nimis frigido, scilicet in Decembri, vel in Ianuario, Equus nimis fatigari nõ debet: quoniã Equus supercalefactus ex labore vel sudatus ,potest leuiter infrigidari. Similiter nimia equitatio serotina lędit Equũ: quia propter laborem magnum, tantus sudor Equo superuenire potest ,vel solet, quòd vix potest ob superuenientem noctem desudare sicut decet , atque more solito præbendari : ac etiam propter aërem nocturnum superuenientem qui diurno frigidior est, posset Equus calefactus infrigidari . Matutina igitur equitatio multimodè cõmẽdatur: quia nimii caloris incõmodo non blasphematur.

Quomo

Quomodo custodiatur Equus post laborem, CAP. XXXI.

CAuendum est autē, quòd Equus postq̄ laborauerit, & fuerit sudatus, vel superfluè calefactus, non detur sibi cibus vel potus, nisi prius coopertus aliquo panno, paulisper ambulãdo ductus fuerit, et sudor et calor ab eo recesserit: quia propter laborem calor naturalis ad exteriora dispergitur, et interius modicus, et debilis reperitur. Vnde cibus tunc assumptus, posset de facili oppilationem interius facere, et ab accidentali calore corrumpi, quum interius valde debilis existit.

Quomodo in æstate uel hyeme custodiatur & cooperiatur, CAP. XXXII.

SEmpèr autem in æstate sit Equus coopertus coopertura linea, ne lædatur à muscis, vel aliis consimilibus: In hyeme verò gerat coopert uram laneam, propter frigus: & sic quolibet tempore custodia sibi congrua conferatur in omnibus.

Quanto tempore Equus duret in bonitate sua, si bene custodiatur, CAP. XXXIII.

SCiendum est autem, q̄ Equus bene, & diligenter custoditus, & moderatè equitatus, prout expedit, vt non sit nimio vel superfluo labore affectus, vt in pluribus, viginti annorum spacio in sua virtute, ac bonitate valde perseuerat.

De disciplinando Equo, CAP. XXXIIII.

DE doctrina Equi, taliter subnectendum. Requiritur igitur in principio frenũ debile, ac tam lene, q̄ inueniri poterit: & quum Equo debebit imponi primitus, morsum freni inungatur cum aliquantulo mellis, vel alterius dulcis liquoris: quia Equus gustatus dulcedine, melius tolerabit. Sit autem frenum, vt dictum est in primordiis, debile: quia quanto minus malum ori inferat in principio, tanto leuius, & acceptabilius postmodum sustinebit. Postq̄ frenum sine difficultate susceperit, ad manum ducatur hinc & illinc manè, & serò, donec ductorem optimè sequatur: deinde sine strepitu, & tumultu, & sine sella, & sine calcaribus suauiter equitetur, et ducatur paulisper paruo passu, à dextris, & à sinistris voluendo sæpius, cum quadam virga ipsum percutiendo decēter: &, si expedierit, ductor aliquis incedat pedes, & hoc fiat à summo manè vsq; à tertia, per loca plana, & non petrosa, donec equitans, eum quocunq; placet, sine ductore, ac societate conducat. Cúmq; per mensem vel plus, vel minus, pro vt expedierit, fuerit taliter equitatus, ex tunc sella sine strepitu, et sine tumultu imponatur ei, et tunc cum sella vlterius equitetur, vsq; dum tempus appropinquauerit hyemale. Quum verò equitator equũ suauiter ascenderit, non moueat eum, donec pannos sibi aptet, vt decet: quoniam Equus exinde quietum vsum sibi assumet, ad commodum equitantis. Post hæc autem, adueniente tempore frigido, faciat ipsum equitator per campos seu magisias, vel arecta moderatè exactare, vt dictum est prius, summo manè, ipsũ magis & frequentius, à dextris, quàm à sinistris reuoluendo, & leua dicti freni sint aliquantulum magis curta quàm altera: quia Equus naturaliter citius reuertitur ad sinistram, quàm ad dexteram: & si frenum fortius expedire videbitur, immutetur vt congruerit, & pro velle facilius teneatur: debet autē vt dictũ

est Equus pertractari per magisias & arrecta magis q̃ plana loca: quia propter valliculos et mõticulos qui sunt ibi propter sulcos, assuescit Equus et instruitur quotidiè pedes & crura decẽtius erigere,& gressus suos tutius, & salubrius agitare: nã in gressu suo minus præcipitatur,seu cespitat, & sic nec equitantẽ, nec seipsum offendit. Assueto iam Equo bene habiliter tractare per conueniens temporis spacium,à dextris, vt dictum est, & à sinistris similiter, per prælibata loca summo diluculo paulatim in principio ,in minori, & breuiori saltu quo poterit galopetur, ne tędeat Equum forsitã galopare,ipsumq́; idem pigeat iterare,quod esset error maximus equitãtis.Nam de leui in posterum ob hoc retro gradus fieri posset. Vnum tamen vtile videtur, ꝙ equitans in trotando,vel galopando,aut eum ad cursum mouendo, in tantum trahat freni habenas manibus circa dorsum inferius versus garese,ꝙ Equus curuãdo,vel plicãdo collum, caput iuxta pectus inclinet. Hoc autem in principio paulatim fiat, sicut videbitur expedire, omneq́; studium, & cautela ibi adhibeatur: hoc enim vtile satis Equo, & salubre fore cognoscitur, & salubrius equitanti. Etenim quum caput Equus inclinatum defert, satis propinquum pectori, & collum decenter curuatum, trotando, vel galopando,clarius, & apertius respicit gressus suos: & melius à dextris voluitur, vel sinistris, faciliusq́; ad libitum retinetur. Propterea hoc multum est in omnibus commendandum,imò præ omnibus quę in Equo sunt quærenda.

De formis frenorum utilibus tam pullis q̃ Equis scallionatis et non scallionatis CAP. XXXV

QVoniã quę cõtinentur in proximo capitulo,pro magna parte frenis subiacere noscuntur, expedit vt maneries,siue formæ frenorũ vtilium exprimantur. Omissis igitur frenorũ formis inutilibus, & horribilibus,quæ propter suam asperitatem os Equi offendunt,aliquas formas frenorum vtiles, & necessarias, & Equis delectabiles assumemus. Frenorum enim aliquę formę sunt vtiles pullis,& Equis non scallionatis,alię sunt vtiles scallionatis. Resecatis autem inutilibus, vtiles, & necessarias solùm ponemus. Est igitur pro pullis vtilis quædam forma freni, quæ dicitur ad duos camillos,quæ forma leuior est, & descambilior pullis existit. Est & alia forma apta tam pullis quàm Equis non scallionatis,quę dicitur ad martellum: habet enim à parte inferiori vnã barrã cum camillo: à parte verò superiori habet vnam barrã solidam,& In medio habet vnum martellum,qui protenditur versus camillum,non tamen coniungitur cum eodem. Est & alia forma freni vtilis,& apta tam pullis quàm Equis non scallionatis: et pro Equis inscallionatis,est aptissima quę potest haberi,quam formã aliqui dicunt morsum Parisiense. Habet autem dicta forma à parte inferiori vnam barram cum camillo: ex parte autem superiori, habet vnam barram solidam cum camo, seu carado, & aliqui dicto camo appendunt cathenulas. Est & alia forma freni quæ vulgariter ad medium morsum vocatur,nomen assumens ex eo,ꝙ ex transuerso habet solummodo vnã barram ,& aliam habet bipertitam ,& ista forma est vtilis solum Equo scallionato. Est autẽ alia freni forma vtilis Equo scallionato, additur enim proximę formæ,quę dicitur ad mediũ morsũ,vnus camus: cui camo si

mo,si volunt, possunt addere cathenulas: sed hoc necessarium non existit. Est autem attendendum, quod breuitas siue magnitudo circuli, & serræ etiam debita reflexio cum longitudine, vel breuitate conuenienti, in affrenando Equũ nõ modicum operatur, & ideo similiter in hoc est diligentia adhibenda. Intueri igitur os, & considerari debet mollities, & durities oris Equi, & frenum quod magis aptum ei fuerit imponatur eidem: & ad hoc vt frenorum formæ (quæ descriptæ sunt) possint euidentius apparere, ipsas depinximus. Ipsæ enim solum sunt vtiles, & necessariæ, & omnibus aliis habiliores, & etiam meliores, nec ora Equorum offendunt: & esset difficile Equum aliquẽ inueniri, qui cum ipsorum aliquo non bene affrenaretur, si quis iuxta distantiã congruam, & ori Equi expedientem sciat collocare barras siue canellos.

Pour vng grand cheual qui a la bouche peu fendue,
et qui soit fort en bouche.

Pro Equis maximis, qui habent buccam parum fissam,
& qui sunt oris duri.

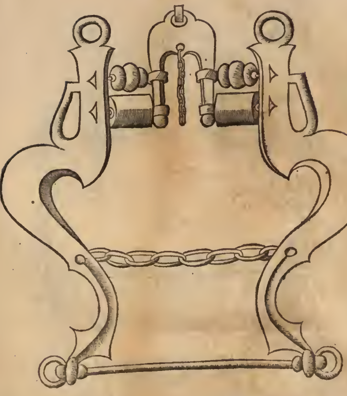
Pour vng grand cheual qui est fort en bouche,
et qui besse la teste.

Pro Equis maximis qui sunt oris duri, & qui nimis submittunt caput.

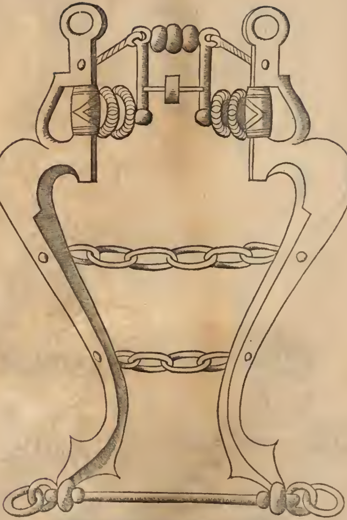
Pour vng cheual qui ne prent point de plaisir.

Pro Equo cui nihil est uoluptatis, neq; freno quocunq; fit hilarior.

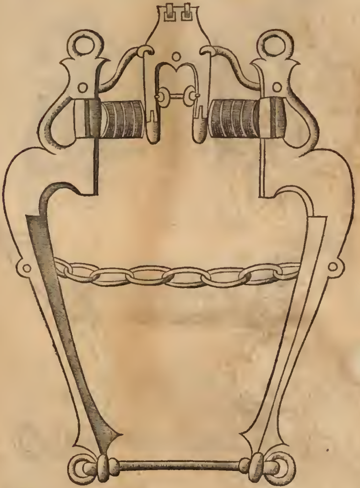
Pour vng cheual qui a les gendiues tendres,
et pour luy faire besser la teste.

*Pro Equo cui gingiuæ sunt teneræ, & ut demittat caput,
quod alioqui ferret sublime.*

Pour vng cheual qui becquette, et pour
luy faire iouer de la langue.

Pro Equo ut ludat lingua, & frenum sibi placeat, qui alioqui retroactus caput subito attollit.

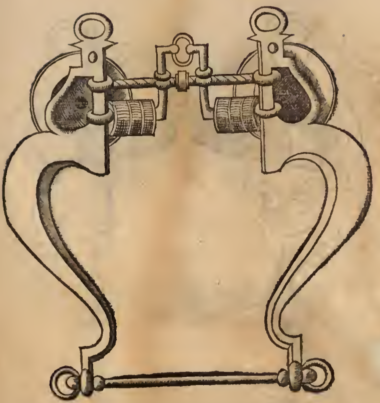
Poũr vng cheual qui a les gendiues tendres, pour luy faire haulſer la teſte.

Pro Equo cui ſunt gingiuæ teneræ, & ut in ſublime efferat caput, quod alioqui nimis ſubmitteret.

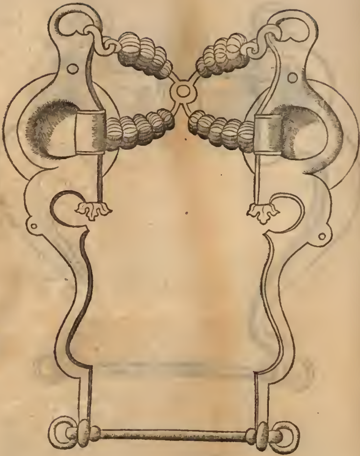
Pour desarmer vng cheual,& pour le besser.

Pro Equo qui sibimet corrodit mandibulas, ne id faciat, & ut demittat caput.

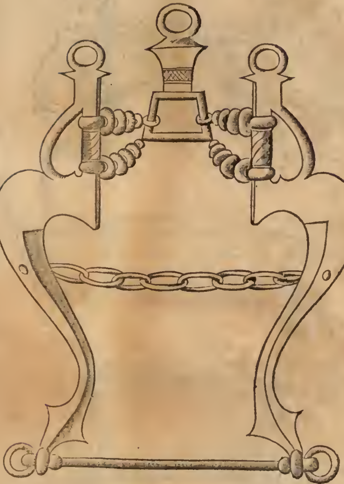
Pour le faire iouer de la langue.

Vt Equus ludat lingua.

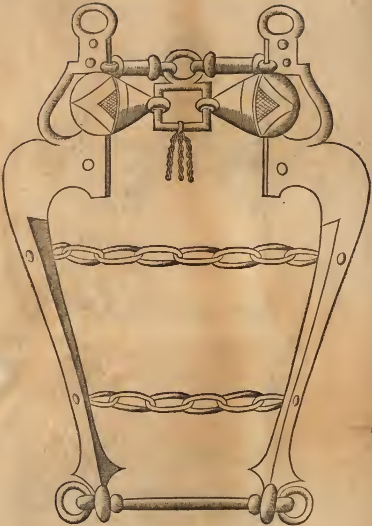
Pour vng courtault qui eſt fort en bouche.

Pro Equo qui eſt oris duri.

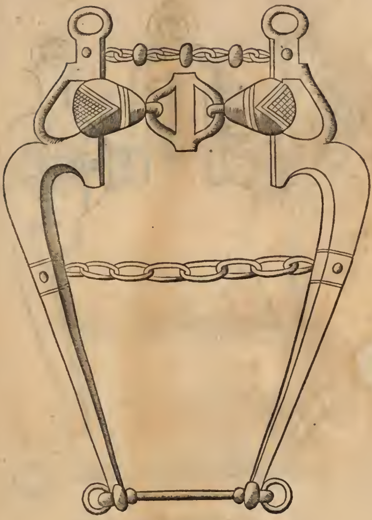
Pour abesser vng cheual.

Pro Equo ut inclinet caput.

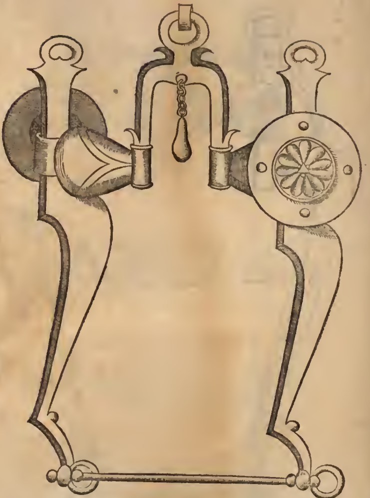
Pour vng poulain.

Pro pullo Equino.

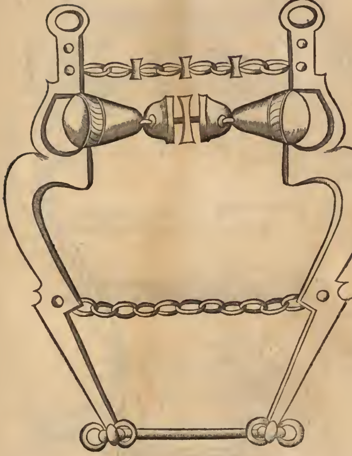
Pour vng poulain pour haulser.

Ad erigendum pullum Equinum.

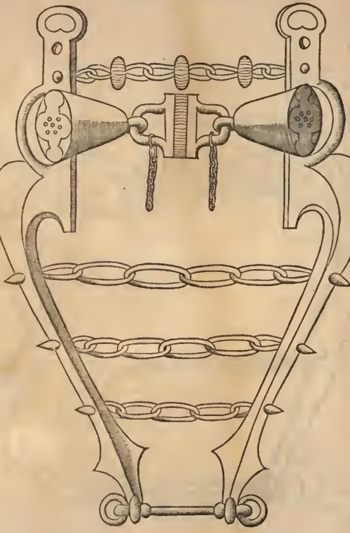
Pour vng courtault, pour desarmer.

Pro Equo qui sibimet corrodit mandibulas, ne id fadat.

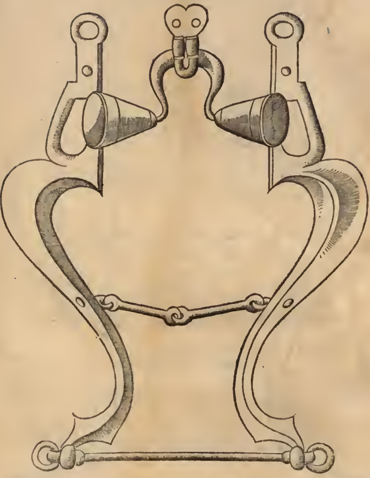
Pour vng courtault qui ha bonne bouche.

Pro Equo oris boni, & qui facile freno paret.

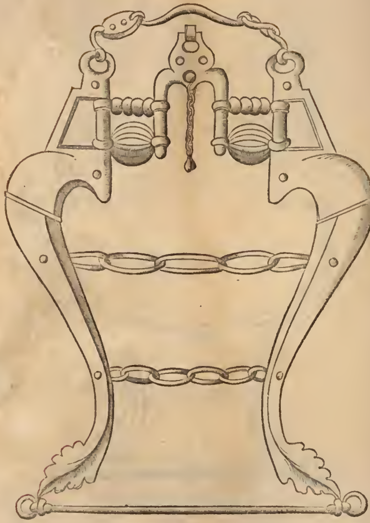
Pour haulser la teste a vng poulain.

Pro pullo Equino ut caput erigat.

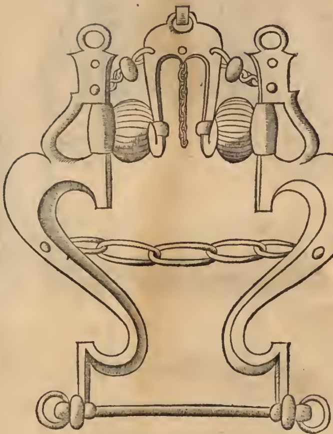
Pour vng grand cheual,
Pour prendre grand plaisir.

Pro magno Equo ut ualde oblectetur mandens frenum.

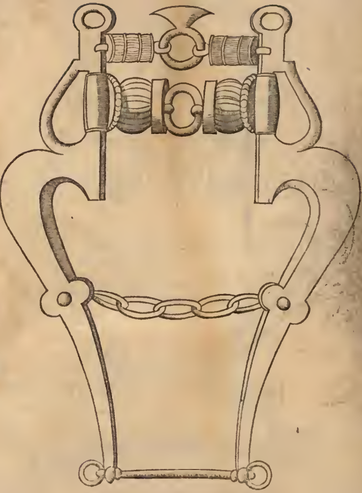
Pour abeſſer.

Ad demittendum caput.

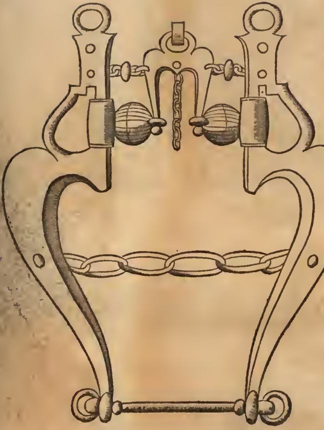
Pour vng roussin qui se renuerse.

Pro Equo qui se in pedes erigit in altum.

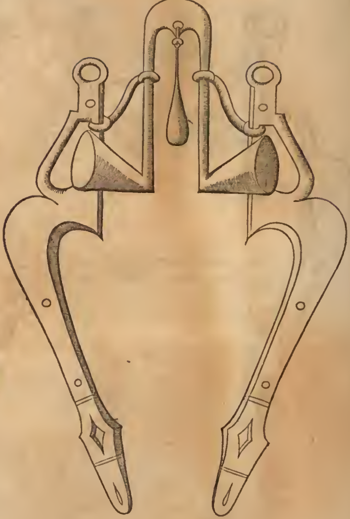
Pour vng double courtault qui
ha mauluaise bouche.

Pro Equo oris duri.

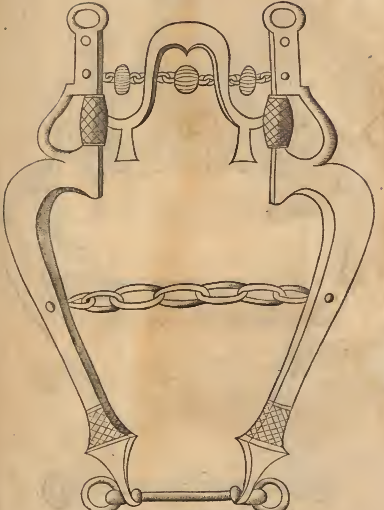
Pour vng double courtault qui ha mauluaise bouche.

Pro Equo oris duri.

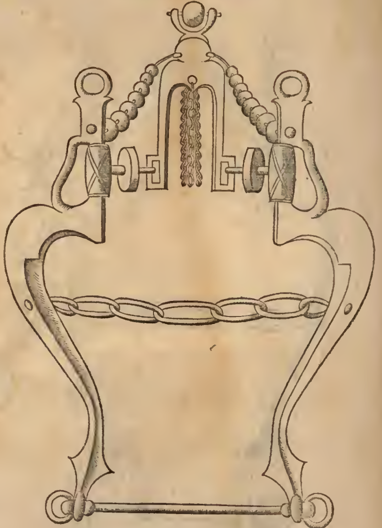
Pour vng rouſſin qui ha la bouche dung dyable.

Pro Equo qui eſt oris nimium duri.

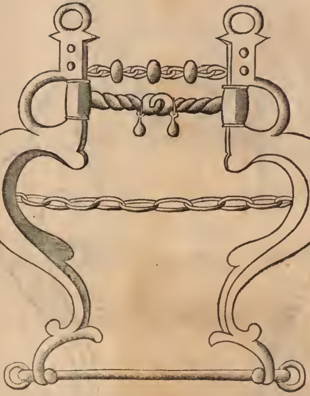
Pour vng cheual qui eſt trop fort en bouche.

Pro Equo oris nimium duri.

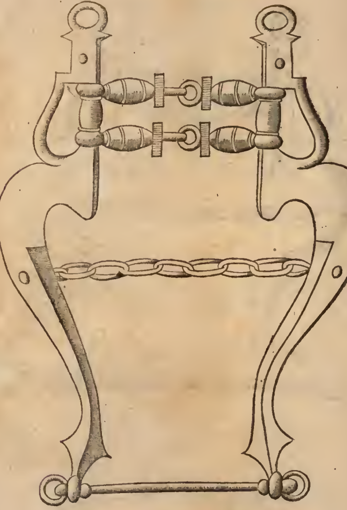
Pour donner grand plaiſir a tous cheuaulx de
Flandres qui hont forte bouche.

Pro Equis Flandriæ qui ſunt oris duri ut ualde oblectentur mandentes frena.

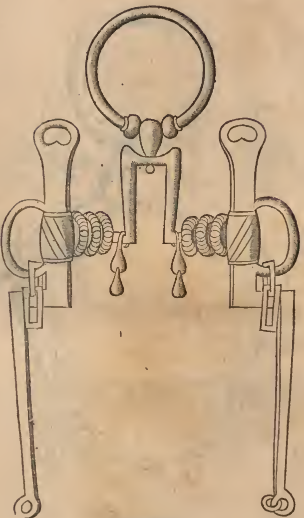
Pour vne mauluaiſe bouche, qui ne veult point de fer.

Pro oris duri Equo, qui non incedit ſuauiter.

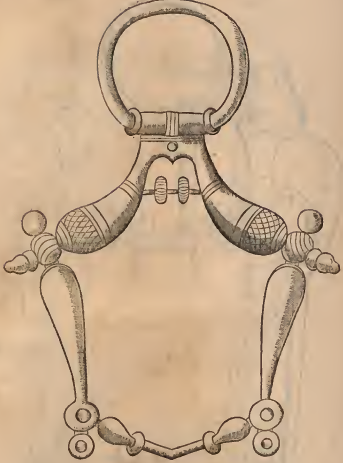
Pour vng cheual qui ioue
de mandibules.

Pro Equo qui ludit mandibulis.

Pour vng turc.

Pro Equis turcis.

Espaigne.

Pro Genetis Hispanis.

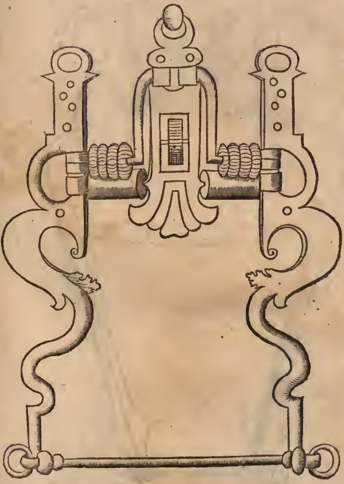
Courtaulc.

Pro Equo mediæ staturæ.

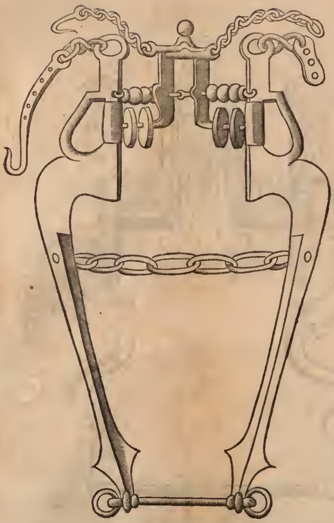
Pour vng turc.

Pro Equo turco.

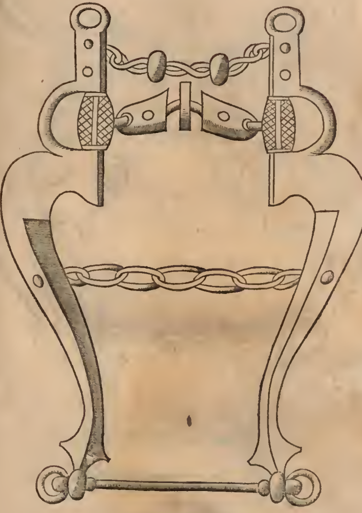
Pour vng cheual qui tire
la langue dehors.

Pro Equo qui exerit linguam.

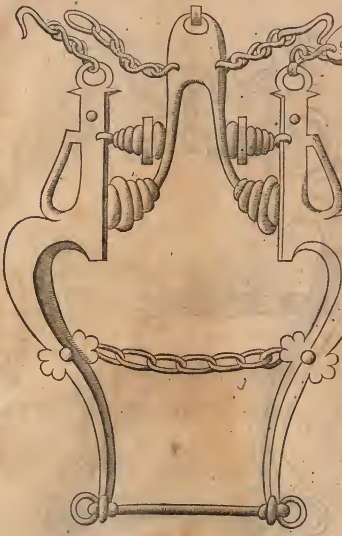
Pour vne femme.

Pro Equa.

Pour plaisir.

Pro uoluptate.

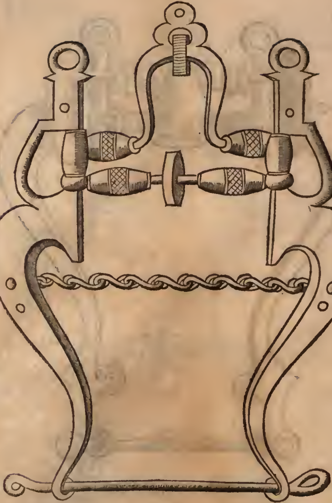
Pour tous les dyables.

Pro quibusuis Equis durißimis, quos Galli diabolos uocant.

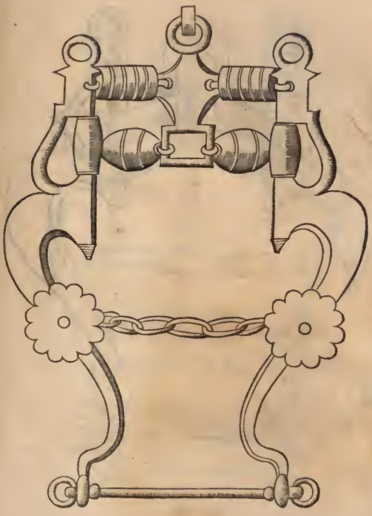
Pour desarmera.

Ne Equi sibimet rodant uel ledant mandibulas, presertim cum sint strictis oris.

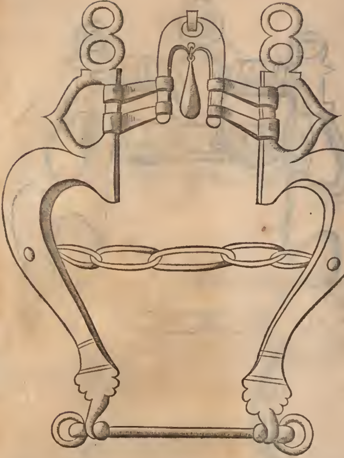
Pour plaisir.

Pro uoluptate.

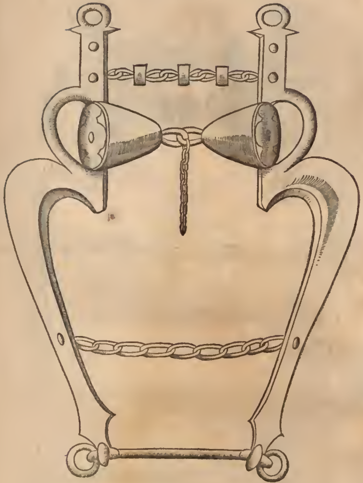
Pour plaisir.

Animi causa.

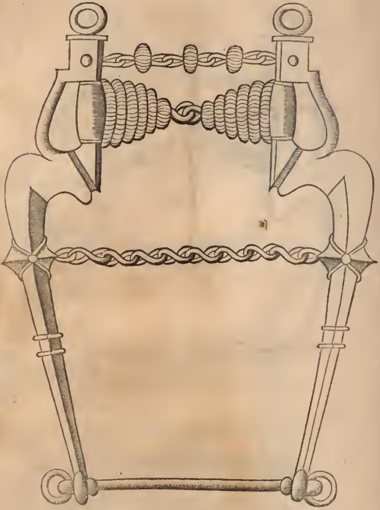
Pour plaisir.

Ad uoluptatem.

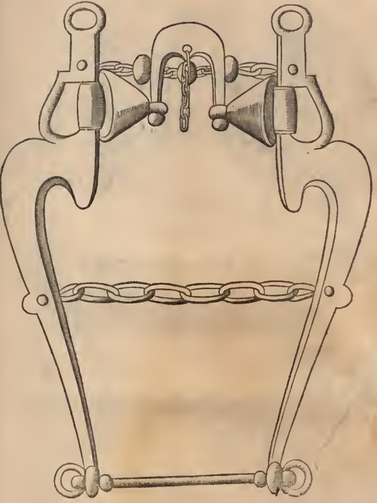
Pour haulſer.

Ad eleuandum.

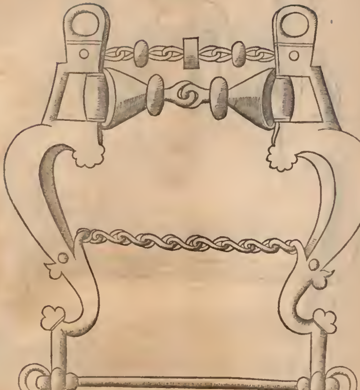
Pour vne bouche peu fandue.

Pro Equo habente os parum fissum.

Pour vng Rouſſin.

Pro Equo qui gallicè dicitur Rouſſin.

Pour vng courtaulc pour defarmer.

Pro Equo mediocri qui rodit fibi mandibulas.

Pour vng rouſſin. Pour deſarmer.

Pro Equo roußino qui rodit ſibi mandibulas.

Pour vng dyable.

Pro Equo qui dicitur diabolus, & qui est oris adprime duri.

Quòd ducendus

Quòd ducendus sit Equus per loca ubi sunt sonitus, & strepitus, CAP. XXXVI

EQuus postquam frenum sibi congruum habet, frequenter equitetur moderatè, & sine violento cursu, per ciuitatem, & specialiter per loca vbi fabri morantur, vel pelliparii, siue vbi sit sonitus, strepitus, & tumultus: maiorem enim audaciam, & securitatem ob hoc Equus assumet, minusq; efficietur pauidus strepitibus, sonitibus, vel tumultibus, concurrēdo. Si verò per prædicta loca trāsire trepidauerit, aut pauescat, sæuis virgæ verberibus, aut calcaribus non cogatur: sed lenibus verberibus, & blandiendo ducatur: nam imaginaretur semper, molimina, seu verbera facta, contingere ex strepitu, sonitu, vel tumultu, & sic Equus pauidus, vel attonitus deueniret.

Quòd equitans frequenter ascendat, & descendat de Equo, CAP. XXXVII.

OPortet autem equitātem (vt Equus in disciplina melius informetur) frequenter in die Equum ascendere, & descendere leuiter, & suauiter, iuxta posse, vt assuescat in ascēdēdo, & descēdēdo stare sub eo pacificè & quietè: custodiatur verò Equus secundum prædictam disciplinam donec eius dentes perfectè fuerint immutati: hoc autem erit postquam Equus perfecerit quintum annum.

Quæ in pullis bonæ indolis considerari poßint, CAP. XXXVIII.

IN pullis meritò ea consideranda sunt, quæ signum bonæ indolis demonstrant. Considerandum igitur est primò, quòd sint hilares, alacres, & agiles. Item quòd habeant corpora magna, musculosa, & arguta. Item quòd habeant testiculos pares, & exiguos. Item in pullis præcipuè considerare debemus mores, & merita parentum: vel vt ex summa quiete facile concitentur, vel ex festinatione incitata non difficile teneantur.

Qualiter cognoscatur ætas Equi secundum dentes, CAP. XXXIX

COnsideratio in Equis talis est de ętate, Postquam Equus fuerit duorū annorum, & sex mensium, incipiunt ei cadere suprà dentes medii superiores, & mutantur sicut mutantur dentes caniculi. Postmodum singulis annis mutantur alii dentes eodem modo, vsq; ad quintum annum. In quinto anno dentes quos primo mutauerat exæquat. In septimo anno omnes eius dentes explentur, & tunc bono modo ætas in Equo cognosci nō potest, sed latēt ętatis notę. Verumtamē postquam senescere incipiunt, consueuerunt timpora curuari, supercilia canescere, dentes plurimum augmentari, & præeminere.

De extrahendis Equo dentibus qui dicuntur scalliones, CAP. XL.

QVia difficile, imò quasi impossibile est, Equum aliquem habere bònum os perfectè, nisi extrahantur sibi dentes, qui dicuntur scalliones, & plani (Equus enim postquam fuerit calefactus, si dictos dentes habuerit; difficulter per sessorem poterit retineri) idcirco vtile est, vt supradicti dentes quatuor, postquam annorū trium cum dimidio Equi ętatem exegerint, radicitus extrahantur. Igitur prout salubrius fieri potest, de maxilla inferiori, quatuor prędicti dentes, duo ex vna parte maxillę, & duo ex alia, cum ferris ad hoc aptis, & cautela adhibita sufficienti extrahantur: duo

autem

autem ex ipsis dentibus scalliones, & duo plani vulgariter nuncupantur, morsum freni plurimum auersantes: extractis Equo dictis quatuor dentibus, antequam Equus dissoluatur, debent eius vulnera cum sale aliquãtulum trito, diu & bene fricari. Deinde non debet os Equi tangi vsq; ad triduum, & ponatur in stabulo bene clauso, ita ꝙ à vento lędi non possit: & ex tunc quotidie postquam Equus biberit, purgatis primitus vlceribus ipsius ab immũdiciis quæ ibidem remãserunt de pastu suo, cum sale trito dicta vlcera bene fricetur: nam fricatio cum sale, non permittit ibidem crescere malam carnem, & si quando creuerit, scarificetur caro mala cum vnguibus, & desuper fricetur sale: alii lauant prius vlcera vino tepido tantum: alii superaddunt mel, & piper, & postea fricant cum sale: alii lauant solum cum vino, & melle, & non ponunt sal, sed fricatio talis, si est cum lotione vini, est melior. Attendatur tamen, quòd antequam vulnera Equi solidata fuerint, semper antequam frenum ponatur Equo, purgentur suauiter cum digito, eius vulnera, vt prædixi. Si verò hactenus Equus os durum, vel forte habuerit, permittantur prius eius vulnera aliquantulum consolidari. Postea verò frenum quod scallionatis Equis cõpetit (vt suprà in rubrica de formis frenorum posui) immittatur eidem. Si verò os tenerum, & non durum Equus habuerit, secunda, vel tertia die euulsionis dentium, sibi frenum competens similiter imponatur, & equitetur quotidie, affrenando vt decet, tamen moderatè sicut expedit galopando. Ideo autem dixi suprà, ꝙ si Equus durum os habuerit, consolidari aliquantulum permittantur oris vulnera, quoniam carnes nouæ in vulnere citius quàm vetustę rumpuntur, & ideo Equus frenum magis timet, propter teneritatẽ vulnerum satisfaciẽdo potius equitãti. Quòd autẽ dixi, si habuerit os molle, secũda, vel tertia die euulsionis dentium equitẽt, causa est: quia subtus frenum vulnera dentium solidantur, & eo iugiter conscendẽdo, carnes callosæ, ac duræ in posterũ in vulneribus generantur, vnde os Equi habilius ad affrenandum paratur. Et quia verò os Equi debet esse magnum, et bene fixum, nec nimis durum, nec nimis molle, sed medium tenere vtriusq;, patet satis ex his quæ dicta sunt, ꝙ Equi perfectè affrenari non possunt, maxime quum solidum os habeant, nisi quatuor dentes (vt dictum est) sibi primitus extirpentur: & in hoc Equus alias vtilitates consequitur, vt experientia sępe inuenitur: nam propter euulsionem dentium sæpe efficitur pinguior, & grossior corpore: quia furorem, ferocitatem, & superbiam ob hoc amittit. Dentium autem extirpatione facta, (vt dictum est) equitetur ad saltus paruulos, remouendo, necnon Equis obuiando, sæpius intrãdo, & exeundo, vt discat, & assuescat audaciter discedere ab eisdẽ, frenum mediocriter forte, vel fortius immutando, donec sibi congruum inueniatur. Cauendũ tamen est, ꝙ inuento freno habili & cõgruo, Equo, nullum sibi aliud extunc immittatur: quoniam post extirpationem dentium, ex crebra frenorum mutatione, ora Equorũ solent leuiter deuastari. Sed vbi Equus se habuerit, vt dictum est, congruè ad frenũ totaliter, ita ꝙ ex lõgo, & frequẽti vsu, artem, & modum nouerit affrenandi, subsequenter ipsum ad currendum assuescere oportebit. Curratur Equus summo manè, semel pro qualibet

septimana

ſeptimana, per viam planam bene, & aliquantulum arenoſam. In principio ſui curſus per ſpacium quartæ partis vnius miliaris, & poſtea ſi libuerit per vnum miliare, amplius etiam poterit augmentari: Sciendum eſt tamen quod quanto frequentius, & moderatius currit Equus, tanto fit celerior, & agilior curſu, conſuetudine miniſtrante; Vnum tamē contrariū ex curſus nimii frequentatione contingit, quoniam fiet inde flagrantior Equus, & impatiens, & quandoque retrogradus, ſi indebitè feſtinatur ad curſum, & aſſuetæ affrenationis maximam partem amittet; Poſtq̄ verò bene doctus, & aſſuetus Equus in affrenãdo fuerit, non diu maneat in quiete, quia lõga quies deſidiam parit, & eorum quibus artificialiter doctus fuerat & inſtructus, obliuionem. Vnde non pigeat equitãtem facere ipſum ſaltare, gallopare, ac currere moderatè, vt ſemper in acquiſita bonitate, & diſciplina conſiſtat.

De ſanguine ſuperabundante, CAP. XLI.

QVando ſanguis ſuperabundat in Equo, ſigna ſunt iſta, Multum libenter ſe fricat, & egeſtiones habet multum fœtidas, vrina eius rubea, ſpiſſa, & fœtida, oculi ſanguinei, turbidi, & lachrymoſi, interdum minus ſolito comedit, interdum per ipſius corpus naſcũtur puſtulę, ſiue minimę inflationes. Cura, Si prædicta ſigna appareant, de vena quæ eſt in medio collo, ſecundum fortitudinem, & ętatem minuatur, vſq; ad pondus trium, vel quatuor librarũ. Si debilis eſt, & pullus, minuatur ad pondus vnius & dimidiæ, vel duarum librarum tantũ: Si negligatur hoc, multa inde mala euenient, videlicet ſcabies aliquando cutem occupat, interdum ſarcina quando in carne vagatur, cutem perforat, & ſcias ꝙ ægritudines prouenientes ex ſanguine ſunt contagioſę.

Quoties in anno ſit Equus flebotomandus, CAP. XLII.

QVater autem in anno, pro conſeruanda ſanitate flebotomandus eſt Equus, à vena colli vidilicet aſſueta. Primò veris tempore ſemel: Secũdò in ęſtate. Tertiò in autũno. Quartò in hyeme. Magiſter Maurus dicit, ꝙ Equus vt præſeruetur à diuerſis, & variis infirmitatibus, debet ad minus ter in anno minui, videlicet, Primò circa finem Aprilis: quia tunc incipit ſanguis multiplicari. Secundò circa principium Septembris, vt ſanguis inæqualitate accenſus, euaporet. Tertiò circa mediũ Decembris, ad hoc vt ſanguis in eo congregatus, & groſſus, exeat: Et tamen ſcire debes quòd hæc iuxta qualitatem Equorum, & locorum vbi morantur, immutari debẽt, & poſſunt. Signa per quæ ſcire poteris an Equus indigeat minutione ſunt iſta, Primò ſi Equo rubeant oculi, Item ſi venæ in corpore inflentur plus ſolito, Item pruritus cutis, & crinium, Item caſus crinium, Item quando per dorſum Equi naſcuntur aliquæ inflationes rubeæ, Item quando Equus male digerit. Et quia ex his naſcuntur Equis diuerſę, & periculoſę ægritudines, non debes eſſe negligens ad obſtandum principiis. Fac ergo minutionem de vena organica Equi, quæ eſt in collo, & extrahatur ſanguis in bona quantitate, iuxta virtutem, & vires Equi. Nota ꝙ ſi vena Equi infletur, quando fit flebotomia, debẽt ſuperponi folia vitis albę cocta, & ſtatim deinflatur vena Equi.

F De fluxu

De fluxu ſanguinis de plaga animalis, & ſi ſequatur emorrogia, CAP. XLIII.

SI ſanguis fluxerit à plaga animalis, remedia ſubſcripta fieri poſſũt, Recipe filtrum,& combure in aliquo vaſe, deinde filtrum ſic combuſtum madefacias,ſeu fundas in ſucco vrticæ: poſtmodũ,ſic infuſum,ſupra locum ponas & liges, & per tres dies non remoueatur. Item ad idem valet emplaſtrum,factum de vrticis,& ſuperpoſitum,& ligatum per tres dies vt ſuprà. Itẽ ad idẽ valent,ſi dum calida ſunt,ſtercora aſinina,vel equina apponantur, & deſuper ſtrictè ligentur, & per tres dies in loco permãſerint vt ſuprà. Item,ſi vena inciſa fuerit ex trãſuerſo,ita ꝙ ſequuta fuerit emorrogia, puluis pãni vel ſerici cõbuſti ſuperponatur,quia reſtringit ſãguinẽ. Itẽ ad idẽ, Recipe aloës, galbani,picis,reſinę,maſticis,olibani, myrrhę,lithargyri, ſæpi arietini, cęrę & olei oliuarũ, ex quibus fiat vnguentum,& ſępe inungantũr loca ,& ſanabũtur. Et ſcias ꝙ hoc vltimum,valet ad tineam. Item ad idem, Recipe fũgum quem veſtitam lupi vulgus vocat,vel puluerem fungi prædicti, deinde cum ſtercore porci,gramina paſcentis, bene conteratur, & exinde emplaſtrum fiat,quod ſuper plagam calidũ apponatur,& ligetur , & vſq; ad tres dies non remoueatur .

De reſtringentibus fluxum ſanguinis, CAP. XLIIII.

AD reſtringẽdum fluxũ ſanguinis facias tale emplaſtrũ, Recipe thuris partes duas, Aloës hepatici partem tertiam,quæ puluериſetur ſimul vt expedit , & agitentur cum ſufficienti albumine oui, immiſtis ſufficiẽtibus pilis leporis,& poſtmodum ſupra venam ſeu vulnus habundanter immittatur. Item ad idem valet gypſum, cum calce,& granulis vuarum bene tritis mixtum. Item ad idem valet ſtercus equinum recẽs, cum creta,& aceto fortiſſimo mixtum,& agitatum. Et nota ꝙ prædictæ medicinæ ad ſanguinem reſtringendum,vſq; ad tertium diem non debent à vulnere remoueri: poſtmodum curatur vulnus,ſicut infrà in Capitulo de verme dicetur. Scire tamẽ debes,ꝙ interim ſeconibus,comeſtione, equitatione,vel loco frigido vt ibi cõtinetur vti non debẽt,ſed caueãt ab eiſdẽ. Item alia cura ad reſtringẽdum ſanguinẽ , Minuatur Equus de vena cõtraria, ex cõtraria parte,ſiue fuerit in tibia,ſiue in collo,vel in alia parte corporis , ſic vt fluxus ſanguinis fluat ad aliam partem : deinde ſtercus equinum comburatur cum filtro,& ſuper vulnus ſeu venam ponatur. Item ad idem valet raphanũ cum vrtica,& ſale mixtum,& bene tritum,et ſuprapoſitum. Item ad idem valet puluis cinnamomi, & garyophyllorũ cum landano liquefactus,ſeu diſtemperatus,& ſuperpoſitus. Item ad idem magis efficax remedium,Recipe aliquantulum de ſerico vſto, ſeu combuſto, & ſupra venam ponatur , deinde colofonia deſuper liquefiat : poſtmodum fiat corium crudum leue deſuper , & vſq; ad aliquos dies ab execatione caueatur. Ad idem valet puluis panni combuſti, & ſuperponatur: quia vehementer ſanguinem reſtringit.

De ſerratio

De ferratione seu laqueatione uenarum, CAP. XLV

IN ferratione venarum, seu laqueatione, scindatur corium in longitud ine venarum, & in linea vena leniter sursum eleuetur, deinde cum filo torto, & duplicato vena nodetur, seu ligetur à duabus partibus, & inter vtrunq; nodum seu ligaturam inscindatur vena, seu ferretur iuxta nodum, ligatis capitibus prius cum filo molli, & forti, ne fiat fluxus sanguinis, & perinde filum permittatur pendere foras, vt nodus fili leuiter trahi possit. Si verò necessitas animalis exegerit q̃ sanguis fluat, ex capite illo quod venit à corpore permittatur fluere, altero ligato.

Qui morbi dicantur naturales, CAP. XLVI.

MOrbi naturales dicuntur tales, qui nascuntur, & contingunt in ventre matris, cum quibus animal nascitur, nõ habentes causam exteriorem vnde fiant, sed aut errore naturæ, aut ipsius defectu, vel ex impuritate spermatis, aut sanguinis ex quo fœtus formatur, aut vitio morbidorum parentum contingunt.

Qui morbi fiant ex augmento, CAP. XLVIJ

NAturalium morborum, quidam proueniunt ex augmento, quidam ex diminutione, quidam errore naturę, quidam ex parentibus. Sed primò de his qui ex augmento proueniunt est tractandum: quoniam augmẽtũ significat habitũ, diminutio priuationẽ habitus, aut priuationem. Dicimus ergo q̃ morbi qui sunt ex augmento, alii sunt ex habundantia spermatis, & sanguinis vnde fœtus formatur, prius non peccans nisi in habundantia, & transit in naturam membrorum, augens membra in numero vel formâ: in numero, quando nascitur animal cũ duobus capitibus, vel duabus caudis, vel similibus his. Alii sunt ex materia corrupta, in natura superhabundante, aut in sanguine vnde formatur fœtus, & spermate, aut in nutrimenti corruptione: & hæc materia non transit in naturam mẽbrorum, quoniã innaturalis est: sed generantur ex ea scorfulę, testudines, glandulę, & his similia.

Qui morbi fiant ex diminutione. CAP. XLVIII.

QVi morbi fiũt ex diminutione, proueniunt ex defectu naturæ, defectu generantis, & hi sunt, quando animal nascitur cum diminutione membrorum totius, aut partis. Totius, quum ex toto deficit sibi mẽbrũ, scilicet quãdo nascitur sine auriculis, & cęcus, & his similibus. Partis, quũ mẽbrũ fuerit diminutũ in parte quantitatis naturalis, scilicet vel quãdo naris, vel oculus, vel testiculus est minor altero, aut hãcha vna minor altera, scilicet curtior, vnde totum diminuitur: & Equus hoc patiens, dicitur sculmacus.

Qui morbi fiant ex errore naturæ, CAP. XLIX.

EX errore naturæ qui fiunt morbi, sunt qui proueniũt, quãdo natura errat in formatione fœtus, scilicet cum nascitur Equus cum cruribus obliquis, vel vngulis, in anteriori, vel posteriori parte, aut in vtroq;, aut cum membrum aliquod non habet locum naturalem.

De caligine, & panno, CAP. LV

ORitur quandoq; in oculis quidam panniculus albus, qui etiam pupillam oculi occupat,& visum obũbrat. Cura, Si pãnus fuerit in oculo siue recens siue antiquus, accipiatur os sepię, tartarum, & salgemma in æquali pondere, et subtiliter terantur ad inuicem, & postmodum in oculo cũ camillo immittatur, & hoc fiat bis in die ad minus. Item ad pannum,& caliginem oculorum: Recipe puluerem ossis sepiæ & tartarum añ. & simul bene tere, deinde cum camillo in oculo insuffletur. Item ad pannum,& caliginem,& omnem coopercuram oculorum, Recipe puluerem tartari crudi cum camillo, insuffla in oculum,& curabitur Equus. Item ad idem valet salgẽma, mixtum cum stercore lacertarum añ.& fit stercus album et tritũ insimul et in oculos suffletur bis in die cum camillo. Cauendum tamen est, ne de dicto puluere superfluè in oculum ponas: quia ex hoc possent oculi desiccari & offendi. Item ad idem, Si pannus fuerit vetustus, bis vel ter prius cum pinguedine vetustæ gallinę oculus inungatur: ita ꝙ dicta pinguedo tangat pannum oculi. Deinde pulueres proximè dicti in oculo immittãtur, per modum iam dictum. Item ad idem Accipe panẽ porcinum, & hederam terrestrem, & pista bene simul, postmodum recipe lixiuium, & misce cum vrina infantis virginis: deinde cola cum panno lineo omnia bene,& colaturam, donec fuerit liberatus, mitte in oculis bis in die. Item ad idem, Puluerẽ cape ossis sepiæ cũ aloe, & insimul misce,& tere, deinde dictus puluis in oculo cum camillo immittatur. Item ad idem, Succus radicis chelidoniæ & radicis rutæ mirabiliter corrodunt dictum panniculum. Item ad idem, Recipe viride æris, & tere bene super marmor, deinde cum vino misce ad modum minii: deinde sic mixtum, ad modum collyrii per noctem dimittatur, postmodum in oculo ponatur: corrodet enim pannũ oculi vehementer. Item ad idem, Fac modicum foramen in ouo, et extracto quicquid est intus, impleas ipsum de pipere,& pone in olla, et claudas ipsam taliter ꝙ nihil aliud possit ingredi,& dictam ollã sic clausam intromittas in furno ardẽti, et permittas ibi stare donec cãdescat, postmodum extrahas inde ouũ istud,& fac puluerem,& de dicto puluere insuffla in oculũ cum camillo. Itẽ ad pãniculũ, Ille cum acu eburnea aliquantulũ eleuetur: deinde ferro circumcirca incidatur, postmodum puluis cimini cum camillo superaspergatur. Item si Equus ex aliquo accidenti visum amiserit, pone ferrum candens sub oculis ad latitudinem pollicis, ita ꝙ ferrum transeat vsq; ad os, & respiraculum faciat, per quod aër exeat,& sanabitur. Cura probata ad pannũ oculorũ, Recipe silicem nigrum viuum de quo Romani sternunt strata,& puluerisa in tantum ꝙ transeat per pannum subtilem, & dictum puluerem cum camillo insuffla in oculo, bis in die ad minus donec curetur. Si vis facere subtiliorem puluerem, pone ipsum in scutella noua lignea, & munda ipsum per scutellam, deinde extrahas ex scutella, id modicum quod adhęsit scutellæ remoueas ventriculo digiti: & hic puluis sic subtilis, est medicina probata ad pannos oculorum etiam in hominibus.

De uuulis Equorum, CAP. LXII.

SVnt & aliæ glandulæ, quæ iacent inter collum, & caput Equi, quæ intantum aliquando augmentantur ex superfluorum humorum, & reumatis interuẽtu, quòd meatus gutturis taliter distringũtur quòd vix patiens deglutire potest, vel bibere, aut comedere, seu etiam respirare: vnde, nisi succurratur instanter, clauduntur arteriæ gutturis, & suffocatur patiens, & cogitur proiicere se in terrã, tantum caput percutiẽdo ibidem, quòd vix vnquam erigitur. Hic autem morbus, morbilli, seu vuulę nuncupatur. Signa verò ad cognoscendum dictam infirmitatem sunt ista, videlicet aures continuò concutientes, & tactum ibidem effugiunt. Item illæ glandulæ tactui, quandoq; visui patent. Item quod eis apponitur lambunt. Item sitim immoderatam patiuntur, nihil aut parum comedunt. Item quandoq; tremorem patiuntur, calore vniuersali infestantur. Cura, ꝙ statim ꝙ vuulę incipiũt inflari, ita quòd appareant in aliqua grossicie sicut oua, plus, vel minus, ferro cuspido bene ignito funditus decoquãtur, vel cum lãcetta per longum funditus incidãtur, aut (quod melius est) sicut vermis, cautè radicitus extirpẽtur, tã ex vna partẽ maxillarum quàm ex alia, sicut videbitur expedire. Extirpatis autem vuulis, vulnera medicentur, & curentur sicut vulnera vermium, vt in capitulo de verme dicetur. Item alia cura, Fiat diminutio de vena quæ est sub lingua, & de vena colli secundum multos, postea fiat emplastrum desuper de malua, visco & semine lini: deinde inungatur locus de butyro, & vnguẽto dialthæę, deinde cũ incipient mollefieri, subalari, seu stilo argenteo feruente, morbilli, seu vuulæ perforentur, & in quolibet foramine stupinum, siue textum imponatur. Et sic procura sanare vlcera, & infirmitatem prædictam.

De strangullione, & eius cura, CAP. LXIII.

FIunt quædam glandulæ circa gulam Equorum, quæ videntur esse carnes, quas aliqui vocant branchos caballi, alij stranguilliones. Hæ branchant gulam, & mandibulas, ita quòd cum gurgulatione quadã spirant Equi, & vix transglutiunt, & caput portant erectũ. ita ꝙ inflatio manifestè apparet in gutture: & aliquãdo tales glandulæ inflãtur nimis, & ingrossantur intantum, quòd guttur totum inflatur, & constringuntur meatus, ita quòd vix Equus respirare potest, & Equus male comedit, & bibit male. Fit autem hæc fluxio, propter passionem humorum, à capite ad dictas glãdulas. Cura, Si ætas permiserit, fiat minutio de vena organica: qđ ideo dico, quia hæc passio valde familiaris est Equis pullis, in quibus est humiditas valde fluxilis, & à debili calore de facili dissoluitur, quæ putredini est amica: facta igitur minutione, fiant emplastra ad maturandum, & dissoluendum de malua, & semine lini, ruta, absynthio, & hædera terrestri, & de his omnibus fiat embrocatio. Postea fiat immixtio de oleo laurino bullito, et dialthęa iuxta ignem. Item bibat aquam tepidam mixtam cum farina, postea fiat cataplasma, vel emplastrum cum cancabro, siue furfure decreto in vino, & superponatur gutturi. Postquàm autem inceperit mollificari, & maturari, ita quòd ad semen deueniat, purgatur cum aliquo instrumento ad hoc apto, vt cum subula,

vel meli

Item ad idem, Fiat ſcarificatio cum ferro minutiſſimo, vt humor groſſus liberè educatur: & poſtmodum ſupradicta adiutoria fiant, ſcilicet ablutio, & minutio.

De Lampaſco, CAP. LXVI.

LAmpaſcus eſt infirmitas, quæ in ſuperiori parte oris, & ſuper dentes, ex ſanguinis habundantia fit: cognoſcitur ſic, Sulci qui ſunt inter anteriores dentes cum tumore ſupereminent, ita ꝙ eſcam tenère nõ poteſt, ſed flaraturam, & moruellatam dimittit cadere de ore. Cura, Habeas falcem vnam curuam, ad modum literæ C, bene acutam, quam bene calefacias, deinde cum dicta falce ſecetur inflatura duorum priorum radiorum, hoc eſt ſulcrorum, aduerſus anteriores dentes, tantum extrahendo, quantũ falx ſemel capere poteſt. Quòd ſi infirmitas ſit noua, & cũ paruo tumore, tũc de tertio ſulco inter anteriores dentes cum ferro acutiſſimo minuatur, vel ſulcus ille per medium vt ſanguis exeat, incidatur.

De Floncellis, CAP. LXVII.

FLoncellæ ſunt infirmitates, hoc eſt, inflationes molles, & paruę, & in medio nigreſcunt, quæ ſunt infra os Equi in labio contra molares dentes, quę ex comeſtione gelidæ herbæ, vel attractione aſperi pulueris, ſuper labia, & maxillas demorantis naſcuntur, eſcam ſuam cadere cogunt. Cura, Floncellę percutiantur in medio inflationis cutis, & foras extrahantur ſicut lãpaſcus cum ferro gracili, ignito, vel acuto in ſummitate, ſicut puncta ſtili, & cum cultello bene acuto, tota ſummitas floncellę in modum literæ O, ſiue in modum camilli, incidatur.

De leſione linguæ Equorum, CAP. LXVIII.

MAlũ linguæ contingit diuerſis ex cauſis, & fiunt ibi multa vlcera, & diuerſa. Aliquando læditur ex morſu dentiũ. Aliquando læditur ex morſu freni. Aliquando læditur ex quadam infirmitate, quæ dicitur pinzaneſe, vnde ſatis Equus affligitur, & magnã partem comeſtionis amittit. Cura, Si lęditur lingua ex trãſuerſo à dentibus, vel à freno, citra, vel vltra medietatẽ linguę, reliquũ linguę, penitus incidatur: quoniã lęſio illa incurabilis quaſi fore decernitur, & parũ Equus exinde deterioratur, ſi partẽ aliã linguæ perdat. Si verò læſio illa ſit tantũ tranſuerſalis, & parua, vel fuerit longa, ſeu in longum pertracta, tunc ſiue extiterit magna, vel parua, fiat tale vnguentum, Recipe mellis rubei, & medullarum carnium porci ſaliti añ. & aliquantulum calcis viuę, tantundem piperis puluerisati, quę omnia inſimul bulliant, & adeò agitentur ſimul, ꝙ fiat ſicut vnguentum. De tali autem vnguẽto bis in die ſuper vlcera linguæ ponatur, ablutis prius vlceribus vino tepido. Frenum verò vſq; ad conſolidationem vlcerum, non imponatur Equo aliqua ratione. Prædicta verò cura fiat donec vlcera linguæ fuerint conſolidata. Si autem malum fuerit linguæ, ex malo quod dicitur pinzaneze, curato morbo ſicut dicitur in capitulo de pinzaneze, quod ſuo loco ſubſcribam, vlcera linguę curentur.

De barbu

De barbulis sub lingua. CAP. LXIX.

BArbulæ ſunt ſub palato, ſub lingua in modũ ſiccę mamillæ alicuius beſtiolæ, quæ quando vltra tertiam partem grani frumenti in longitudine excreſcant, Equum comedere prohibent. Cura. Attrahantur barbulæ ſurſum à palato cum gracili ferro ignito, & acuto, & forficibus iuxta palatum ſecentur.

De frigiditate capitis Equi. CAP. LXX.

FIt quædam infirmitas Equi, vniuerſaliter dolores inferens, diſcordi-crones, ſiue ſtupefactiones inducens, tuſſim prouocans, oculos inflãs, aliquãdoeos lachrymare faciens, aliquãdo cilia propulſare. Quę infirmitas de leui Equo acciderit, cum in ſtabulo ſatis calido manens, ad ventum ſubitò trahitur, & aliquando contingit ex aliis ſuperfluitatibus, occaſione aliqua contingentibus: vnde patiens tuſſire cogitur, & nuncupatur hęc paſſio frigiditas capitis. Cura qua huic ĩfirmitati commodè ſubuenitur, Glãdulę illæ quæ dicuntur vuulæ, adiacentes inter collum, & caput, ſcilicet ſub maxillis, funditus decoquantur, cum ferro cuſpido ipſas funditus perforando, & in medio frontis cum ferro rotundo ſimiliter decoquantur, vt humores ex frigiditate commoti exterius euaporent. Similiter ſecones ſub patientis gutture ſupponantur, vt ex eorum agitatione dicti humores viam habeant exeundi. Teneat etiã patiens in capite continuè laneã cooperturã: ſecones etiã in auriculas frequenter immittantur, fricando etiam eas exterius. Item ad idem, Ponatur oleum laurinum in vna pecia linea, & in freni morſu decenter ligetur, Equo ſemper cum tali freno bibente. Item ad idem, Sauuia ligetur in morſu freni Equo bibẽte, quia mirabiliter operatur. Itẽ ad idẽ, Fumus pãni linei cõbuſti, receptus per nares Equi, mirabiliter iuuat. Itẽ ad idẽ, Recipe fœnigræci librã vnã, & facias bullire quouſq; crepet in aqua, poſtea miſceas farinã frumenti in quantitate vnius vel duarum librarum cum aqua decoctionis prædicta, ad modum lazatę, & da Equo quotidie bis in die, & nihil aliud des ei bibere: d eidẽ fœnũgręcũ ſiccetur ad ſolem, & poſtea miſceas cum annona, & des ei etiam comedere: fiat hoc nouem diebus, & curabitur Equus, & efficietur magis pinguis, & magis ſanus. Item ad idem valet frumentum bene coctum, impoſitum in ſacculo, intãtum calidum, quantum Equus poterit ſuſtinere, ſi ligetur ad caput Equi, taliter poſitus, q; ore, & naribus intra ſacculum per nares fumum recipiat, & de grano comedat ſi voluerit. Item ad idem valet frumẽtum cum pulegio, & ſauuia decoctum, & per eundem modũ in ſacculo præparatum, prius patientis capite decenter cooperto. Item ad idem fiat tale fumigiũ, Recipe teſtudines, ſiue tartarucas, & decoquantur optimè in aqua, deinde fumus earum recipiatur per os, & nares Equi, prius capite bene cooperto. Item ad idem valet fumigium factum ex decoctione pulegii, & ſauuię, receptum per ñares, prius capite bene cooperto. Itẽ ad idem, Accipiatur pecia de lino, & ſtrictè in capite alicuius baculi ligetur, & linatur ſapone ſaracenico, & frequenter in nares Equi immittatur, quantum verſus cerebrum magis leniter ire poterit, poſteà extrahatur: ex hoc enim ſternutationes emittet cum ſuperfluitatibus, & humoribus quæ

ſunt

ſunt in cerebro, quod ſuę liberationis eſt cauſa : ex crebra enim ſternutatione cerebrum purgatur. Item ad idem valet butyrum poſitum inter nares, mixtum cum oleo laurino, cuſtodiendo ſemper Equum à frigore, & à frigidis cibis, & vtatur calidis, & bibat aſſidue aquam bene coctam cum ſemine fœniculi, & modico vini, quæ parum tepefacta miſceantur cum modica farina frumenti: & ſi Equus noluerit hanc aquam bibere, tamdiù maneat ſine potu, quouſq; vrgente ſiti totũ bibat. Potio vtiliſſima, quę valet tuſſientibus grauiſſimè, & ſtrangurioſis, ac cimoroſis, Recipe cortices medianos arboris alni, quæ creſcunt ſuper ripas aquę, & munda bene à ſuperfluitatibus exterioribus, & impleas ex illis aliquam ollam nouam, & aquam clarã in ipſam mitte, ita ꝙ cortices ſint bene aqua cooperti, & bulliant vſq; ad conſumptionem dimidiæ partis aquæ, & iterum olla impleatur aqua, ſicut prius, & bulliat vſq; ad conſumptionem dimidię partis aquæ : tertiò ponatur aqua, vt ſuprà, & bulliat vſq; ad conſumptionem prædictam: hoc facto, coletur per pannum, vel ſtamineam, & cortices bene expreſſi proiiciantur, deinde miſceantur ex illa colatura duæ partes, & vna pars ſagiminis lardi, vel butyri, & calefiant. Ex tali commixtione tepida vnus cyathus cum cornu in gulam Equi mittatur, & vnus cyathus in narẽ Equi proiiciatur: Equus verò ventrem vacuum ab eſca, & potu habere debet quando datur ſibi potus, vel potio, poſtea per tres horas non bibat, nec comedat, iterũ à frigore bene cuſtodiatur, ſicq; ſemel, vel bis in die, fiat per tres dies: Creſſiones verò & aliæ herbæ calidæ, quæ calefacere ac attenuare poſſunt humores, dentur ad comedendum ſi fuerit ęſtas: ſed ſi fuerit hyems, ſenationem, & pultem tepidam factam de furfure tritici, & aquam calidam bibat, & caueatur ab aqua frigida. Cum autem ex cimorra, vel ſtranguria periclitatur, & oppilatione narium, & nihil per os proiiciat, tũc cũ ſupradicta mẽſura potionis, tria cochlearia eiuſdẽ liquoris tepidi, intra nares ipſius prima die proiiciãtur, & duo cochlearia in ſecunda, & vnum in tertia immittatur. Caput verò Equi cum freno ſurſum teneatur, & baculus in ore teneatur, donec totus liquor per meatus narium in caput decurrat. Item ad idem, Inungas Equum in ventrem, iliis, & timporibus, talibus confectionibus, Recipe dialthęæ. ℥.6. olei laurini. ℥.2. pyretri. ℥.5. hæc omnia conficiantur ad modum vnguenti, & inungatur Equus in locis prędictis, bis in die, vſq; ad quatuor, vel quinq; dies, quia curabitur ſi deus voluerit. Vnum medicamen non eſt prætermittẽdũ, quod nunquam me decepit, & eſt medicina ad Equum grauiter infrigidatum, Illud eſt vitalba, & aliud vitablones, ſed vitablones competunt magis in iſto caſu, Accipe vitalbam, vel vitablones quod melius eſt, & auferas inde frondes, quas abiicias, ramos autem dictæ vitalbæ, vel vitablonum incide per menſuram vnius palmi, et facias talia fruſta de vitalba, vel vitablonibus quod melius eſt, vſq; ad manipulos tres vel quatuor, quos frangas inter duos lapides bene, & ponas in vno ſacculo lineo : deinde ſuſpende dictum ſacculum cum prædictis fruſtiſ ſic cõfractis ad collũ Equi, intromiſſo ore, ita quod nõ poſſit comedere ſtipites illos cũ dentibus, & propter fumoſitatẽ illius herbę, omnes humores mali exeũt foras. Hãc medicinã ſic facies bis vel ter vel ãplius, & hoc pluries ſum expertus.

De

De cymorra ſeu capitis morbo, CAP. LXXI.

ESt quędam infirmitas cymorra vulgariter dicta, deſcendens à capite Equi diu infrigidati, proueniens ex curſu rheumatis exeuntis per nares continuè ſicut aqua, humores frigidos educentis, & quandoq; etiam ſpiſſiores. Accidit autem hic morbus propter antiquam infrigiditatem, aliquãdo propter vermem qui dicitur volatilis, vnde ferè totã capitis humiditatem Equus amittit per nares. Et ſcire debes ꝙ inter omnes paſſiones, quæ propter diſtemperantiam qualitatum accidunt Equis, nulla eſt adeò periculoſa, nec intantum ſuſpecta ſicut paſſio rheumatica, quæ ex frigiditate cõtingit: quod triplici ex cauſa prouenit, vel quia huiuſmodi animalia meatuũ habent amplitudinem, & humorum copiam, vnde frigiditas inueniens apertos, libere ſubintrat, & cerebrum cõſtringens, ipſum in humores facit diſtillare, qui ad ſpiritualia deſcendentes, ea replendo cauſa ſunt ſuffocationis: vel quia frigidæ & ſiccæ ſunt complexionis, vnde tam ex frigiditate complexiua quàm ex frigiditate aëris, humores congelantur, & meatus ſimiliter replendo, ſuffocationem operãtur; vel quia frigiditas multum eſt intenſa, vnde calorem naturalem paulatim conculcat, quo deficiente frigiditas mortificat, qualiter ergo fiat hæc paſſio ex prędictis manifeſtum eſt. Signa in hac paſſione ſunt iſta, Narium, & aurium, & extremitatum frigiditas, oculi graues, caput demiſſum, totius corporis grauitas, tuſſis concomitans, appetitus defectus, & maximè potus, tremor etiam quandoq; ſuperuenit. Cura, Fiat ſtatim in Equi capite lanea coopertura, & ſemper in loco calido conſiſtat, necnon pro victu ſunt eidem calida adhibenda: Solet prodeſſe huiuſmodi patienti, paſcere paruas herbas, quoniam capite ſemper in terrã depreſſo propter ſumẽdas herbas, pars maxima humorum exterius per nares à capite emittitur. Ad idem etiam præſentaneum eſt remedium, Fumigium peciæ combuſtæ, vel bõbycis veteris combuſti: quoniam humores antiquos congelatos diſſoluit. Item ad idem valet pecia linea, in capite alicuius baculi ſtrictè ligata, & poſtmodum ſapone inuncta ſarracenico, & intra nares immiſſa, queãdmodum lenius poterit, & ſtatim poſtea extracta, (vt ſuprà in capitulo de frigiditate capitis dixi): quoniã ex crebra ſternutatione purgatur cerebrum, & contingit patientem aliquando liberari, ſed raro: nam talis infirmitas, vt in pluribus incurabilis iudicatur. Item ad idem alia cura, Bibat Equus patiens aquam tepidam cum farina mixtam, & vtatur cibis calidis, vt ſuprà dixi: deinde cauterizetur in fronte & ſuper ſpatulas, in ciliis, & cauda, vt humor ad ſaniẽ deducatur: poſtmodũ habeas teſtas, ſiue lateres calidos, vel pilos, ſiue vaſa plena carbonibus, & circa Equum teneantur, vt fortiter calefiat, & ventrem, & ilia vnguẽtis calidis, & oleo calido perungas, & oleo laurino, dialthęa, & his ſimilibus à frigore caueatur: vel inungas vẽtrem, & ilia, & timpora confectione facta ex dialthęa & oleo laurino, & pyretro, vt dixi ſuprà in capitulo proximo. Item ad idem valet, ſi acceperis amurcam olei & intinxeris ibidem linum & incendendo & extinguendo feceris fumigiuṁ in naribus Equi frequenter. Item ad idem valet, ſi acceperis auri pigmentum, & ſulphur, & poſueris ſuper carbones, & in naribus Equi feceris fumigium

migium, vt humores in cerebro congelati dissoluantur,& post dissolutionẽ exeant. Item ad idem, Dentur Equo pharmaca cõposita ex farina frumenti mixta cum pulueribus specierum calidarum, ad hoc vt natura confortetur (Species verò calidæ sunt hæ, cinnamomum, galanga, gingiber & his similes) & in farina supradicta debes miscere modicum de sale, & quotidie lauetur caput & crines vino vbi sint decocta, ruta, absinthiũ, sauuia, iuniperus, frõdes lauri, & hyssopus. Itẽ ad idem valet si prouocetur in Equo sternutatio cum pulueribus ellebori & piperis, & dictus puluis iniiciatur per nares: acuto enim fumo sursum penetrante, cerebrum à superfluitatibus emũdatur. Item aliud, Recipe allia, piper, cinnamomũ & garyophyllũ, hæc omnia simul bene terãtur cũ albumine decem ouorũ, deinde misce cum ipsis aliquantulũ de bono vino, & da Equo cum cornu, vt totũ per os recipiat. Item ad idem, Fac bullire ebulos & sambucos cum superfluitati[illegible]s alliorum in aqua salsa macerata, deinde per eundem modum dabis Equo ad potandum. Item ad idem, Recipe euforbiũ ℥.iii.& tere subtilissimè, succi bletarum lib.i. quæ simul fortissimè admisce, deinde recipe de sanguine porci librã mediam, & funde: postea superaddas sibi succum prędictum cum puluere admixtum, & simul fac omnia ista bullire, donec humiditas sibi reddatur, postmodum eleua ab igne, & superadde ℥.i. de nouo pulueré euforbii, & simul fortiter misce, & sic habebis vnguentum optimum, quod potes custodire in pyxide aliqua: & quãdo operari volueris, fac scopas longas & inunge ex dicto vnguẽto fortiter, & immitte per nares Equi, ita ꝙ bene intrent intus, & dimittas ibi modicum stare. Postea extrahas, quia videbis quasi statim de capite Equi descendere putredinem infinitam, & si tibi videtur, reiterabis per alium diem: & scias ꝙ si infirmitas sit noua, liberabitur Equus: si verò antiqua, infirmitas adeò celabitur, ꝙ vsq; ad quindecim dies non poterit aliquis perpendere ꝙ Equus habuerit infirmitatem prædictam. Et nota quod in hac infirmitate signum est curationis, si quando coctæ fuerint vel cauteriatę, emittunt saniem: malum autem signum est, si Equus emittat per pectus raucum sonitum: maximè si ex defectu virtutis suæ naturæ Equus tussire desinit.

De scabie & pruritu Colli & caudæ Equi, CAP. LXXII.

Contingit aliquando ꝙ in collo Equi iuxta garese, & in trunco caudæ pruritus, siue scabies generatur, vnde ex continua confricatione fiunt ibi pustulæ, & pili siue crines cadũt, quod accidit tribus ex causis: Vel ex puluere ibi diutius existẽte, propter quod putrefiũt radices pilorum, & ex hoc pili cadũt: Vel ex macredine, membra enim debito nutrimẽto depauperata siue priuata, quum ex crasso sanguine, & fœculento nutriantur, similiter fumositates quæ ad pilorum conueniunt generationem, minus idoneę existentes, nullam reparationem faciunt, imò ex ipsarum suppositione radices corrumpuntur, & ita fit casus pilorum: Vel ex sanguine superaccenso ibidem decurrente, vnde ex humore illo quasi cholerico pũgente, & mordicante & consumente, & siccitate intercidente radices, fit casus pilorum. In quodam loco

 quum

quum ſuper natura huius ægritudinis ab aliquibus meis familiaribus interrogarer, eſſemq́ requiſitus ab eis, vt originem & curam huius morbi ipſis notificarem, qua poſſent Equis ſuis qui hac ſcabie erant mirum in modum moleſtati, ſuccurrere,& priſtinam bonam valetudinem reſtituere,dixi eis ſimiliter quòd efficitur aliquando in collo Equi iuxta gareſe quędam ſcabies, vel pruritus euellens crines radicitus, ſimiliter accidit in trunco caudæ, vnde cogitur patiens in tantum fricare collum, aut caudam, quòd quandoq́ excoriatur ex toto. Contingit autem hic morbus ex habundantia ſanguinis infecti, vel aliis humoribus ſalſis, & cholericis, ſicut ſanguinis putredo. Si habundet ſanguis, faciet ſaniem albam. Si habundet cholera, faciet ſaniem quaſi ſiccam, ſubtilem humiditatem emittentem & paucam. Si habundet phlegma ſalſum, emittet multas humiditates, & aliquando faciet ſquamas ſiccas. Si melancholia vincat, faciet ſcabiem ſiccam. Cura, Si ſcabies & pruritus generetur ex puluere ibi diutius exiſtente, lauetur bene locus, tribus, vel quatuor vicibus cum lixiuio, & ſapone iudaico. Poſtmodum cum aceto bullito cum cancabro bulliant lupini, centaurea, taxus barbaſus, & in eius colatura addatur puluis aloës cabalini, & ex hac aqua loca patientia abluantur. Vel aliter, facias tale vnguentum, Recipe ſulphuris modicum, thuris maſculini, nitri, tartari, corticum fraxini, vitrioli, viridis æris, ellebori albi, & nigri cyclaminis: Hæc omnia conficiantur cum vitellis ouorum elixorum, & cum oleo communi, & tantum bulliant donec deinde vnguentum inſpiſſetur, deinde inungas locum infirmitatis, tribus, vel quatuor vicibus: & hoc vnguentum expertus ſum contra ſcabiem, & pruritum & contra omnem guttam ſeu fiſtulam. Cura, Si prædicta infirmitas ex macredine procedat, ſiue generetur, tunc flebotometur Equus de vena colli, vt humores illuc ducantur, & exeant, deinde ponantur ſecones in inferius ſub collo, poſtmodum fiant prædictæ ablutiones, poſt hæc reficiatur Equus bonis eſcis, & aliquantulum exercitetur. Cura, Si dicta infirmitas generetur ex humoribus ſuper accenſis, tunc ſimiliter minuatur Equus, & prædicta remedia adhibeantur: hoc tamen addito quòd poſt ablutiones alumen deſuper pulueriſetur. Poſtquam autem inceperit curari, vt pili renaſcantur, vngatur locus oleo cõmuni. Item ad idem aliud, Flebotometur patiens de vena colli conſueta ſufficienter, deinde fiat huiuſmodi vnguentum circa pruritum, & ſcabiem mirabiliter approbatum, Recipe ſulphuris viui, ſalis, tartari, & æqualiter terantur fortiter cum fortiſſimo aceto, & tantundem oleo conficiantur, optime incorporentur, & agitentur vſque ad ſpiſſitudinem vnguenti: de prædicto vnguento vngatur locus patientis bis in die, donec liberetur Equus: debet tamen locus pruritus & ſcabiei ſcalpi, & fricari intantum, quòd quaſi ſanguinem emittat vniuerſaliter. Item ad idem præſentaneum eſt remedium acetum fortiſſimum cum vrina pueri virginis mixtum, & cum ſucco titrunguli, & ſupradicto modo ſuperinunctum. Item ad idem efficax eſt lithargyrum bene in puluerem redactum, & commixtum cum oleo, & aceto, & agitatum

agitatum ad modum vnguenti, & postmodum superpositum sicut dixi. Item ad idem valet vnguentũ quod sequitur, Recipe sulphuris viui, olei oliuarum, modicum aceti, fuliginis, modicum duri salis, stercoris porcini, & calcis viuæ: hæc omnia insimul bulliant, tritis primò terendis, & fiat vnguentum ex quo vngatur locus scabiei & pruritus. Item ad idem, Accipe vulsam cum qua pelliparii dealbant pelles, & misce cum aqua, & vnge locum. Dicunt alii quòd infirmitas est in cute animalium, quam alii rungiam vocant à rugositate, eo quòd lõgas rugas, & diuersis locis in medio apertis cum asperitate habet, & squammas quasi piscium emittit. Nascitur autem ex habundãtia putridi sanguinis, & ex loco pruritus non curato: & etiam fit ex consortio Equi scabiosi quum mordent se dentibus, vel quum terguntur cum eodem panno, vel quũ cooperiuntur codẽ coopertorio, vel fricant se in eodem loco, & aliquando etiam fit si comederit escam ab Equo scabioso moruellatam. Cura, Si fortis sit Equus, minuatur de vena colli, vt supradixi: deinde loca scabiosa bene abluantur, & fortiter fricentur cum capitello facto de fortibus crinibus donec aliquãtulum sanguinent: postmodum permittantur desiccari, ita quòd supra loca scabiosa non remaneat aliquid de supradicta lauatura: postea inungantur loca ad solem calidum vel iuxta ignem vnguento quod sequitur, Recipe pulueris sulphuris, aluminis, ellebori nigri, añ libras ß. pulueris corticis radicum pedis Equi, argenti viui, añ ℥. iii. axungiæ veteris, libras iii. ex quibus omnibus fiat vnguentum: Animal autem de prædicto vnguento vngatur vsquequo fuerit necessarium, & ab eo die quo inungi cœperit vsq; ad decem dies custodiatur bene Equus ab aqua, rore & à fricatione. Item ad omnẽ scabiem, serpiginem, pruritum & rungiam Equorum inũgantur loca ex farina frumenti, aceto forti & croco simul mixtis. Item ad idem, Prius lauentur loca cum aqua calida, postea sapo distemperetur in aceto forti, quo facto, loca scabiosa, serpiginosa, pruritum vel rungiam patientia inungantur. Item ad idẽ, Lauetur scabies sæpe cum aqua caprinellæ. Item lauetur sæpe scabies cum succo cicutæ & curabitur sine dubio. Aliqui miscent cum prædicto succo cicutæ, modicum olei & aceti fortissimi. Postea autem pruritum seu pruriginem sic curare potes, Primò minuatur Equus de vena colli, vt dictum est: deinde de sanguine ipso calido tota loca pruriginosa fricetur, tertia die post minutionẽ mũdentur bene loca pruriginosa cum lixiuio calido, facto de fauilla hordei adusti cum stramine aceto & aqua marina. Sequenti die vngatur hoc vnguento, Recipe radices rubeæ paleæ campi, & radices herbæ benedictæ, coquantur in aceto, vel aqua marina donec molles fiant: deinde proiecto quod durum est, cum reliquo & axungia veteri fiat vnguentum.

De scima seu lucerdo, CAP. LXXIII.

Scima vel lucerdus vocatur infirmitas quędã,quę in collo Equi accidit, ita quòd collum non potest flectere huc nec illuc, nec escam suam nisi per interualla nec festinãter à terra capere. Nascitur autem ex nimio onere scapularum,& ex desiccatione nimia neruorũ colli. Cura, Crinis colli cum manu iuxta corpus erigatur, & vtrinq; cutis cũ calido ferro,ad modum stili facto,quod quidam subulam vocant,iuxta corpus perfodiatur seu perforetur, & caro quæ est supra collum,sine attractione neruorum aliquantulum aduratur, & sic fiat in quinq; locis, in longitudine colli: & inter singulas cocturas & perforationes, sit spacium trium vnciarum. Postea infra vnamquãq; cocturã quędam mediocriter gracilis chorda & mollis, facta de lino siue canabe vel pilis caudæ aut crinibus Equi (quam quidã sennã vel laqueum vocant) immittatur, & per quindecim dies dimittatur: (Quidam multas cocturas in sinistra parte colli sub crine iuxta carnẽ,in summitate et lõgitudine colli faciũt,sed nõ sanãt post appositionẽ ignis) à quarto verò die vsq; ad decimum quintum cum aqua tepida tota summitas colli & spatulæ sæpe abluãtur & bene fomententur.

De inflatione colli Equorum, CAP. LXXIIII.

COllum Equi inflatur,si intra quartum diem post extractionem sanguinis plagam super lignum aut lapidem fricauerit fortiter,aut alius Equus illam corroserit, aut si citò post restrictionẽ plagæ duram escam comederit: ideóq; caput eius ligandũ est sursum, & debet sic stare per tres horas sine comestione.(Aliqui tamen statim dant sibi bibere,sed incautius agunt): postea per diem & noctem à dura esca custodiatur. Cura, Pili ab inflatura tollantur loci, &plaga infra diem tertium post sanguinis extractionem aperiatur & teneatur aperta cũ stuppis, si fuerit æstas, & fomẽtetur inflatura cum aqua tepida in qua folia ebuli vel sambuci, apii, vrticæ, & senationis cocta sint. Ex ipsis herbis fiat emplastrum,& tepidum inflaturæ superponatur. Vbi inflatura fuerit inũcta, de eadem vena iterũ minuatur. Et si per hoc nõ conualuerit, & vena putrefacta est, corium iuxta maxillã super illã venam aperiatur, & cum brocha ligni vena læsa extrahatur,atq; versus caput cũ molli filo lini fortiter nodetur, & per medium incidatur, & omninò extrahatur. Similiter fiat de vena ex altera parte plagæ versus scapulas. Item longè à terra comedat donec sanetur.

De læsione dorsi, CAP. LXXV.

ACcidunt dorso Equi aliquando lęsiones plures & diuersæ, propter diuersas causas: quia quædam ex causa intrinseca,vt ex corruptione humorum: quædam ex causa extrinseca, vt ex ineptæ sellæ oppressione, & aliis pluribus occasionibus. Contingit autem ex causa intrinseca,quando humores vel sanguis corrumpitur & in loco superabundat, & ita de facili & quasi de nihilo lęditur dorsum Equi: quia sanguis superfluus vel humores superabundantes generant in loco paruas vesicas plenas sanguine mixto cum putredine,quæ corrumpunt corium, & carnes Equi, deinde fiunt

vlcera plana, aliquando magna, aliquando parua. Contingit etiam à causa extrinseca, sicut quando læditur dorsum Equi à sella, vel barda, vel superfluo onere, & similibus. Sciendum tamen est quòd quãto propinquiores existunt ossibus tergi, tanto peiores & periculosiores sunt, & aliquando potest periculum corporis imminere. Cura, Emplastrum ad tumorem dispergẽdum, cute existente integra, Accipe folia porri, & stringe cum axungia porci, vel ipsa simul in mortario contere, & in patella calefac, & calida superpone tumori. Item ad idem, & melius, Recipe tres partes fumi arietini, & vnam farinæ frumenti, seu siliginis, & fit flos farinæ, quia plus valet: & bene misce, & aliquantulum coque, & tepidũ supra locũ pone. Cura, Ante omnia scire debes ꝙ per quẽcunq; modum dorsum lęsum fuerit, Equus fatigari nõ debet quousq; perfectè fuerit curatus: quia ex immodico labore ipsa infirmitas posset taliter augmẽtari, ꝙ incurabilis redderetur. Statim igitur cũ videbitur dorsum Equi alicubi tumefieri, optimè cum rasorio tumor radatur: deinde fiat emplastrum de farina tritici affarinata, & cum albumine oui agitetur, & tumori postea cũ quadã pecia panni linei superponatur: & caue postmodum ne dictum emplastrum remoueas violẽter, sed cum lenitate, si fieri potest: deinde amota pecia & emplastro, si putredo fuerit congregata, corium cum ferro cuspido aliquantulũ calido inferioris partis de tumore vsq; ad putredinem perforetur, & putredo exinde penitus educatur. Post hæc verò vngatur in die frequenter aliquo liquido vnctuoso. Fiunt etiam quædam excoriationes vel rupturæ in dorso ex oppressione aliqua alicuius oneris, vel bardæ, vel oppressione carbunculi, nascentis ex superfluitate sanguinis in dorso, quæ statim quum apparẽt, radi debẽt peroptimè vndiq; & circumquaq;. Deinde superaspergatur quotidie de puluere calcis viuæ mixtæ cum melle, & intantum simul agitatis ꝙ possit fieri quædam placentula quæ ponitur in igne: & ibidem stet donec fiat sicut carbo, de qua postea puluis fiat: prædicto puluere vtatur donec vulnus fuerit consolidatum, ablutis prius vulneribus cum vino calido, vel aceto, custodiendo Equum à sella, & à quolibet simili. De eodem puluere dicetur infrà in capitulo de verme. Sciendum autem est, ꝙ emplastrum farinæ tritici cum oui albumine agitatę, vt supradixi, valet contra omnes dorsi lęsiones iam dictas. In omnibus autẽ lęsionibus planis, vel excoriationibus solidandis, infradicti pulueres apponantur, videlicet puluis factus ex myrrha sicca: item puluis factus ex lentisco, & galla leui: item pecia lanea combusta, item corium combustum aptatum, item filtrum combustum, item putredo ligni diu putrefacti. Omnia ista valẽt ad prædictas læsiones dorsi. Item puluis myrrhæ vel scotani proiectus supra fracturam vel excoriationem dorsi, consolidat mirabiliter & desiccat. Nota tamen quòd super omnes alios pulueres valet puluis de calce & melle ad consolidationem carnium. Scire tamen debes, ꝙ antequam prædicti pulueres apponantur, læsiones illæ lauari debent vino calido, vel aceto.

De dorso quando læditur à sella, CAP. LXXVI.

SI dorsum Equi ex sellæ oppressione, vel barda, vel superfluo pondere intumuerit, quoniam humor ille ad saniem colligitur, dimittatur quousque inceperit mollificari: deinde sub vulnere de subtus perforetur, ita quòd humor liberè egrediatur: vel fiat sub dicto tumore, vel inflatione foramen, seu coctura cum ferro candenti, vt humores ex tali oppressione sellæ, bardæ, vel oneris cõglobati, siue coadunati dissoluantur. Si verò ex his in ipso principio inflatio, seu tumor nõ recedat, radatur bene locus, & prędicta emplastra, ad inferrandum, & maturandum superponantur: deinde ponantur intus secones inuncti ex sapone.

De inflatione dorsi ratione sellæ, CAP. LXXVII.

DOrsum Equi si infletur ex impressione sellæ, abraso prius loco, lauetur sæpe cum aqua bene salsa: & aliqui ponunt stercus eius calidum supra tumorem, & ligant cum supercingulo: Si verò tumor non recedat, sed efficiatur ibidem corium mortuũ, inungatur locus cum axungia porcina veteri, & semper locus sit vnctus, & caueatur ne corium eleuetur violenter (aliqui ponunt super corium farinam mixtã cũ oleo), & quum incipiet separari corium, circumquaque prius loco bene inuncto, equitetur aliquantulum cum sella, ita quod locus calefiat: nam ex tali calefactione corium mortuum acrius macrescit, & cadit. Eleuato corio mortuo in totum, ponatur in plaga stuppa canabis, vel lini minutatim incisa, & supra stuppã aspergatur modicum de puluere calcis viuæ, quousque vulnus sit plenũ carnibus: Quum verò carnes creuerint, & non restat nisi corium generari, lauetur bis in die locus vino tepido, vel cum vrina, & post desiccationem potest aspergi desuper puluis myrrhę vel scotani, quousque sit curatus. Si dorsum Equi læsum fuerit seu plagatum, & postea superueniat ibi tumor, distinguendum est, quòd aut plaga est profunda, aut æqualis: item aut est in extremitate crurium, aut in alio loco dorsi aut spinæ. Si plaga fuerit æqualis, & inflatio seu tumor nõ minuat, contra inflationem & tumorem fuerint remedia & curæ, quæ suprà iam diximus, & plaga nihilominus lauetur ter in die cum aqua salsa, seu cum aqua salsa marina. Post lotionẽ autem, & mundificationẽ plagæ, puluis factus de gallis, & ferrugine ferrariorum suprà spargatur: vel superponi potest puluis lapidum molendinorum.

De profunda plaga dorsi supra spatulas, CAP. LXXVIII.

SI plaga fuerit profũda & tumida & in extremitate cruriũ, quia locus periculosus est, cura non est prætermittenda: & si tumor descendat ad pectus, infirmitas seu passio mortalis est: cuius rei causa est, quia pulmo & cor sunt membra nobilia, & conseruant vitam in corpore: quia si ipsa patiantur, & totum corpus patitur, & mortificatur. Si enim prædictum vulnus prout decet mundificatum non fuerit, humor saniosus existens, loca per quæ transit, corrumpit, & ad spiritalia descendens, ea suffocat: quia recta fronte sibi subiacent, vnde est causa mortis. Si verò plaga fuerit in alia parte dorsi, q̃ in extremitate crurium, timendum non est: quoniam magna

est ibi

eſt ibi concauitas, quæ fluentem humorem poteſt recipere, nec ibi ſunt membra principalia, quę corrumpantur. Cura, Laquei ſeu ſecones ſubtus inflatione ponātur,& cũ ſubula,ſeu acu longa,& groſſa tumor perforetur, vt inde ſanies educatur: poſtmodũ aqua ſalſa marina, vel ſimplici, & optimo vino tepido abluatur: facta ablutione,concauitas illa repleatur bene vſq; ad fundum de ſtuppa lini trita, & hoc fiat donec caro incipiat bene rubere, & vulnus ſit mundificatum. Si autem caro ſuperflua excreuerit (quod cognoſcitur per eius emorrhoiam, hoc eſt,per eius ſanguinis fluxum) tunc puluis corroſiuus ſuperaſpergatur,ſicut eſt puluis gallæ,vitrioli,viridis æris,& ſimiles,vt puluis calcis viuæ. Item ad idē, Facias ſtupinum, ſeu teſtam de ligno ficus, vel radice caſſi barbati, vel mori, ad longitudinem vnius digiti longum,& modicum latum, & ex vna parte ſtupini, ſeu teſtæ & ex altera, ligentur ſecones, ſeu laquei: deinde ſub tumore inter corium & carnem, prędictum ſtupinum ſeu teſta ducatur, vt ſanies collecta educatur,& hoc fiat dummodo infirmitas non ſit in extremitate crurium. Caueatur Equus poſtmodum de exercitio multo: leue enim exercitium iuuat. Et nota quòd omne vulnus ſi putrefiat,ſignum eſt quòd ſanabitur: tamen ſi multa ſit putredo, timendum eſt ne ſanies ad interiora vertatur, & ſic Equus pereat.

De maleferrato Equo. CAP. LXXIX.

ACcidit Equo pluries quidam morbus in lumbis, ſeu renibus,ibidem dolores inferens, & neruos attrahens inceſſanter, qui aliquando ex humorũ ſuperfluitate illuc decurrente,aliquando ex frigiditate diuturna,aliquando ex onere immoderato procedit: hinc contingit vt vix ſe poſſit Equus erigere ex parte poſteriori, vel leuare crura. Et hæc paſſio dicitur maleferratura. Cura, Radantur lumbi,vel renes bene,deinde fiat ſtrictorium tali modo, Recipe picem naualem liquefactam,& extende in pellicula ad longitudinem & latitudinem lumborũ vel renũ, deinde recipe boli armeniaci ʒ.ii. picis gręcę,galbani, thuris, maſticis, ſanguinis draconis, gallæ, omnium añ. terantur, & miſceantur inſimul, poſtmodum aſpergantur vniuerſaliter ſupra picem prędictam aliquantulum liquefactam, deinde dicta pellicula taliter parata ponatur ſupra lumbos vel renes prius bene abraſos, nec remoueatur donec valeat leuiſſimè remoueri. Item ad idem & melius, Recipe milium & ſaluſtã pro viii. parte, & calefac ad ignē in ſartagine vel patella,& miſceas bene ſimul, agitando ſemper cum vno baculo ne milium aduratur, donec ſit bene calidum: deinde aſpergatur deſuper aliquantulum vini, & poſtea ſic calidum quantum ſufferri poſſit ponatur in ſacculo,& ſacculus ſic plenus milio calido ponatur ſupra renes & hanchas Equi, & cooperiatur bene Equus circa partes illas,vt calor non euaporet, & hoc fiat duobus vel tribus diebus, pluries in die & de ſero. Item ad idem aliud ſtrictorium magis valens, Recipe conſolidam maiorem,armeniacum,galbanum,bolũ armeniacũ, ſanguinē draconis, ſanguinem Equi recentem, ſiue ſiccum; & de maſtice,pice græca & olibano, quantum de omnibus aliis, terenda: terantur omnia ſimul, vel ſeparentur, & agitentur, ac miſceantur cum oui albumine ſufficienti. Deinde miſceatur ibi

atur ibi de farina frumenti in bona quantitate, & agitetur cum aliis. Extendatur autem talis confectio super pecia linea forti,& fiat per omnia sicut de alio emplastro suprà edocetur. Item ad idē aliud remediū & vltimū, Vrātur lumbi vel renes multis & crebris lineis, per longū ex vna parte renū ad aliā procedētibus. Supradicta emplastra humores cōstringūt,& desiccāt,renes & neruos consolidant: similiter ignis humores dissoluit, euacuat,& consumit carnes,desiccat acriter, & coarctat: propter quod rationabiliter videtur,ꝙ Equus malefe rutus ex aliquo prædictorum medicaminum debeat adiuuari, & remediū inuenire.

De Cornu & cura eius, CAP. LXXX.

CORnu est infirmitas in tergo Equi,aliquando rumpens & mortificās corium dorsi,ingrediēs dorsum vsqꝫ ad ossa: multoties autem accidit ex oppressione sellæ, vel ex superfluo onere : quia tunc carnes læduntur, & angitum corium cum carne viscatur,seu conglutinatur. Et ex hoc hęc passio Cornu vocatur: quia ad modum cornu formam rotundā habet:vel dicitur Cornu à diffusione latitudinis, quę protenditur in acutū: vel dicitur cornu à corio secum inuiscato, quod prouenit quandoqꝫ dum corium cōprimitur : coriū enim cōpressum comprimit carnem suppositam, & caro aliam carnem,& sic Cornu procreatur,quod aliquando fit propter spinam, aliquando super costas. Sed quod super costas fit,periculosius fit : quoniam caro lęsa putrescit, & sic humor ad spiritalia & interiora descendit, & dissipat ea. Cura, Terantur folia caulium cum axungia porcina veteri, & supponātur: deinde imponaē ei sella,vel panellus,& strictè cingletur, vt premat versus Cornu. Item ad idem valet scabiosa vel malua, viscus cum axungia veteri trita, & simili modo superposita. Item ad idem valet cinis calidus cum oleo agitatus, & superpositus. Itē ad idē valet fuligo cū sale minuto mixta, cum oleo agitata. Item ad idem valet stercus humanum recens superpositum. Item ad idem, Olera siluestria vel domestica, viridia, cum veteri axungia optimè terātur, & supra locum patientem ponantur: & aliquātulū equitetur, vt vis medicaminis subintret:& per aliquos dies hoc fiat,& perfectè curabitur. Item ad idē, Frondes sambuci vel ebuli fortiter terātur,& cum oleo communi misceātur, & eodē modo dictum emplastrum tepidum supra locum patientem ponatur. Item ad idem, Oleum oliuarū calidum sępe superpone: quoniam extirpat Cornu mirabiliter. Item ad idem valet puluis gallę superaspersus. Item ad idē, Recipe frondes capparæ,& frondes lilii,& bene pistentur cum adipe porcino,& simul incorporentur, deinde supra locum patientem ponatur: hoc enim vnguentum mirabiliter curat,& sanat,& diuidit. Item,Frondes oliuę, & aliquantulum cineris insimul misce,deinde eodē modo suppone. Et nota ꝙ Cornu citò cadit radicitus, si Equus equitetur cū sella, superposito prius aliquo medicamine prędictorū & sępius renouādo. Cornu autē radice extirpata,vulnus stuppa minutè incisa, & puluere calcis viuę & melle inuoluta, totaliter impleatur,abluto prius vulnere aceto tepido,& hoc fiat bis in die,donec vulnus solidetur. Cauēdū tamē ne aliqđ pōdus tergo superponatur, donec carnes vulneris fuerint corio coęquales.

De curtis

De Curtis Equorum, CAP. LXXXI.

CVrtæ ſunt quædam magnæ inflationes in modum panis, in corpore Equi, quæ potiſſimè naſcuntur ex habundantia ſanguinis putridi in molli carne iuxta corium. Cura, Scindatur corium in medio Curtæ, & ſubtus, niſi inflatio deſinat, cum lignea brocha humor qui intra cutem eſt moueatur, & bene frangatur, poſtea humor fortiter exprimatur, ac deinde coriũ ſub inflatione ſcindatur, & latum ferrum calidum per totam Curtam immittatur, ita quòd corium non comburatur, & interpoſitis ſeptem diebus iteretur, & fiat cum magna cautela, & deliberatione.

De Pulmone ſeu pulmoncello, CAP. LXXXII.

EIt quædam læſio in tergo ſeu dorſo Equi, rumpens & mortificans partem carnis dorſi, & fodiens dorſum vſq; ad oſſa, tumorem inducens, ex ineptæ ſellæ vel oneris frequenti oppreſſione generata, quæ quũ fuerit veterata, putredinẽ generat, & carnes infectat, & cum iſta fuerit putredo antiquata, efficitur ibi quædam coagulatio carnis infectæ ac putridæ, carnem rumpens & corium, & continuè putridas humiditates emittens, ut aquã. Et hęc paſſio vocata eſt Pulmo ſeu pulmoncellus: quia pulmonis formam ſeu ſimilitudinem habet. Et generatur ex humoribus melãcholicis ꝑpter vigorẽ virtutis attractiuæ, quę ad ſe attrahit ipſum nutrimẽtũ, quod inuenientes recipiunt ab eadem, & in ipſa conuertuntur etiam, & exinde talis paſſio procreatur, & poſtq̃ conſolidata eſt, ſtatim redit ad ſtatum priſtinum. Cura, Incidatur circumcirca Pulmo, ſeu læſio illa funditus & radicitus extirpetur. Quo facto, ſcindatur locus vulneris vbi magis depẽdet, vt nihil putredinis in vulnere detineri poſſit. Poſtea ſuperponatur ſtuppa in albumine oui inuncta vſq; ad triduum, mutando quotidie ſemel in die. Deinde vſq; ad carnium conſolidationem ſtuppa minutè inciſa in puluere calcis & mellis inuoluta, vulnus totaliter impleatur, abluto prius vulnere aceto vel vino forti aliquantulum tepefacto: hoc fiat bis in die, donec vulnus fuerit conſolidatum. Item per alium modum poteſt dicta infirmitas curari: quia ſalubrius & melius curatur cũ puluere reſalgaris, vt infrà in capitulo de verme dicetur: quoniam ſine inciſione curatur, nec dolor infertur Equo. Item ad idem valet, ſi accipiatur ſerpens, & capite & cauda inciſis, quod reſiduũ fuerit in fruſta parua incidatur, deinde fruſta in veru aſſentur ad carbones, donec pinguedo ſerpentis incipiat liquefieri: illa pinguedo ſerpentis ſic diſtilla exiſtens, adhuc calida in Pulmonẽ dorſi inſtilletur: mirabiliter enim in vno die Pulmonem deſtruit & cõſumit. Caue tamẽ nẽ de illa pinguedine cadat in aliqua parte dorſi Equi. Itẽ ad idẽ, Extirpato Pulmone ſeu pulmoncello vt dictum eſt, decoquatur bene malua, & ſuperponatur, donec vulnus pateat, & lauetur cum aqua illius maluæ. Poſtea in vulnus ponatur calx viua cum ſtuppa bene trita, & quum caro creuerit, imponatur puluis vitis albæ, & curabitur. Item nota ꝙ vrtica mortua trita cum axungia & pipere, magis extirpat coriũ mortuum omnibus ſupradictis. Item potes ſi volueris ad curationem iſtius infirmitatis eiſdem curis vti quas proximè poſui, ſuprà in capitulo de Cornu: hoc tamen addito quòd cappari cum radice fruct

dice fructus ficus, seu cum eius teneritate terantur, & modicum de cineribus misceatur, deinde cum axungia incorporata, vulneri superponatur: Laudo tamen vt euulsa carne superflua, scabiosa cum galla trita, concauitas illa per tres dies repleatur, vt si qua radix malę carnis remanserit, tali emplastro radicitus extirpetur: deinde vnguentum proximè positum, & cum radice taxi barbassi & cum succo fumiterræ bene pistetur, & incorporetur, deinde superponatur, & hoc dicitur esse probatum.

De Equo super quem luna splenduit, CAP. LXXXIII.

Cura Equi super quem luna splenduit, quando mortificatur fiat sic, Recipe sepum, lardum, oleum oliuarũ, succum solatri, & farinam, & fac bene bullire omnia in patella, & superpone, sæpe immutando, raso primò loco, & scarificato.

De Spallacijs, CAP. LXXXIIII.

Sit alia læsio in summitate spallarum, tumorem faciens & callositatem quandam carnium super spatulas, dorsi superficiem superãtem, tumefactiõe prędicta antiquata, & indurata, quę vulgariter Spallacię nominatur, nomen ex opere assumens, & generatur ex frequentia onerum, & male parato apparatu Equi, vnde fit ab eo cõpressio dictam inducens callositatem. Cura, Incidatur circũquaq; læsio illa, ac funditus & radicitus extirpetur: quo facto, scindatur locus vulneris vbi magis dependet, vt nihil putredinis in vulnere retineri possit, & per omnia fac sicut dixi suprà in rubrica de Pulmone seu pulmoncello. Item alia cura, Si Spallaciæ fuerint duræ, mollificentur cum malua, visco, & caulibus tritis cum axungia porcina veteri, vel cũ absinthio, paritaria, & brancha vrsina bene tritis, & mixtis cum axungia supradicta, & postea decoctis in aliqua olla, & deinde superpositis. Istud mollificatiuum fiat antequàm Spallaciæ incidantur, vel resalgar superaspergatur, vt in Capitulo de Verme dicetur.

De Barbulis & Carbunculis, CAP. LXXXV.

Fiunt Barbulæ, & carbunculi in Equo ex superfluitate sanguinis, aliquando ex aliis humoribus mixtis, quorum cognitio, & cura in Capitulo de læsione dorsi suprà edocetur.

De læsione Garrasij seu Gauda, CAP. LXXXVI.

Quum garrese fuerit nimis inflatum propter putredinem, vtatur ex parte vtraq; pluribus punctis foci cum ferro cuspido feruenti, sicut videbitur expedire. Deinde ponatur in foraminibus oleũ calidum cum pecia, donec liberetur. Si verò non fuerit plenum multa putredine, coque cum casco, & vbi cascum intrauerit, pone pũctum foci. Item ad idẽ, Quũ garrese fuerit nimis inflatũ, & plenũ multa putredine, scindatur ferro idoneo, & tota sanies educatur, deinde imponatur stuppa cũ albumine oui, postea lauetur cum vino tepido, vel aceto, deinde vngatur locus de quocunq; felle, & superaspergatur ad consolidandum puluis calcis, quem infrà in capitulo de verme ponam, vel thuris super vnctione fellium, vsq; ad sanitatem, & impleatur vulnus stuppa minutè incisa super iniectionem si vulnus fuerit profundum.

fundum. Item aliud quod valet etiam ad dorsum Equi fractum, Vngatur vulnus melle, & superponatur puluis gallæ vel cinis calidus vnctus de oleo.

De puziolis qui nascuntur in dorso Equi, CAP. LXXXVII.

Fiūt autē aliquãdo quędã puziolę, seu pusillæ excoriationes in dorso Equi, quarū tamē ex remediis suprà in proximis Rubricis positis, & habitis, cura satis patere potest. Item emplastrū ad puziollas & inflationes maturandas, & omnia apostemata siue in homine siue in animali maturãda, Recipe farinā frumēti, & mel añ. & bulliāt in aqua decoctionis maluarum vsq; ad spissitudinem, deinde superponatur, & frequenter mutetur, quia citò maturabitur.

De quibusdam pulueribus ad sanandum dorsum uel garresum Equi, CAP. LXXXVIII.

PVluis vnus pro sanando dorsum Equi, vel garresi, talis est, Recipe vitem albam, tere ipsam, & pone in olla rudi vel noua, & combure ibidem, posteà puluerisa bene prędictum puluerem, & quū indigueris, ita vtaris superponendo. Item ad idem alius puluis, Recipe mel & calcē viuā añ. seu calcē nō extinctā, quæ simul impista, & sup prunis seu carbonibus cōbure, & pone, deinde puluerisa, & vtere. Itē alius puluis ad malā carnem rodendam, Accipe prassum terraneum, & sicca fortiter in clibano seu furno, postea bene tere & vtere. Item alius puluis corrosiuus preciosus, & consolidatiuus, contra omne vulnus tam hominū quàm Equorū, Recipe de peciis panni quæ sunt coloris bruni, vel persi, & de cauda alliorum, fabis, & sale, & reple in ollam vnā rudē siue nouā, & per modū qui sequitur, Primò ponas vnum solarium de peciis prædictis: Secundum solarium sit de sale: Tertium sit de caudis alliorum. Quartum de fabis. Quintum & vltimū de peciis supradictis fiat: quę solaria in dicta olla singulariter, quando ibi ponuntur, comprimantur, & postea omnia insimul vt nihil in olla remaneat vacuum. Postea cooperias bene de tegula, & bene luto sapine, & pone in clibano siue in furno, & ibidē stet donec cōburantur omnia. Post hæc, puluerisa & cribella, vt si quid incombustum est, non descendat: quia quod descendit, melius & vtilius est. Si Equum curaueris, ablue vulnus cum vino vel cum salomora, postea prædictum puluerem superpone.

Ad guttam renalem seu morsuram renum, CAP. LXXXIX.

AD Equum qui habet guttam renalem, fiat tale remedium, Primò transeat Equus natando aquam currentem, deinde vratur seu decoquatur in iunctura super hanchas, deinde fiant duo secones inter ambos pulsus cossarum à capite hanchæ. Similiter fiat in anterioribus cruribus. Dicitur autem hoc, passio vel morsura renum, eò quòd maxima pars humorum subitò mordicat & eas immobiles cum tota posteriore parte corporis facit: nam quasi ex guttæ causa subitò in terram cadit & humorum concursus citò ad cor fit, & sic infrà duas vel tres horas moritur. Et accidit hæc passio potius in calido tempore, quàm in frigido, propter calefactionem & dispositionem humorum. Cura, Vena grossa inter ambas coxas, & vena quæ est sub cauda, in latitudine trium digitorum à nate incidatur, sanguisq;

guisq̨ à naribus extrahatur, & hoc differendũ nõ est,quia differre malũ est. Sanguis verò vsq̨ ad defectionem fluere dimittatur: quia vbi immoderata repletio, ibi immoderata euacuatio necessaria est. Si verò post cõualescentiã renes debiles habeat, post aliquos dies duę costurę per medios renes fiant,& trifolium tritum cum adipe super adusta loca, seu costuras ponas,vt pili desuper renascantur.

De spallato Equo. CAP. XC.

Contingit aliquãdo in spatulis Equi quędã lęsio, quando spatula resilit à loco suo naturali, quare cogitur claudicare. Accidit autem in Equi gressu vel in cursu quando laborat vltra velle,vel quum versus terram premitur indirectè: quandoq̨ fit quando pedes posteriores casualiter anterioribus vinculãtur , quod fit propter calcium ictus. Cura, Ex quacunq̨ causa lędatur spatula,ponatur stelletta conueniens sub læsione spatulę per vnum submissum , vt humores illùc defluant, & exterius educantur: sępius in die stellettæ locum vndiq̨ manibus comprimendo,vt putredo citius educatur . Equus etiam paruo passu ducatur , vt ex motu humores ad locũ stellettę citius destinentur, & postmodũ exeant. Deinde fiat tale strictorium, Recipe picis grę cæ , masticis, thuris ęqualiter, & aliquantulum sanguinis draconis , & de pice nauali quantum de omnibus supradictis: terenda terantur, & cum pice nauali liquefiant . Deinde tale emplastrum calidum quantum pati poterit , ponatur supra locum spatulę lęsum , vniuersaliter extendendo ipsum super totam spatulam. Posteà verò stuppa minute incisa spargatur super dictum emplastrum . Ad idem valet satis,si in loco lęso ponantur secones ad crucem & agitentur frequenter,vt ex eorum agitatione assidua,confluentes educantur humores. Item ad idem,quod vltimum remedium est, Locus spatulæ tam per longum, quàm per transuersum,decentibus lineis decoquatur : quoniam ignis naturaliter humores desiccat, & restringit.

De grauedine pectoris Equi. CAP. XCI.

Accidit autem quòd pectus Equi intãtum grauatur quòd Equus videtur in suo gressu impediri, quod contingit ex habundantia & ex superfluitate sanguinis, vel aliarum humiditatum ad pectus confluentium , quæ propter immoderatum laborem vel onus superfluum dissoluuntur . Cura , Minuatur Equus ab vtraq̨ parte pectoris , de venis consuetis , deinde secones congrui sub pectore fiant,bis eos in die (veluti in capitulo dee Vrme dicetur) agitãdo. Prædicti autem secones ad minus per quindecim dies portentur,vel astelletta in vtraq̨ spatula ponatur: per has curas Equus à grauedine pectoris curabitur.

De Equo aperto ante, & eius cura. CAP. XCII.

Si Equus fuerit apertus ante,sic cura ipsum, Primò pastora ipsum ex ambobus pedibus anterioribus , & minue ipsum de ambabus venis pectoris, postea dimittatur stare ita strictè pastoratus,vsq̨ ad nouem dies , lauando sibi frequenter , saltem mane & sero , pectus vino calido,& curabitur.

De Equo

De Equo scalmato siue de malo banchæ. CAP. XCIII.

Accidit alia læsio casualiter caput hanchę moués, vel separãs aliquãdo à loco vbi consueuerat naturaliter commorari: quę de leui accidit in gressibus Equi vel cursu, cum pes eius labitur vltra velle, vel cum premitur versus terrã indirectè, vel cum pedes posteriores rectius anterioribus vinculantur: Et Equus hoc patiens, vulgariter dicitur scalmatus. Cura, Per omnia fiat sicut suprà in Capitulo de spallato dictum est.

De morfundito Equo, CAP. XCIIII.

Si Equus fuerit morfunditus, scinde pellem supra fontenellam hanchæ per mensuram vnius digiti, deinde accipe paleam vnam vacuam & eam imple argento viuo, & pone per transuersum ita paleam: Posteà resue corium, & pone super paleam manum, ita vt dispergatur argentum viuum quod in palea est, & dimitte sic eum donec fuerit liberatus.

De Scorcilliatura seu scorciatura, CAP. XCV.

Accidit pluries ꝙ iunctura cruris posterioris iuxta pedem læditur & patitur ex violenta percussione in aliquo duro loco, vel ex alio forti, vel ex præcipitatione, gressu, vel cursu Equi, aut cum pes Equi versus terram premitur indirectè: Et quia ille locus neruosus & arteriis plenus & intricatus, ideo delicatus, & patiens cogitur propter hoc claudicare: Et Equus hoc patiens dicitur Scorcilliatus siue scorciatus. Cura, Furfur in aceto fortissimo agitetur, & de sepo arietino sufficienter immisceatur, quæ simul vsq; ad spissitudinem bulliant & coquantur agitando: Deinde in tantum calidum inquantum Equus tolerare poterit super iuncturam dolentem ponatur, ligando eadem bene cum pecia, & hoc bis in die remoueatur. Si verò iunctura aliquid tumoris habuerit propter indignationem neruorum, fiat emplastrum fœnigræci, seminis lini & squillæ, & aliorum sicut infrà in Cap. de Attincto dicetur: quod emplastrum ponatur postea super iuncturam læsam. Si autem occasione scorcilliaturæ à suo loco moueatur, pes Equi sanus socius claudicantis eleuetur in altum & in cauda patientis ligetur prout melius fieri poterit, forte valebit: deinde ducatur ad manum versus loca montuosa paululum ambulando, quoniam ex necessaria oppressione versus terram, os disiunctum ab alio ad locum suum prout expedit redigetur: prius tamen prædicta mollificatura fieri debet. Accidit autem aliquando quòd ossa à iunctura totaliter distinguũtur, quòd vix ad locum debitum redigi possunt, vnde contingit iuncturam durissimo tumore inflari, & ideo vt curetur, necesse est ignis beneficio subuenire. Et nota quòd post omne medicamen, experientia prædictarum curarum ignis vltimum remedium esse debet.

De Equo qui emittit intestinum extra anum, CAP. XCVI.

Si Equus emittit intestinum foras anum, accipe sal bene tritum, & sparge super intestinum & remitte intestinum parum in anum: deinde accipe de lardo ad modum suppositorii, & mitte intus: & postea superpone maluam coctam donec sanetur.

De inflatione testiculorum, CAP. XCVII.

ACcidit autem aliquando Equi testiculos diuersis causis tumefieri vel inflari, quod satis aliquando periculosum existit: fit autem ex humorum superfluitate illuc decurrente, propter in ipsorum corpore plenitudinem: quod contingit maximè in vere & herbarum tempore propter tempus humidum & humiditatem herbarum quibus humores augentur. Fit etiam ex immoderato labore vel onere, cum rupitur pellicula quæ manet inter intestina & testiculos: quare cadūt intestina in oscheū,& exide testiculi satis inflantur: Fit etiam cum ex præsentia ventositatis inflantur. Quandoq; ex humore concluso, quod prouenit ex indigestione: hæc enim animalia quia indiscretè cibis vtuntur & potibus,in ipsis ventositates & multa superflua procreantur, quæ quandoq; per suum meatū ad oscheum deriuantur, & tumorem siue inflationem ibidem constituunt. Cura, Accipe acetum fortissimum & cretam albam tritam, & intantum agitentur ad inuicem quòd fiat velut pasta mollis immiscendo ibidem de sale bene trito, & de tali pasta liniantur omnes testiculi sufficienter, bis vel ter remouendo pastam in die. Item ad idem valet satis, si patiens Equus teneatur manè & serò per competens spacium diei in aqua frigida, & velocissima, ita quòd aqua cooperiat testiculos. Itē ad idē valēt fabæ tritę bene coctę cum axungia porcina noua sicut parantur ad comedendum, & postea super testiculos decenter superpositæ ita quòd tegant inflationē seu tumorem. Si verò tumor testiculorum fiat propter casum intestinorum in oscheū, castretur patiens,& extracto læso testiculo vel ambobus,intestina ad suum locum reducātur interius: Postea ruptura illa cum ferris latis circumcirca vndiq; decoquatur, deinde curetur vulnus sicut curatur vulnus bursæ testiculorum Equi castrati: Ruptura verò pelliculæ quæ siphac dicitur,vt in pluribus, incurabilis esse cēsetur. Item ad idem: si inflatio ex ventositate processerit, quod cognoscitur per tactum & tumorem & doloris sensibilitatem, hæc adhibeantur remedia, Accipe querculam iuniorē, & cū cimino bene tere, deinde decem vitella ouorum elixorum similiter terantur, & pistentur, & insimul cum succo fœniculi & anisi incorporentur: Postea tale emplastrum tepidum super inflationem ponatur. Item ad idem, Recipe absinthium & porros siue cæpas coctas sub prunis, & fac omnia simul bullire in aceto fortissimo, deinde ponatur epithema supra tumorem. Item ad idem, Recipe fabas elixatas & bene coctas cū farina frumenti & lardo seu axungia, & supra tumorem pone, quia mirè prosunt. Si verò tumor vel inflatio processerit ex humoribus in locis reclusis, qđ cognoscitur per durum tactum, & maiorem doloris sensibilitatem, emplastra frigida ad humorem alterandum, & ad deinflandum superponantur, sicut est emplastrum factum de brancha vrsina, crassula, semperuiua, cymbalaria, quæ simul bene pistata, super tumorem ponantur: Post diem verò tertium emplastra superius posita ad maturandum & ad deinflandū fiant: & fiunt etiam in locis aliquæ vnctiones calidæ, minutiones tamen superpositę tibię pręcedēt. Cum verò ad maturitatem peruenerit, filo vel ferro ad hoc apto pungatur, vt sanies inde exeat.

SCias quòd in castratione Equorum magnum periculum est, nisi diligens adhibeatur cautela. Igitur diligens marescallus in mense aprilis vel maii luna decrescente Equum castrare debet, & prius tamẽ per duos dies Equus debet abstinere à potu. Et quia eos castrare cum ferro periculosum existit, & nisi marescallus sit assuetus, & bene exptus in arte illa, quasi omnes periclitantur, melius est & tutius castrare eos, siue torquere sicut in bobus fit, quia hoc fit sine periculo: & cum torquentur, rumpũtur bene omnes nerui vt Equus bene omnem superbiam perdat: nam si aliqui nerui dimittantur, retinet Equus de superbia. Et facta tortura testiculorũ, vngantur coxæ & etiam loca quotidie vsquequo sit locus deinflatus oleo oliuarũ aliquantulũ tepido, & equitetur quotidie aliquantulũ lento passu, quousq; Equus sit perfectè curatus. Item aliud experimentum optimum ad castrationẽ Equorum, & est melius & securius præcedente: præcedens enim experimentũ vix habet locum nisi in pullis: Equi enim neruos habent adeò fortes & duros, quòd si castrentur ad bonum modum, seu torqueantur, citius corium rumperetur quàm nerui testiculorum frangantur: propter quod posset eis periculum mortis imminere. Et hoc experimento vtuntur communiter Syri vltramarini & generaliter omnes orientales, qui indifferenter castratis Equis vtuntur. Debet autem dictum experimentum tempore veris fieri, vel tempore autumnali, vt nec in nimio frigore nec ab intemperato calore Equi possint offendi. Postquàm autem Equus cum omni cautela & mansuetudine quæ consueuit in talibus adhiberi, fuerit in terram proiectus, pedibus fortiter alligatis voluatur supinus: deinde adhibeatur vna tabula planissima fortis & sufficienter grossa vel spissa quæ à quolibet latere rotundetur, seu fiat rotunda, ita quòd nulla ab ipsis lateribus possit incidere, & sit lata inquantum bursa testiculorum possit protendi: ita tamen quòd testiculi seu oua testiculorum remaneant extra tabulam, & communiter vnius plantæ latitudo sufficere consueuit: hæc tabula perforetur à quolibet capite, ita quòd ab vno foramine ad aliud ad plus sit distantia vnius palmi, deĩde habeatur chordula seu chorda fortis facta de canabe, vel de serico, quia fortior esset, & dicta chordula per foramina tabulæ intromittatur. Post hęc autem ipsa bursa testiculorum manibus fricatorum & extensorum, inter tabulam & quendam baculum bene rotundum, & grossum in quantitate vnius lanceæ grossæ vel pistilli ad salsamentũ pistandum ponatur: & dictus baculus simili modo sicut tabula perforatus, immissa chordula in foraminibus vt tabulæ bene adhæreat, cum vno tortorio, inquantum fieri poterit, tabulæ constringatur: Quo facto supra baculum ipsum cum vno malleo ligneo opportunis ictibus feriatur, seu percutiatur, & sic testiculorum nerui frangantur omnes vel in parte si peritus artifex velit: his peractis & neruis testiculorum fractis, vngantur crura & venter & omnes partes illæ circa testiculos seu testiculis adiacentes oleo oliuarum aliquantulum calido: & hoc fiat quousq; loca illa & circumadiacentia fuerint deinflata. Custodiatur autem Equus bene à vento, quousq; fuerit curatus, & equitetur quotidie lento passu manè & serò. Scias

autem quòd teſticuli paulatim incipient deſiccari, & annihilabũtur adeò quòd nullatenus apparebunt, burſa teſticulorum integra remanente. Et nota quòd ſi velis quòd Equus perdat omninò omnem ſuperbiam, facias quòd omnes nerui prædicti frangantur: Si autem velis quòd perdat in parte, facias quòd in parte frangantur.

De inflatione crurium, CAP. XCIX.

ACcidit autem quòd crura Equi poſteriora vniuerſaliter intumeſcũt, quod ex humorum ſuperfluitate currentium ad crura contingere cõſueuit, tamen multiplicantur ac diſſoluuntur, & ad infima loca decurrunt, vnde tempore tenerarum herbarum hoc maximè prouenit, propter humiditates & humores in corpore augmentatos, qui confluentes ad crura, tumores inducunt, & patientem in poſterioribus pigrum & grauem efficiunt. Vocatur autem hic morbus Inflatio crurium. Cura, Illaqueetur prius ſurſum in coxa patientis vena magna cruris tumefacti, & euacuato ſanguine ſicut decet, accipiatur creta alba trita decenter cum aceto fortiſſimo, & cum eis miſceatur de ſale bene trito, & ſimul omnia agitentur, vt fiat exinde velut paſta, & de tali paſta tumor cruris totaliter bis in die emplaſtretur bis renouando. Item ad idem valet ſtercus caprinum diſſolutum in aceto fortiſſimo cum tantũdem de farina ordeacea agitatum & in modum paſtæ redactum, deinde crus inflatũ ex eo totaliter emplaſtretur bis in die renouãdo vt ſuprà dixi. Item ad idem valet, Si abraſo loco prius, ſanguiſugæ circa crus tumidum vndiq; apponantur: Nam propter euacuationem ſanguinis minuũtur humores ibidem congregati. Item ad idem coquãtur ebuli cum radicibus, & lauentur ſæpe crura. Item ebuli cocti cum radicibus, & aliquantulum cõtriti, & circũligati poſt lotionem proximè dictam, mirabiliter valẽt. Item lauare cruracum ſucco radicum & foliorũ ebuli ſubtiliat multũ crura, & deſiccat humores. Item ad idem, Recipe radicem filicis, & tere cum melle & axungia, & fac vnguentum, & inunge crus inflatum per omnia loca tumoris: quia multum confert. Si verò propter hęc omnia tumefactio non decreſcat, tunc inflata crura decentibus vtantur cauteriis ſeu cocturis. Curentur verò cocturæ ſicut infrà in Cap. de lerda dicetur.

De cruribus obliquis, CAP. C.

OBliquitas crurium fit ab errore naturæ, vt ſuprà dictum eſt, cui taliter ſubuenitur, Si crura poſteriora interius obliquantur, percutiẽdo vel interficiẽdo vnum pedem cum alio ingrediendo, decoquãtur ferris ad hoc idoneis, in interiori parte coxarum tres lineæ ex trãſuerſo, deinde more ſolito equitetur iugiter, quoniam in ſuo greſſu cogitur vnam cum alia tangere vel confricare, vnde ex frequenti coxarum contactu ad inuicem quędam ibi naſcitur excoriatio ad modum plagæ, propter prędictas cocturas quæ Equo ardorem in ambulãdo inferũt, vnde ſentiens ardorem Equus neceſſariò incedit largius more ſolito, cauendo ſibi pro poſſe ne confricentur cocturæ ad inuicem, ne ſentiat inde ardorem. Similiter fiat de anterioribus, ſi anteriora crura obliqua habuerit Equus, faciendo cocturas, videlicet in lacertis: & ſic

certis: & sic crura obliqua etsi non ad plenum, aliquo tamen modo emendantur.

De punctura calcarium in spatula vel alibi; CAP. CI.

ACcidit aliquando quòd propter puncturam calcarium in spatula Equus claudicat, & in ea parte fit quidam tumor seu inflatio, quod propter neruorum accidit læsionem. Cura, Abradatur locus ille; & fiat emplastrum quod infrà in Cap. de verme anticor dicto ponetur, videlicet, Recipe brancham vrsinam, absinthium, hederam terrestrem, maluam, spagulam rubeam minorem, & rutam cum suis radicibus, quæ simul tere & decoque & supra tumorem pone, ita quòd emplastrum sit tepidum, & circa puncturam calcarium cæpe vel porrum cum absinthio tritum, & oleo oliuarum superponatur, & per totam tumefactionē fiat inunctio de dialthæa & oleo laurino. Item vbicunq; fuerit punctura calcarium, abluatur locus cum aqua salsa, seu ex aqua salsa macra, & postea vrtica pistata superponatur. Item, Si ex hoc aliquis tumor contigerit, & sanies ibidem colligatur, fiat stuellus vel stupigiū de cyclamine seu malo terræ seu pane porcino, quod idem est, & inungatur ex sapone Iudaico, & sic inunctus in foramine mittatur, vt sanies & putredo egrediatur.

De læsione Falcis. CAP. CII.

LAeditur falx Equi diuersis occasionibus, aliquando læditur ex ictu calcis Equi, aliquando ex spina, vel trunco ibidem intrante, vnde falx Equi læditur totaq; tumescit. Et quia falx Equi locus delicatus est & neruosus parumq; carnosus, cum læditur ibi Equus, affligitur, & patitur vehementer. Vulgariter autem hæc lęsio, falcis læsio nuncupatur. Cura, Si falcis læsio ex duri loci percussione vel falcis ictu contingat, radatur totus locus tumoris, deinde recipe absinthium, parietariam, brancham vrsinam. d. & de foliis omniū eorum quod est tenerrimum añ. & terantur cū axungia porcina veteri in bona quantitate, postea bulliant in aliquo vase mundo, & misceatur cum eis aliquantulum mellis, olei, lini & farinę tritici, agitando continuè donec sit bene coctum, postmodum super lęsionem falcis ponatur calidum inquantum poterit sustinere, ligando cum aliqua pecia decenter, & ter vel quater vel amplius si expedire videbitur remoueatur in die. Item ad idem valet satis succus absinthii & apii, & de cæra & axungia veteri æqualiter, & aliquantulum vini albi & olei, & bulliant ad inuicem omnia simul agitando & immiscendo ibi farinam tritici vel frumenti in congrua quantitate, quibus decoctis, superponatur loco tumoris, modo prædicto. Item ad idem valet succus absinthii cū melle, butyro, & oleo añ. simul agitatis, & cum farina frumenti decoctis & agitatis vt suprà. Si verò læsio falcis fiat ex trunco vel spina intrante, curetur per omnia sicut in curis vulnerum propter truncos vel spinas contingentium vt ibi continetur apertè. Si verò illa tumefactio putredinem generauerit, quod sæpe contingit, coquatur pars tumoris inferior ferro cuspideo vbi putredo magis declinare videtur, perforando, vt congregata exinde sanies educatur, seu egrediatur: deinde inungatur locus læsionis butyro cum aliquo vnctuoso bis in die.

Si verò tumor ſit induratus, ſic vt ſuperoſſum durum fiat, cocturis decentibus ſuper corii ſuperficie decoquatur.

De ſpauanis Equi, CAP. CIII.

Eſt quædam læſio ſiue morbus in Equo circa gareċtum ex latere interiori ſubtus gareċtum parum inferius, quandoq; tumorem inducens circa venam magiſtram, quæ dicitur fontanella, attrahēs ibi humores aſſiduè per diċtam venam: vnde cū fatigatur Equus, cogitur ex hoc non modicum claudicare. Accidit autē Equo in vena quæ dicitur fontanella per omnia ſicut in Ierda, & hic morbus dicitur Spauanus ſiue ſcauani. Cura, Radatur primò locus, deinde recipe radicem maluæ viſci bene coċtam, & piſtetur cortex ponaturq; ſupra locum bis vel ter vel quater, deinde recipe ſemē ſinapis piſti & radicē maluæ crudæ minutatim inciſę & piſtæ, & puluerē ſtercoris bouini bene aſſati in igne, & ōnia ſimul piſta, & de vnoquoq; ad libitū, & ōnibus ſupradiċtis addas acetū fortiſſimū, & incorpora ōnia ſimul, & fac vnū emplaſtrū liquidū, & pone ſuper locū ter vel quater ad plus, bis in die, ſcilicet manè & ſerò, & ſupponatur pecia, & ligetur, & ſupra peciam ſtuppa deligetur, ita ꝙ ēplaſtrū nō remoueatur de loco, & liberabitur. Poſtmodū ſupponatur pix ſubtiliter poſita in pecia & calefaċta ad ignē, & nō remoueaꝛ quouſq; cadat. Cura, Cū illa tumefaċtio efficitur ſupra gareċtum in interiori parte iunċturæ gareċti, ſtatim laqueetur decenter ſurſum in interiori parte coxæ vena prædiċta, ſcilicet fontanella, quę tēdit inferius per mediū ſpauanorū, adducens ibi humores & tumorē: illaqueata vena diċta & inciſa poſtmodū, vt decet, euacuetur ſanguis in tātū quouſq; per ſe ſanguinē nō emittat, deinde ſtatim tumores ſpauanorū per longum & per obliquum coċturis decentibus decoquantur, poſtmodū fiat per omnia ſicut infrà in Cap. proximo continetur. Et nota quòd cum Equus dolet, nō debet coqui in loco dolente, eò quòd coċtura dimittit in eo ſtatu quo inuenit: Sed procura prius remouere dolorem de loco, & ipſo remoto, ſi neceſſarium fuerit, coque. Et ad remouendum dolorem, Recipe micam panis groſſi & ipſam frigas in ſartagine ſeu patella in modico vino ac ſi eſſet oleum, & ipſam ſic frixam pone calidam ſuper locum, & curabitur.

De Ierda & eius cura, CAP. CIIII.

Lerda eſt quædam mollis inflatio ād magnitudinem oui, aliquando minor, quæ tā in exteriori quàm in interiori parte naſcitur in gareċtis, & aliquando naturaliter euenit ex materia corrupta in vulua ex qua generatur animal, ex corruptione dati nutrimenti à generante: aliquando euenit accidentaliter Equis, propter nimium laborē & crebrā equitationem cum feſtinantia. Contingit autem maximè iuuenibus Equis & pinguibus propter teneritatem, & eorum repletionem: Ex nimio namq; labore vel equitandi feſtinatione caleſcit Equus: Calor autem diſſoluit humores: humores autē diſſoluti & mali, currentes per diuerſa loca corporis, generant morbos ſecundum qualitates eorum, & abinde ſuſcipiūt morbi denominationem: Quidam à materia, quidam à loco, quidam verò denominantur ab effeċtu, quidam ab alicuius ſimilitudine: vnde ſi humores ita diſſoluti decurrant ad ga

reċtam

rectã, generãt Ierdã ſicut vulgariter appellatur. Decurrũt autẽ humores ad crura magis: quia cum magis ſint in motu, magis caleſiũt, vnde maior fit attractio humorũ, & quia humores magis inferius currũt per grauedinẽ, figũtur in gareċtis magis ꝑpter loci habilitatẽ. Si verò ad alia loca humores fluxerit, ſecũdũ diuerſitates locorũ ſuſcipiũt diuerſitatẽ noĩm, & ſecũdũ q̃litates: quia quidã vlcerãt, quidã tumefaciũt, quidã duri ſunt & groſſi, quidã molles, quidã ſubtiles, quidã generãt aliquãdo interius morbos, quidã ſenſibus manifeſtos. Si quis autẽ dicat, cur boni humores non ita diſſoluũtur & decurrũt ſicut mali? Reſpõdemus, Boni humores ſemper cuſtodiuntur, & reguntur à natura donec nimis ſuperfluant ita quòd eos natura regere non poſſit, & poſtquam natura eos regere nõ poteſt, dimittit eos, & ſic corrumpuntur: vnde natura vigente, ſemper regit eos & cuſtodit: ipſis autem corruptis, natura nititur eos expellere ſicut poteſt, vnde membra potentiora & nobiliora expellunt eos à ſe, & mandãt ſeu trãſmittunt debilioribus, adhuc & illa ſi poſſunt mandant aliis, & cum debiliora membra ſuſceperint ipſos, quæ à ſe repellere non poſſunt propter debilitatẽ virtutis mẽbrorum morantur in eis & faciunt morbos: membra verò potentiora & nobiliora bonos humores retinent ad nutrimentum & cuſtodiam ipſorũ, & ſic bonos humores penes ſe retinent, malos autẽ abire permittunt: & ſi quodlibet mẽbrum bonos humores penes ſe retineat, non poſſunt ad alia loca currere niſi ſecundum quòd vnicuiq; membro mittuntur à natura propter ſui nutrimentum & defenſionem & cuſtodiam virtutum ſuarum, malos autem expellunt, vtpote & inimicos ſibi & noxios. Si contingat autem bonos habundare, non faciunt morbos, niſi in quantitate peccantes: morbos autem faciũt poſtquam à natura relinquuntur, cum non valet eos ob multitudinem tolerare. Fac per omnia curam poſitam ſuprà, proximo Cap. quod incipit, Radatur primò locus, deinde recipe radicem & cæt. Cura, Cum Ierda vel inflatio fuerit in gareċtis, decoquatur cum ferro ignito in medio tumefactionis vel Ierdæ per longum & obliquũ in hac forma,

Et hoc facto, accipiatur ſtercus bouinum recens cum oleo calido agitatum, & ſuperponatur coċturis ſemel & non amplius. Poſtmodũ Equus decoċtus tam anterius quàm poſterius muniatur cũ collario baculorũ ad collũ, & cũ pedicis ſiue paſtoriis & retinis taliter alligatis vt coċturas nullatenus ore tangere poſſit nec pedibus cõfricare, vel adhibendo alicui duro loco, & confricãdo violenter coċturarũ locũ valeat excoriare: nam propter continuum pruritum, locum libenter fricaret, & forte mordeſet ſi poſſet attingere quoquo modo. Caueatur autẽ ne coċturæ tangantur ſordibus, vel ab aqua à die decoċtionis vſq; ad nouem dies, vel decem diebus Equus in aqua frigida velociſſima teneatur, & hoc diligẽtius obſeruetur. Coċturæ verò ſemel in die oleo aliquantulum calido inungãtur. Excoriato verò coċturarum loco & ab eodem corio ſeparato, tranſactis autem nouem diebus, ita tamen quòd aqua tangat coċturam à ſummo mane vſq; ad mediã tertiam, deinde Equo ab aqua remoto puluis terræ ſubtiliſſimus vel cinis filicis attaminatus ſubtiliter ſuper coċturarũ lineas aſpergatur. Similiter ab hora veſperarum

sperarum vsq; ad solis occasum in aqua frigida vt prædictum est moretur, & eo extracto superponatur prædictus puluis vt dixi: taliter fiat quotidie manè & serò, donec vlcera ignis consolidētur: nam aqua velox & frigida humores desiccat & vlcera ignis consolidat & constringit. Et nota quòd in quacunq; parte corporis Equus coquatur, debet diligentissimè custodiri ne cocturas mordeat vel fricet: quoniā propter nimium pruritum euenientem, vsq; ad neruos & ossa seipsum corroderet & morderet. Quidā verò taliter curant cocturas: factis cocturis manè vt dictum est, post meridiem superponunt stercus bouinum calidum, & deinde per tres dies, post triduum vngunt oleo calido cū penna, post ignis mortificationem, imponunt cinerem calidum donec sanetur. Passio Ierdarum quæ consueuit nasci in foueis iuncturarū & super neruos & in concursibus iuncturarum, vix vel nunquam curari potest nisi in principio sui. Quidā tamē sic curant ierdas, Vena illa quæ directè ad locum illū descendit, illaqueetur siue ligetur: illa verò inflatio siue tumor per longū scarificetur & fiant ibidem emplastra & vnguentum ad maturandum vt humores minuantur & consumantur. Item ad idem, Teratur squilla cum radicibus brusti, deinde misceatur cum oleo communi & superponatur, quia mirabiliter operatur.

De Curba Equi. CAP. CV.

Curba Equi est passio quæ accidit Equo subtus caput garecti in magno neruo posteriori tumorem faciens aliquem per longitudinem nerui prædicti & eum continuè lædens, & quia dictus neruus quasi sustinet totum corpus, eo læso, cogitur Equus necessariò claudicare: Accidit autem hoc cum iunior Equus indebitè forsitan equitatur, aut cum ei onus superponitur vltra posse: tum enim propter teneritatē ætatis, tū propter grauedinem oneris neruus cogitur incuruari, & ob hoc hic morbus vocatur Curba. Recipe taxū barbatū, & coque diu in multa aqua, nec poterit multū coqui, & de illa aqua aliquātulū calida laua diu curbam & partes illas superius, & post dictam lotionem immediate dū adhuc sunt pori aperti, habēs de dicta herba parū cocta & aliquātulū trita superliga vbi est curba & circa partes illas hoc fac sæpe: nam si curba est iuuenis seu recens, infra annū curabitur. Cura, Cū ille neruus læsus incipiens à capite garecti tendens inferius iuxta pedes in posteriori parte cruris videbitur aliquantulum incuruari vel plus solito augmentari, tunc instanter prædicta tumefactio nerui, tam per longum q̄ per obliquum crebris cocturis & decētibus decoquatur, deinde fiat per omnia sicut suprà in Cap. de Ierda dictū est. Et est sciendū quòd quotienscūq; cocturę fiunt in cruribus, fieri debent per longum & obliquum sicut pilus qui descēdit inferius: quoniam cocturæ per longum & obliquum factæ magis cooperiuntur à pilis & minus apparēt quàm si fiant improuidè & ex transuerso, & minus Equum offendunt, si neruus aliquis crurium tangatur ab igne. Item ad idem scindatur corium per longum quantum est curba, deinde ponas peciam lini in vino calido & superponas viride æris, & dictam peciam cum vino calido & viride æris ponas super scissuram donec Equus sanetur.

De furma

De furina Equi, CAP. CVI.

ACcidit quædā infirmitas Equo, quæ furina vocatur vulgariter, inter iūcturā pedis & vngularū fupra coronā pedis, propriè in pastura faciēs in sui principio quandā inflationē vel callositatē carniū supra pedem. Contingit autē ex percussione seu obuiatione alicuius duri loci seu rei duræ occasione & indecētis pedicæ seu pasturæ solet sæpius euenire, & nisi in principio succurratur, celeriter efficitur superos durissimum, & aliquando extenditur per coronam, vnde patiens in suo gressu patitur vehementer. Cura, Si furina est iuuenis vel ex negligentia forsitan antiquata, fiat per omnia sicut in cura de superossibus edocebitur, & ideo require infrà in Capite de superossibus, & ibi inuenies curas varias & diuersas. Et nota quòd prędicta infirmitas est nimium tediosa gressibus patientis, quoniam locus vbi nascitur est valde neruosus, de venis etiam & arteriis intricatus.

De spinulis siue spinellis Equi, & eius Cura, CAP. CVII.

SPinula siue spinella est quædam passio eueniens subtus garectū circa iuncturā ossium eiusdem garecti in vtroq; latere eueniens, generās superos ad modum magnitudinis vnius auellanæ, aliquando maius, aliquando minus, quod intantum ipsam iuncturam reprimit q̄ Equus multotiens claudicare cogitur, qui morbus simili modo accidit Equo sicut suprà de curba dictum est. Vulgariter autem nuncupatūr Spinula vel spinella. Cura, Cauterizentur spinulæ seu coquantur decentibus & crebris cauteriis seu cocturis per longum & obliquū sicut videbitur melius expedire, deinde curentur cauteriæ sicut suprà de ierda edocetur. Notandum verò est q̄ cum sit ignis omnium ferè infirmitatum Equorum cura, & medicinarum Equorum vltimum remedium, semper fiant cauteriæ seu cocturæ profundæ decenter, vt non oporteat ignis remediū iterare.

De superossibus Equi, CAP. CVIII.

SVnt præterea in Equi cruribus plurima superossa ex diuersis occasionibus generata, aliquando ex ictu calcis, aliquando ex percussione, aliquando ex alicuius duri loci oppressione, aliquando ex humore viscoso illuc decurrente, & hæc consueuerunt in pullis frequēter accidere magis quàm in Equis perfectæ ætatis: vt in pluribus autem non sunt tantū ætatis nociua quantum crura Equorum reddunt turpissima ad videndum, quæ non solum in cruribus, verum etiā in pluribus aliis ossibus corporis generantur, omnia enim sumunt initium à tumore. Hæc autem passio Superos dicitur, eò q̄ nunquam nisi super os nascitur. Fit autem hoc modo, Dum tibia vel alius locus percutitur seu colliditur, fit ibi dolor, & omnis dolor exacuit rheuma, & ad locum dolentem confluūt humores & spiritus, quare humor terrestris & viscosus decurrit ad locum illum, & quia non habet exitum, propter cutem superpositam, retinetur ibi, vnde maiorem assumit terrestreitatē & solidationem, & sic in quoddam collum gerens duriciem ossis transubstantiatur. Idem fit si humor viscosus sit decūrrens super os: quoniam in osso viget virtus attractiua, vnde attrahit illum humorem, nec p̄mittit alibi decurrerē, &.

tum frigiditas ossi superpositi cum frigiditate & siccitate sua coartatur & indurescit, & quasi in ossis essentiã transmutatur. Fac curam positam suprà in Cap. de Scauanis, quæ incipit, Radatur primò locus, deinde recipe radices & cæt. hoc excepto, quòd in superossibus nõ apponitur puluis stercoris bouini, cum omnia ferè superossa à quadam callositate carniũ facta in loco incipiãt: statim quòd illa callositas apparebit, optimè & vniuersaliter abradatur, deinde sumatur quod magis tenerum est de absinthio, apio, parietaria, & brancha vrsina. Deinde terãtur seu pistentur omnia simul cum sufficiẽti axungia porcina veteri. Postea omnia sic mixta insimul decoquantur, & sic decocta, calida quãtum pati poterit Equus ponantur super callositatem prædictam, ligando super locũ decenter. Et nota quòd prædictum mollificatum mirabiliter confert ad ões inflationes crurium ex percussione contingentes. Item ad eandem callositatem penitus destruendam, Recipe radicem maluæ visci, & radicem lilii, & radicẽ taxi barbati, & trita simul seu pista cum sufficienti axungia, & postea simul cocta, postmodum superposita in modum emplastri, idem sæpius renouando, vtile remedium reperitur. Item ad idem valet cæpe assatum tritum, & cum lũbricis terrestribus agitatum, & cum oleo oliuarum commixtum, quæ omnia simul coquantur, & decocta & calida quatum Equus pati poterit superponantur, renouando bis vel ter in die, & qualibet vice debet emplastrum nouum & recens fieri. Si verò illa callositas sit vetusta & dura, abraso prius bene loco, scarificetur cum lãceta minutè vt sanguinet quoquo modo: deinde puluis factus ex sale & tartaro æqualibus bene tritis superponatur callositati, & ligetur cum pecia strictè & sic maneat per tres dies, postmodum dissoluatur, & inungatur butyro vel aliquo vnctuoso. Item ad idem, Raso prius loco, recipiatur vnum ouum & decoquatur super carbones vsq; ad duriciem, deinde mundetur à cortice & ponatur calidum supra dictam callositatem ad modum placentulæ, & strictè ligetur, & vsq; ad tres dies bis in die vel ãplius si expedire videbitur, ouũ taliter remoueatur. Item ad idem valet stercus caprinum cum farina ordei & creta in aceto fortissimo agitatum, & in modum emplastri superpositum. Alii dictum emplastrum de stercore caprino farina ordei & creta coquunt in aceto fortissimo & calidum superponunt. Si verò iam dicta callositas propter medicamina non decrescit, sed potius in superossum durum redigitur, seu etiam si fuerit superossum antiquum, cum cocturis (quod est optimũ remedium) succurratur. Quidam verò sic curant superossum, Infundunt primò locum superossi cum aqua frigida, deinde superponũt ferrum supercalidum vt depiletur locus, postea superponunt tale vnguentum, Recipe viride æris, sulphur, albam ceram, oleum, sepum, & lardum, dissoluantur ad ignem & misceãtur singula, & ex hoc vnguento locus superossi vngatur. Alii curant aliter, Primò radunt locum, postea scarificant locum, ita vt sanguinet, deinde lauant cum saponata ex aqua calida, postea superponunt semen sinapis bene tritum cum succo matricariæ, vel mixtum, & in modum pastæ redactum à sero vsq; ad manè dimittunt sup locum, postea inungunt cum oleo calido, quousq; sanetur. Item ad idem, scire debes quòd superos aliquãdo nascitur in cruribus, aliquando in maxilla, aliquãdo in

quando in aliis locis propter nimiam læsionem ossis. Cura, Radatur bene locus, postea cum vnguento pentaminon multotiens vngatur, & bene fricetur, & tabula calida facta de cornu cerui vel buxo superponatur, vt vnguentum vsq; ad superossum perueniat. Vnguentum pentaminon hoc modo fit, Recipe axungiæ veteris porci partes tres, olei vitellorum ouorum partes duas, mellis crudi partes duas, ceræ albæ partem vnam, resinæ partem vnam, olei laurini partes quinq;, & sit oleum laurinum purum factum de branchis lauri: oleum vitellorum ouorum sic fit, vitella ouorum bene cocta durissimè & contrita in patella ferri super lentum ignem ponantur & coquantur quàmdiu egrediatur oleũ; omnia supradicta sex super ignem ponantur & coquantur omnia simul, quousq; liquefiant, liquefacta per pannum lineum colentur, & sic habebis perfectum vnguentũ pẽtaminon: Prædicto vnguento superos & galla quãdo crescit in iuncturis sæpe vngãtur, vbi non laudo ferrum vel ignem vel aliquod corrosiuum apponi, vidi enim quosdam deterioratos propter appositionem ferri supra iuncturã factã ab imperitis. Si superos in iunctura non fuerit, cum gracili ferro & acuto perfodiatur donec existimetur quòd ferrum vsq; ad mediũ superossi peruenerit, postea curetur sicut dictum est suprà. Item ad idem, Recipe in descensu lunæ, per tres vel duos vel vnam diem finem salis gemmæ quantũ vis & puluerisa & misce cum oleo oliuarum donec sit sicut vnguentum, postea rade locum superossi & pone prædictum vnguentum in loco raso, & liga strictè cum panno & fac quòd sit ibi continuè vsq; ad tres dies, renouando tamen vnguentum bis in die, & custodias bene locum rasuræ de aqua. Item ad idem, & non negligatur cura superossis: quia postquam superos fuerit perfectè induratum & ingrossatum, vix aut nunquam poterit curari, maximè si super iuncturas aut loca intricata fuerit exortũ, vnde si non fuerit in loco intricato, primò cauterisetur bene desuper cum ferro lato ad hoc apto, & maximè si sit in cruribus, vena superiori ibidem existente prius diligentissimè ligata. Postea verò cum quodam ferro acuto minutissimè cauterisetur & cum sale & aceto fortissimè fricetur. Consequenter statim desuper cæra cum lardo liquefiant & circa locum vnguentum tale ponatur, Recipe frondes cauliũ viridium, extremitates seu climias ruborum & aliquantulum squillæ, & hæc conficiantur cum axungia. Nota quòd talis morbus sæpius oritur super iuncturas, vnde propter neruorum suppositionem nec ignis nec ferrum debet apponi, sed si infirmitas fuerit in suo initio, fiat huiusmodi emplastrum, Recipe raphanum, squillam, & succum anabulæ & tere cum sale, pipere, & nitro, deinde locũ abradas, vel pilos cũ ferro consumas, postmodũ superponas dictũ emplastrũ, & sup locũ liga, & hoc facias per aliquos dies. Item aceto locus sæpe abluatur si supra iuncturam fuerit superos, & maximè si fuerit in principio seu nouitate. Vltimum remedium est quòd abradatur fortissimè locus ille ita ꝙ cutis superficies remoueatur omnino, deinde luna seu lunũcellus diuidatur per medium, & modicum arsenici in lineã ponatur seu intromittatur: consequenter dicta medietas cũ arsenico supra locum superossis ponatur & strictè ligetur, & hoc fiat donec superos ex toto fuerit consumptum, & cum hoc remedio iam multos Equos curaui.

Item

Item ad superos Equi, Recipe herbam quæ dicitur apium risus, & ipsam bene pista, deinde abraso loco, ad modum emplastri superligetur, & per vnam noctem teneatur, manè autem inuenietur desiccatum & maturum, vel circumqua queincisum ita quòd vnguibus extrahi potest, postea locus repleatur carne & pilis medicaminibus oportunis. Curat etiam gallas & scrofulas. Item vnguentum ruptorium mirabiliter valet ad hæc. Item ad idem, Recipe saponem sarracenicum arsenicum & calcem viuam æqualiter, quæ omnia bene simul puluerisa, quo facto abradas pilos superossis bene, & locum scarifica fortiter, ita quòd sanguis fortiter exeat, deinde habeas testam nucis, & eam imple tali emplastro, & ligetur fortiter super locum superossis, & stet sic nec amoueatur p diem naturalē, postea eleuetur. Item ad idem, sulphur cum resina solutū superpone & curabitur, loco superossis prius raso & scarificato vt suprà. Itē ad idem, primò radatur superos bene & fortiter ita quòd sanguinet fortiter, deinde recipe cutem porcinam antiquā quæ stetit suspensa per annum ad minus & radas quasi totam pinguedinem ita quòd quasi videantur pili seu setæ, postea de dicta cute recipe quātum est superos. & superpone, & liga fortiter, & sic stet per tres dies, post triduum remoueatur, & tum inuenietur superos liquefactum sicut aqua, tunc corium cum subula perforetur, & aqua illa exibit ex toto, & Equus curabitur. Item ad superossum, Radatur primò locus superossi, postea cū lanceola in multis locis tangatur, deinde spongia marina aceto infusa superligetur, & non remoueatur, sed frequenter & multoties in die superguttetur, seu proiiciatur de aceto vt spongia desiccari non possit, & dimitte sic per quinque vel sex dies, postmodum remoue, & inuenies superos consumptum.

De gallis & earum cura, CAP. CIX.

GAlla est quædam mollis tumefactio ad modum vesicæ, magna vt auellana vel nux, aliquando maior, aliquando minor, quæ circa iuncturas crurium iuxta vngulas generatur, & hoc accidit aliquando naturaliter, aliquando accidentaliter. Naturaliter contingit quoniam in vulua propter parentes qui eandem ægritudinem passi sunt, passionem iam dictam concipiunt, sicut suprà in Cap. de Ierda dictum est: & licet causa sit eadem vniuersalis, diuersitas tamen humorum & locorum, diuersitatem faciūt morborū. Accidentaliter accidit autem ex immoderato & graui exercitio dissolutis exinde humoribus & confluentibus ad locum, aut ex vaporibus & fumositatibus stabuli, Equi cruribus madefactis. Fac curam positam suprà in Cap. de Spauanis quæ incipit, Radatur locus, deinde recipe radices & cæt. hoc tamen addito quòd ad curam Gallarum adduntur supradicti lupini incisi bene pisti. Cura, Consueuerunt aliqui Gallas curare sic, Primò scindebant loci corium Gallæ cum lanceta & vesicam illam vel tumefactionē de qua fit Galla vnguliis exterius excoriando vel excarnādo cautius extrahebant seu extirpabant. Item ad idem aliter, Sciſſo corio cum lanceta, vt dictum est, resalgar bene tritum intromittebant, & sic talem vesicam vel Gallam totaliter destruebant: Sed experientia pluries docuit quòd destructa Galla cum resalgar, iterum humoribus confluentibus ad locum, iterum Galla renascebatur ibidem,

nec ex

nec ex hoc plenè & congruè curabatur: Equis etiam prędictæ curę periculosæ non modicũ existebant: quoniam locus iuncturarum cruris venis & arteriis est plurimum intricatus, idcirco satis timendum est loca illa incisione vel coctura curari, & ideo quod melius & salubrius noscitur esse, experientia confirmante, subscribam. Curabis ergo Gallas in hunc modum, Equus gallosus & manè & serò vsq; ad genua diu in aqua frigida vel velocissima teneatur, donec Gallæ constringantur modo aliquo, & decrescant propter aquę repressionem: deinde fiant circa iuncturam, tam per directum quàm per obliquum, cocturæ decentes, quæ postea (sicut dictum est in Capitulo de Ierda) curentur, & sic tum propter aquę desiccationem, cum propter acerrimam cocturam Gallę augmentari non valent materiæ sed decrescunt. Quidam autem aliter curant, quia faciu nt cocturas desuper & desubtus cum ferro ignito. Alii lauant eas cum forti aceto; & postea vngunt melle, deinde superaspergunt melli puluerem cerusę super tegulam calefactam, deinde superligant cortices vitis albæ mundatos & tritos cum aceto cum pecia linea, hoc dicitur expertum esse: & licet prædicti morbi etiam accidentaliter contingant Equis, quia naturaliter accidunt eis in vulua, ideo inter naturales connumerantur. Item ad Gallas, Recipe radicem cumini, & tere bene cum sale, deinde superponatur, quia citò sanabitur Equus. Item ad idem, Ligetur vena illa quæ in pectore primò diuiditur & ad organica & crura descendit, deinde perforetur quęlibet cũ subula vel ferro acutissimo, vt humores euaporent, deinde calx viua cum oleo desuper ligetur, & vngatur. Item ad idem aliud, Hędera terrestris, absinthium, & cura cum radicibus suis bulliant, & desuper ponantur. Item ad idem aliud, Tegulæ siue lateres feruentes in aceto fortissimo extinguantur, deinde super Gallas frequentissimè ponantur, ad desiccationem humorum: aliqui occultant seu reprimunt Gallas cum succo cæparum, vel foliorũ porri: nã succus foliorum porri vel cęparum emplastratus super Gallas restringit ipsas taliter q non apparent: sed si Equus fatigetur aliquantulum, infra quatuor dies redeunt. Nota quòd hęc passio raro curatur, quia nascitur in locis intricatis, vnde cõpetentem curam adhibere non possumus: quia ferrum & ignem apponere non debemus nec audemus. Item de dolore & indignatione neruorum dicitur infrà in Cap. 176.

De Equo attincto, CAP. CX.

Fit quandoq; casualis quędã lęsio in neruo magistro cruris anterioris acriter neruum lædens & indignans & tumefaciens, quæ contingit vt in pluribus, ex festino cursu Equi vel ingressu, cũ à crure posteriori percutitur in pede anteriori in neruo videlicet prælibato, quare cogitur Equus necessariò claudicare. Et hæc infirmitas, Attinctus vel attinctio appellatur. Et hæc passio consueuit accidere duobus modis, vterq; tamen modus similem ferè curationem requirit, videlicet attinctum semper fit in neruis ãterioris cruris sub iũctura genu, & fit præcipuè quando aliquid obstat pedibus anterioribus, vel quando pedes anteriores tardè mouentur & pedes posteriores neruos anteriores cõprimẽdo lędũt: alius modus est, videlicet cũ fit neruorũ

extensio ex nimio impetu conaminis, vel quando inter lapides pes posterior retinetur, vnde ex impetu conaminis nerui vltra modum extenduntur, & sic hæc passio generatur. Signa ad hanc passionem cognoscendam sunt ista: tumor manifestus in parte vbi neruus est læsus, & claudicatio ex eadem parte. Cura, Statim cum neruus prædictus ex causa prædicta fuerit læsus, & videbitur tumefieri, tunc à vena consueta super genua paululum adiacente ab interiori parte minuatur, vt educantur humores eodem concurrentes, deinde fiat subscriptum mollificatiuum, & humectatiuum valens contra tumefactionem & indignationem neruorum, Recipe fœnigræci, seminis lini, squillam, terbentinam, &radicem maluauisci æqualiter, postea terantur omnia simul cum veteri axungia porci, & bene incorporentur, postmodum simul bulliant bene agitando prædicta continuè: quum fuerint bene decocta ponantur decenter calida super longitudinem nerui, & quum aliqua pecia ampla congruè ligentur: prædictum verò emplastrum bis in die tantummodo remoueatur. Recipe itē ebulos cum radicibus, & coque in aqua,& de aqua decoctionis laua tibiam totam, deinde statim post dictam lotionem habeas de dictis ebulis cū radicibus parum coctis & aliquantulum pistis, & liga supra & circa attincturam. Item succus ebuli & radicum ipsius sæpe in die applicatus attincturæ, & circa partes illas, multum confert. Item ad remouendum tumorem & dolorē, Calefac mel, & immisceas cuminum tritum in bona quantitate, & terbentinam tritam, & incorpora omnia simul, & emplastra tibiam, & hoc fac pluribus diebus: si vetus emplastrum remouere volueris,remoueas lauando tibiam vino tepido. Item ad idem experimentum probatum, Recipe myrrhæ, thuris añ. ℥. 1. terantur & dissoluantur in aceto forti. Recipe item resinæ pini albæ ℥. 2. picis nigræ ℥. 1. sepi hircini ℥. 2. cæræ nouæ ℥. 2. & distemperentur ad ignem cum modico vino, & superaddātur terbentinæ ℥. 6. item masticis, sanguinis draconis, boli armenici añ. ℥. 1. & semis, incorporentur omnia su pradicta simul & puluerisa, & fac emplastrum, quod extensum supra aliquod corium emplastra super neruum & tibiam tumidam, & liga, & dimitte stare duobus vel tribus diebus: & si opus fuerit, reitera bis ter vel quater: probatum est. Item ad idem satis valet, si cæpe assatum, tritum cum lumbricis terrestr. & limatis & cum butyro liquefacto misceatur & decoquatur, simul agitando, donec fiat grossum siue spissum sicut vnguentum, deinde abraso neruo per longum,ter in die de prædicto vnguento neruus totaliter inungatur. Si verò attinctio sit vetusta, flebotometur Equus de vena consueta, quæ iacet inter iuncturam & pedem ex latere interiori vel exteriori, & fiat postea medicamentum, quod dixi superius. Si verò prædicta medicamenta per aliquos dies experta & probata, parum aut nihil profecerint, tūc læso neruo abraso bene circumquaque fiat strictorium de puluere rubeo, & oui albumine, & farina prout dictum est suprà in Capitulo de male ferruto Equo, & ex eo p lon gum vt stat læsio crus cum lino vel canabe inuoluatur, quod vsque ad nouem dies exinde remoueri non debet: postea cum aqua calida strictorium remouetur leuiter à crure, vngendo læsum neruum semper cum aliquo vnctuoso.

Si verò

Si verò omnia prædicta non valent, tunc cum cocturis decentibus (quod eſt vltimum remedium) ſuccurratur. Item ad idem, Locus attinctionis, & vbi tumor eſt, radatur, deinde ſuperponatur emplaſtrum ſubſcriptum, Recipe cæpas, & ſuper prunas bene calefacias, deinde ipſas cæpas cum frondibus porrorum & abſinthii ſimul piſta, hoc emplaſtrum ſæpius ſuperponas, vt pori aperiantur, poſtmodum ſuperponas emplaſtrum mollificatiuum: cum tali medicamine iam multi Equi curati ſunt. Commune remedium ad attinctionem qualitercunq; veniat, & quacunq; occaſione, Fiãt ſupra locum tumidum leues cocturæ ad modum craticulæ, vt nerui vltra modũ extenſi contrahantur, deinde loca patientia curentur, vt pili poſtea renaſcantur, oleo de vitellis ouorum, ſecundum noſtram doctrinam facto, omnia cauterio ſæpe & ſæpius pungantur. Item ad idem, Si attinctio ſit recens, prima vel ſecunda die iunctura & locus ſcarificetur, vt per ſcarificationem ſanguis exeat, poſtea gallus ſcindatur per mediũ, & ſuperponatur calidus cum omnibus inteſtinis: Et ſi iam pluribus diebus ſteterit, Recipe duo cochlearia ſanguinis, fuliginis cochlearia tria, ſalis cochlear vnum, aceti optimi cyathum vnum, ſtupparum tritarum manipulũ vnũ, bulliant omnia inſimul ſuper ignẽ, & emplaſtrum calidum quantum ſuſtinere poterit ſuperponatur, & mutetur ſemel in die, donec dolor diſcedat.

De Grappis. CAP. CXI.

GRappę fiunt in iuncturis crurium circa pedes, rumpentes ibi carnes per longum, & quandoq; ex tranſuerſo, more ſolito, incidentes, per ſciſſuras continuè putredinem emittentes vel aquam ex ſuperfluitate humorum ad illum locum deſcendentium, & intantum patientem affligunt quòd cogitur claudicare. Cura, Primò pili iuncturę patientis depilentur modo ſubſcripto, Accipe calcis viuæ partes tres, & auripigmenti partem quartam, quæ ſimul optimè terantur, & in aqua feruentiſſima ponantur, & ſimul agitentur, & tam diu decoquantur in dicta aqua agitando, donec penna aliqua ibidem immiſſa depiletur inſtanter: de tali decoctione iunctura læſa grapparum vngatur, & ſit tantum calida quantum patiens poterit ſuſtinere, & dimittatur ibi prędicta decoctio donec pili iuncturę ſine difficultate pilentur, poſtea cum aqua ſufficienter calida lauentur grappę, vt pili qui ſunt ſupra grappas penitus cadant: poſtmodum depulſis pilis, lauentur grappę cum aqua decoctionis maluarum, ſulphuris, & ſepi arietini, quorum ſubſtantia ligetur cum pecia poſtea circumcirca iuncturas lęſas à ſerò vſq; ad manè & econuerſo de manè vſq; ad ſerò, ſubſequenter fiat vnguentum de ſepo arietino, cęra noua, reſina & gummi abietis æqualiter de omnibus, vt bulliant ad inuicem eadem agitando, & de tali vnguento aliquantulum calefacto bis in die cum aliqua penna grappæ ſufficienter vngantur, prius tamen ſciſſuris grapparum cum vino forti aliquantulum tepido optimè lotis, & poſtmodum deſiccatis, & hoc fiat, dicto vnguento vngendo, donec ſciſſurę fuerint conſolidatę, cauendo ſemper patientem Equum, inquantum quis facere poterit,

à fordibus, & ab aqua. Consolidatis verò vlceribus grapparum, illaqueetur & incidatur vena magna in anteriori parte coxæ vt suprà in Cap. de Spauanis continetur. Euacuato autem sanguine de vena, prout decet, iūcturæ læsæ grapparum crebris cocturis & decentibus vniuersaliter decoquātur, deinde cocturæ sicut dictum est curentur. Sciendum est tamen φ grapparum infirmitas, vt in pluribus, perfectè vel congruè vix curatur. Item ad idem, Recipe sepi hircini, vel arietini si de hircino inueniri non potest, lib. 5. axungiæ antiquæ lib. 1. lithargyri auri ℥. 1. viridis æris ℥. 1. bugeæ ℥. semis. sulphuris viui octauam 1. olei laurini ℥. 2. mellis crudi ℥. 1. terbentinæ ℥. 2. boli armenii ℥. 1. saponis mollis quartam 1. Et omnia ista bulliant, & fac vnguentum, & depilato prius loco cum psilothro, vnge bis in die, & singulis tribus diebus laua locum cum lixiuio & sapone, vbi crostillæ & vnguentum remouentur, immediatè laua locum vino calido, & post desiccationem iterum vnge cum prædicto vnguento. Et nota quòd prædictū vnguentū valet ad grappas, siue crappatias siccas, testas longas, grisarias, & tineam. Et cum prędicto vnguento multi Equi iam curati fuerunt. Require suprà in initio Cap. Itē ad idē, Fac vnguentū quod sequitur, & dicitur vnguentum ruptorium quod valet ad grappas quascunq;, & crepatias, & secatias, & sarculas, ad restas longas, quę nascuntur supra neruos, & post crura anteriora seu posteriora, Recipe calcis viuæ ℥. 2. saponis communis ℥. 1. capitelli quantum sufficit ad distemperandum, si volueris facere ita forte, loco capitelli ponas lixiuium, & si adhuc volueris facere fortius, poteris ponere loco capitelli acetum: ex dicto vnguento vngas locum bene, & dimittas sic inunctum per diem vel plus, quousq; fuerit curatus: quia radices infirmitatis euellet, deinde laua bis locum cum vino tepido, postmodum curabis plagas sicut cura plagarum requirit.

De Crepatijs. CAP. CXII.

Fiunt ægritudines quædam inter iuncturas cruris & vngulam, rumpentes corium & carnes, quasi ad similitudinem scabiei, inferentes magnos ardores multotiens patienti, quæ contingunt ex fumositatibus stabuli madefactis cruribus, & cum tersorio sicut congruit nō siccatis. Et passio ista vulgariter Crepatiæ nuncupatur. Cura, Fiat per omnia sicut dictum est in Cap. grapparum, excepto quòd vena nullatenus illaqueari debet, nec crepatiæ decoqui debent aliqua ratione. Item fac per omnia curam positam in Capitulo proximo suprà quæ incipit, Recipe sepi hircini & cætе. Possunt etiam quædam remedia fieri quæ valent contra crepatias. Primò igitur depilato loco crepatiarum, prout suprà in capitulo proximo dictum est: vel aliter, Fiat vnguentum quod sequitur, Recipe fuliginis ℥. 5. viridis æris ℥. 3. auripigmenti ℥. 1. His bene tritis ad inuicem, addatur de melle liquido tantum, quantum de omnibus aliis, deinde coquantur omnia ad inuicem vsq; ad spissitudinem, immiscendo ibidem aliquantulum calcis viuæ, & agitando bene insimul cum spatula donec fuerit grossum siue spissum, sicut

vnguē

vnguentum : de tali autem vnguento aliquantulum calido bis in die crepatiæ inungantur modo prædicto, ſemper eas ab aqua & ſordibus præcauendo. Et nota ꝙ prædictum vnguentum ſuper crepatias apponendum non eſt, niſi prius abluantur vino, & optimè deſiccentur. Item ad idem valet ſatis, ſi crepatiæ cum vrina pueri fricentur. Item ad idem valent citranguli vel bonnæ decoctæ in prunis vſq; ad decoctionem conſumptionis, ſi poſtea crepatiæ fricentur fortiter cum eis & frequenter. Item ad idem valet ſatis, ſi Equus manè & ſerò remaneat in aqua marina frigida. Notandum eſt quòd vnguentũ prædictum de fuligine viridis æris & auripigmenti mirabiliter crepatias conſolidat & conſtringit. Item ad idem valet vnguentum quod ſequitur, Recipe arſenici, auripigmenti ʒ.ı. ceruſſæ ʒ.ı. terantur & miſceantur cum aceto, & axũgia, melle & oleo, deinde inungantur crepatiæ cum penna, ablutione vini tepidi præcedente. Item vnguentum quod valet ad crepatias, ritiolos ſiue griſarias, ſcabiem, moros, farferellos, & tineam, Recipe coperoſæ ʒ. 8. ſinopidis ʒ. 2 : reſinæ pini, ʒ. 4. apoſtolicon ʒ. 6. ſulphuris ʒ. 3. olei oliuarum ʒ. 3. ſanguinis porci ʒ. 6. argenti viui ʒ. 16. thuris ʒ. 3. mellis ʒ. 6. laua primò cum lixiuio, poſtea de ſecundo in ſecundum diem cum aceto. Iſtam curam facias per tres hebdomadas: Poſtmodum ad conſolidandum, Recipe viridis æris bene triti ʒ. 6. butyri ʒ. 1. farinam frumenti quantum recipere poteſt teſta nucis, mellis ʒ. 1. & ſemis: prędicta omnia miſceantur, & fiat vnguentum ad conſolidandum. Item pili, qui ſunt ſupra locum remoueantur, vt ſuprà, deinde ſepum diſtemperatum, ſeu liquefactum cum cæra immiſceatur. Item ad idem, teſta oui in puluerem redacta cum puluere ſtercorum gallinarum ſuperponatur: quia valde operatur. Item ad idem, calx viua cum oleo oliuarum diſtemperata ſatis operatur. Item ad idem, Recipe rutæ & caprinellæ añ. in bona quantitate, deinde terantur bene & coquantur in fortiſſimo aceto & oleo oliuarum, & aliquantulũ axungiæ porcinæ & ſulphuris uiui, olibani, & cæræ, & omnia bulliant vſq; ad conſumptionem aceti, poſtea cola & vſui reſerua, & vnge ad ſolem cum neceſſarium fuerit. Item ad idem, vnguentum expertum ad crepatias, Facias vnguentum de oleo oliuarum & tripolii, terbentinæ & parum cæræ, ex quo inungatur locus crepatiarum. Item ad idem, & eſt idem cum præcedenti, Recipe olei oliuarum ʒ. 1. terbentinæ ʒ. 7. vel ʒ. miſce bene inſimul & diſtempera ad ignem, deinde ſi vis adde parum cæræ, & vnge, probatũ eſt. Item ad idem aliud vnguentum probatum in longo tempore patientibus Equis, qui videntur quaſi griſarias habere, Recipe vitella ouorum aſſatorum dura, & tere bene cum ſale & oleo oliuarum, ex hoc medicamine locum inungito. Item ad idem efficaciſſimum eſt remedium, vnguentum factum de clara ouorum, reſina & melle ſimul in oleo roſaceo, ſeu violaceo mixtis & bene incorporatis.

De Crepatia ex transuerso, CAP. CXIII.

EST præterea quædam magis longa & transuersa crepatia contingens aliarum crepatiarum occasione, quæ fit inter carnem viuam & vngulam, videlicet in bullesis, gressus impediens patientis multò magis quàm alia crepatia, eo quòd crepatia ex transuerso efficitur scindẽs carnem ex trãsuerso quæ cõtinuatur cũ vngulis; & ideo cũ ab eis semper prematur, patiens ab eis magis quàm ab aliis affligitur. Cura, Crepatia ista cum medicinis & vnguentis vix curari potest, & ideo beneficio cocturarum subueniendum est, vnde extremitas eius cum ferro rotundo in capite decoquatur: quoniã ex igni beneficio dicta crepatia augmẽtari nõ põt & decrescit. Si volueris experiri alias curas ad crepatias ex trãsuerso, potes, & est optimũ experimẽtũ quod positum est suprà proximo Cap. de coperosa & sinapi & resina pini, apostolicon, sulphuris olei oliuarum, sanguinis porci, argenti viui, thuris & mellis: require suprà & fac per omnia sicut ibi. Item ad idem, & est vnguentum admirabile ad plagas siue percussiones, siue in homine siue in animali, nec oportet quòd apponatur stupigium siue casta: valet etiam ad quascunq; crepatias, etiã si fuerit ex transuerso, valet etiam ad grisarios, & etiam valet ad clauardos siue aquarolas. Sed quia preciosissimum est vnguentum, non deberet aliquis eo vti nisi ad plagas hominum, ad quas est expertissimum. Recipe igitur terbentinæ ℥. 8. ceræ albæ mundæ & nouæ, ℥. 4. & pone supra ignem in aliquo vase stannato mundo donec distemperentur, quibus omnibus distemperatis, simul remoue ab igne, & pone super ipsa adhuc calida & distemperata dimidiã pintam vini albi non fumosi. Alii ponunt acetum, maximè cum vulnus aut plaga non est supra neruos: postea proiice vinum seu acetum, & inunctis bene manibus oleo rosaceo ducas per manus dictam pastam ex cera & terbentina, donec albescat, postea remitte totum in vase stannato, & misce ibi dimidiam vnciam gummi abietis & ℥. 3. succi betonicæ, & pone supra ignem, & tam diu decoquatur ad ignem donec succus betonicæ fuerit consummatus, postea ponãtur 4. ℥. lactis mulieris vel lactis vaccæ rubeæ, & facias iterũ coqui vsq; ad cõsumptionem lactis, hoc medicamentum custodi & reserua vsui.

De Grisaria & eius cura, CAP. CXIIII.

EST quædam passio quæ nascitur in coronis Equorum supra vngues, quę passio quasi incurabilis esse cẽsetur, maximè si fuerit inueterata. Et hæc passio vulgariter Grisaria nuncupatur. Cura, Aliqui dictas grisarias per aliquas vnctiones attenuant, deinde apponunt remedium ignis & sic curant. Item ad idem, Recipe furfur tritici, cancabrum siue brinium siue semulam & habeas pinguedinem porci recẽtem & bene pista & misce cum dicto cãcabro seu semula, & sit cancabrũ scossum à farina, hoc est, sit emula grossa ita quòd non sit ibi aliquid de farina, postea diu bene simul bulliãt cum pinguedine porci iam dicta, deinde superponatur grisariæ: facias hoc bis vel ter, quoniam liberabitur, & si plus indiget plus fac, probatum est. Item ad idem & melius, fac omnino curam positam in Cap. de Grappis quæ incipit, Recipe sepi hircini & cæt. Item ad idem, si volueris poteris vti venguẽto facto de co-

perosa

perosa, sinapi, resina pini & cæteris quæ suprà posui in Cap. de Crepatiis, & ideo tam circa dictum vnguentum, quàm circa vnguentum ad consolidandū, facias sicut continetur ibidem. Item ad idem, Fac vnguentum de terbentina & cera & gummi abietis & succo betonicę vt suprà in Cap. proximo continetur, & grisarias vnge, quia sanabuntur. Item ad idem, vnguentum quod sequitur, quod valet ad grappas ex transuerso & testas longas, Recipe auripigmenti ʒ. 1. viridis æris ʒ. 1. & dimidiā, vitri bene triti & puluerisati, ʒ. 1. semis, calcis viuæ ʒ. 1. semis, axūgiæ porcinæ seu castratiuæ ʒ. 3. olei cōmunis ad quantitatē omnium prædictarum minus vna quarta. Si volueris dictum vnguentum fortius facere, ponas ʒ. 2. viridis æris, ex hoc vnguento vngas grisarias, donec Equus fuerit perfectè curatus. Item ad idem, Recipe curmisci hoc est tithymalli maioris siue anabulam maiorem, quod est idem, lib. 2. & bene pistetur, axungiæ veteris lib. 1. olei oliuarum antiqui lib. 2. hæc trita simul bulliant satis, deinde colentur per pannum in aliquo vase mundo, postea inunctas ibidem ʒ. 1. viridis æris bene puluerisati & ʒ. 1. argēti viui, tātū simul agitētur, & incorporētur, q̄ sint sicut bene mixta & sint sicut vnguētum, ex quo inūgas grisarias quousq; Equus curetur. Itē ad idem, Recipe viridis æris ʒ. 1. mellis & aceti añ. lib. 1. & simul bulliant in aliquo vase mundo: ex quo vnguento grisarias vnge & curabitur Equus. Item ad idem, Recipe lib. vnam mellis, quod distemperes ad ignem, deinde recipe viridis æris bene puluerisati ʒ. 2. & aluminis de moraco bene puluerisati ʒ. 2. postea dictos pulueres misce bene cū melle & simul agita & incorpora, donec mel fuerit infrigidatū, & hoc vnguento locū grisariarum inunge, & curabitur Equus. Item vnguentum quod curat grisarias crepatias ex transuerso, crepatias, grappas, seracias, sarelas, restas longas, & omnem scabiem vluam, Recipe rasam vini seu tartarum, & calciua ipsum, postea dissolue ipsum calciuatum in aqua communi, deinde congela, & habebis salem, quem misce cum modico sapone fortissimo, & fac vnguentum seu emplastrum: ex hoc vnguento vnge loca patientia, prius tamen depilatis locis, vel cum vnguēto dicto suprà in Cap. de grappis, vel cum tenaculis, ita quòd sanguinent loca. Et scias quòd infra vnam diem naturalem occidetur infirmitas, & dictum emplastrū liga super collum si potes, aliàs non est vis.

De Mulis siue feracis, CAP. CXV.

MVlæ seu feratiæ nascuntur ex frigore, quando Equus frigido tempore per viam lutosam pergit, & postea de nocte cum lutosis & madidis seu balneatis pedibus ducitur ad præsepe, & de nocte stat super terram nudam, vel super lapides cū nullo vel modico stramine, tunc humores propter laborem quando calescit corpus ad posteriores partes descendunt, & ibi congelantur & tumorem faciunt, ita quòd crura vltra genua inflātur. In hyeme autem accidunt & in vere: æstate verò & autumno sine inflatione latent nisi valde antiquæ fuerint: sed in illis temporibus videlicet æstate & autumno sic cognoscuntur, pili qui sunt inter vngulam & proximam iuncturā (quem locum quidam pastoram vocant) semper stant eleuati sursum, quàmuis madidi sunt, sicut setæ porcorum. Cura, Recipe calcis viuæ cochlear vnum,

fuliginis

fuliginis cochlearia tria, salis cochlear vnum, terantur simul & conficiãtur cũ aceto, & emplastrum inde factum aliquantulum calidum superligetur, abrasis antea pilis cruriũ,& per diuersa loca inter vngulam & genu scarificetur. Quando verò mulæ siue secaciæ inueteratæ fuerint, tunc extrahãtur parum super iunctură retro pedem : sic vbi humor quasi gũmi ex arbore exit, cutis versus genu finditur seu findatur, postea cum aceto & gracili ligno quidã neruus ad modum grani ordei qui inuenitur ibi,sursum eleuetur, & in longitudine duarum vnciarum foras extrahatur, quo abstracto, absinthium, radices ebuli & vnctũ vetus & stuppa lini vel canabis accipiãtur & conterantur insimul ad inuicem. Emplastrum autem inde factum super plagam & inflaturam ligetur, postmodum venæ crurium intus & extra secentur seu illaqueentur. Item ad idem, Fac vnguentum ruptorium quod posui suprà in Cap. de Grappis,& fit dictum vnguentum de calce viua, sapone, & capitello. Per õnia fac vt ibi,& est vnguentũ optimum ad hoc. Item ad idem, Recipe calcis viuæ ℥ . 2. saponis iudaici ℥. 1. & misce simul cum albumine oui & superpone. Et scias quòd mulas seu secacias radicitus extirpabit. Item ad idem, super omnes alias curas est experimentũ positum suprà in rubrica de grisaria quod fit ex sale,tartaro & sapone,vnde per omnia fac vt ibi. Et nota quòd hoc medicamentum curat superos Equi, si fuerit positũ & ligatum supra locũ superossis, abraso prius bene loco,et stet ibi à manè vsq; ad meridiẽ,quia superos ex toto corrodet. Itẽ curat grappas,scardas, & restas longas, quæ nascuntur super neruos post tibias posteriores.

De Superpositura. CAP. .CXVI

Efficitur quædam læsio super coronam pedis inter carnem viuam & vngulã faciẽs rupturã carnis ibidẽ. Et accidit hoc pedem ponendo casualiter super alium,& si fuerit antiquata, efficitur cancer. Cura, Statim q; vulnus ob talem occasionem accidit, incidatur cum rosneta tantum de vngula propinqua vulneris & circa vulnus quòd vngula non tãgat nec premat aliquo modo carnem viuam, quoniam oppressio quæ fit ab vngulis ad carnem, non permittit vulnus consolidari. Vngula verò decenter incisa circumquaq;, loto prius cum vino calido vulnere vel cum aceto,curetur vulnus consolidaturum sicut in præcedentibus continetur, custodiendo semp vulnus à sordibus & ab aqua, donec fuerit consolidatum. Item ad idem & melius,si superpositura non sit nimis magna, elixa duo vel tria oua cũ cortice, donec sint dura, & munda ipsa à corticibus, deinde vnumquodq; per se comprimas inter manus vt sint aliquantulum oblonga: hoc facto, ponas vnum duorum ouorum supra prunas ardentes,& ipsum bene calidum liga fortiter supra locum superposituræ & permittas ibi stare donec ouum sit quasi tepidum. Et hoc facias bis vel ter, donec locus sit aliqualiter coctus, deinde statim fuliginem recipias furni seu fusinæ ferrariorum & teras cum modico sale,& fac simul bullire in oleo,& ipsa bene calida liga super locum : decoturam ouorum non oportet reiterari ex quo semel bene facta est, sed appositionem olei calidi cum fuligine reitera & cum sale vsq; ad curationem, quod erit intra quatuor dies: interim tamen caue à sordibus & ab aqua: sed si necesse fuerit equitari, potest secunda die,dum

die, dum tamen pecia fuerit ſuperligata. Et quum Equus reintrat ſtabulum, applicetur oleum calidum vt dictum eſt. Item ad idem, Tollantur pili circa vulnus, deĩde lata cutis lardi ſupra vulnus alligetur, poſtea ſuperponatur fuligo bene trita cum ſale & axungia, vel ſi volueris ſuperponatur ſal aſſum bene tritum cum fuligine per triduum, & ſit aliquantulum tepidum: vel ſi volueris, ſuperapponatur emplaſtrum factum de pice nigra, cæra & ſepo arietino, & cuſtodiatur ſemper Equus à ſordibus & ab aqua. Si verò caro læſa extra corium apparuerit, puluis raſurę cornu cerui aut bouis cum veteri ſapone ad conſumendũ eam ligetur. Et nota quòd ſi vulnus ex negligentia vel inepta cura redigatur in cancrum vel fiſtulam, ſi fuerit cancer, curetur vt infrà in Cap. de cancro: ſi fuerit fiſtula, curetur vt infrà in Cap. de fiſtula continetur.

De Incapiſtratura Equi, CAP. CXVII.

COntingit frequenter quòd Equus ponit pedem anteriorem & frequẽtius poſteriorem in capiſtro, & quando vult pedem ipſum extrahere, non poteſt, propter quod accidit quòd Equus læditur in paſtura pedis, ex parte poſteriori. Et fit ibi quædam læſio vel inciſio, quæ procedit vſq; ad neruos, & niſi ſuccurratur læſioni prædictæ remediis opportunis, poſſet Equus grauiſſimè lędi propter locum, qui eſt neruoſus. Cura, Si incapiſtratura ſit recens vel non multum antiqua, habeas lanam ſuccidam, & fac de ipſa vnum tortinellum vel rorclum groſſum, vt capiat incapiſtraturam totam & plus: in dictum tortinellum imbibas de ſepo arietino liquefacto, & liga dictum tortinellum ſtrictum aliquantulum ſupra incapiſtraturam ad modum vnius paſtoræ: interim tamen caueatur Equus ab aqua. Cura, Licet dictæ ægritudini multa medicamenta poſſent adhiberi, quę poſſunt colligi in diuerſis Capit. quæ in hoc continentur libello, ſubmiſſis tamen omnibus aliis, vnum valde vtile & expertum hic ponam, quod non ſolum valet ad infirmitatem p̃dictam, ſed etiam valet ad omnem crepatiam ſeu ſcabiem Equi, & omnem rupturam, & valet etiam ad vulnera. Et vltra hoc cura prædicta tantæ eſt efficaciæ quòd ſi Equus aliquam ægritudinem patitur, propter quã periculoſum ſit ei aquam intrare vel locum vbi patitur balneari, inungatur locus infirmitatis vnguento quod infrà ponetur & ſuperligetur aliqua pecia dicto vnguento inuncta, & ſecurè vadat per aquam, & vbi voluerit, quia aqua non poterit penetrare. Vnguentum autem tale eſt, Recipe olei oliuarum ℥. i. terbentinæ ℥. 2. vel 3. quæ miſce bene ſimul, & diſtempera ad ignem, deinde adde parum cæræ & incorpora bene ſimul & vnge, probatum eſt.

De Paenna, Clauardo, ſeu Aquarola, CAP. CXVIII.

PAenna, clauardus, ſeu aquarola quod idem eſt, fit ex alliſione ferri, lapidis, vel ligni retro pedem iuxta vngulam ſine inflatione cruriũ, & crepat & fetet, & exit inde humor fetidus, quia omnis dolor prouocat rheuma, & ideo inferiora rheumatiſantia indigent iuuari frigidis & ſiccis vel calidis temperatè & ſiccis. Cura, Recipe mellis cochlearia duo, fuliginis cochlearia tria, telæ aranearum & de tinis vrticarũ, & ſalis ad libitũ. Conterantur omnia bene ſimul, & facto emplaſtro calido ſuperligetur per tres dies. Item

dies. Item ad idem valet, ſi calida ſtercora hominis vel anſeris ſuperligentur. Quidam vngulam eorum iuxta paennam ſindunt, deinde aliquod emplaſtrũ de ſupradictis ſuperponunt & ligant. Item ad idem valet emplaſtrum factum ex pipere, alliis, folüs caulium & axungia porcina veteri, quia ſi ſuperponatur, infra paucos dies vel maturabitur, vel morietur clauardus, aquarola ſeu paenna: probaui, & verum inueni.

De Interferitura, CAP. CXIX.

INterferitura prouenit quando Equus nimis ſtrictè procedit cum pedibus vel anterioribus vel poſterioribus, ex quo Equus ſe interferit, & ipſius greſſus impediuntur, & cogitur Equus claudicare. Cura, Si in poſterioribus pedibus ſe interferit, de vngula multò magis extra pedem quàm intra tollatur & calcaneum ferri extra pedem auferatur. Quidam autem inter calcaneum ferri quod eſt extra pedem, anulum ferri ponunt vt Equus ex hoc largius ambulet ex parte poſteriori. Si autem cum pedibus anterioribus ſe interferit, quidam taco rotundus de ſolea veteris ſotularis ad latitudinem 2. 3. accipiatur, & in medio eius fiat paruum foramen, atq; inter pectus & ſpatulam eius pedis qui coniũcturam alterius percutit, coriũ aperiatur: aperto corio, & à carne ſeparato, cum ſpatula taco imponatur, ita vt foramen taconis ſit in medio fiſſuræ.

De Pinſaneſe, CAP. CXX.

ESt quoq; alia infirmitas contingens Equo propriè in bullento vngulæ, vbi carnes viuæ in vngulis coniunguntur, quæ velut infuſio impedit & detinet greſſus Equi, quæ quandoq; in vno pede, quãdoq; in omnibus vniuerſaliter oritur: ſed ſi ſit in vno pede tantũ & nõ ſubueniatur, citò ad alios pedes tranſit, quæ leuiter accidit ex fluxu malorũ humorũ ibidem concurrentiũ propter groſſas fumoſitates inferius grauitate ſua tẽdentes: facilius autẽ accidit ex nimia frequentatione & turpitudine ſtabuli fumoſitatum, ab aqua in nocte ipſius cruribus & pedibus non ſiccatis, & cum itinere de intra non terſis, ex quo morbo in vngula Equi ꝉęſiones & vlcera generãtur, ex quibus leuiter talis infirmitas oriri poteſt, quę vulgò Pinſaneſe nũcupat. Cura, Vngulæ ꝉęſæ patientis Equi vſq; ad ſubtilitatẽ ſubtus ſoleam pedis primitus pręparentur, deinde roſneta ferrea bulleſiæ pedum, vſq; quaſi ad viuum vngulę, ſubtilientur, adeò vt bulleſiæ ipſę poſſint partis vndiq; fumoſitatibus exhalare, poſtmodũ ab vtraq; parte bulleſiarum flebotometur decenter, vt exinde humores concurſi euacuentur, vel cum ferro cuſpideo ab vtraq; parte funditus perforetur: cuſtodiendo ſemper pedes læſos à ſordibus & ab aqua, nec expedit Equum aliquatenus iterũ fatigari. Fiant præterea pultes de furfure, aceto & ſepo ſicut ſuprà in Cap. de ſubtiliatura docetur, & tales pultes calidæ quãtum poterit ſuſtinere ex tunc in aliqua pecia de lino circa pedes læſos inuoluãtur, eadem bis in die renouando. Cauere tamen oportet ne patiens herbas comedat vllo modo, imò de aliis parũ comedat, donec fuerit deliberatus, quoniam herbę & multa cibaria humores augent: de lingua verò, quę occaſione dicti morbi ꝉęditur, dico quòd ceſſante morbo à pedibus, linguę vlcera ſolidãtur.

Item ad

Item ad idem, Fiat alia puls ex qua simili modo pes Equi læsus inuoluatur, bis in die renouando, Recipe stercus porcinum & calcem viuam, quæ simul bulliant in aceto fortissimo, postea fac vt suprà. Alii vocant prædictam infirmitatem malum linguę: & sunt signa infirmitatis prædictę quum lingua est vlcerosa & limosa, ac venę sub lingua nigrescunt: item vulnera sunt putrida, item moruilla fluunt ex ore ipsius, item vix stare potest quando malum pedis descenderit inferius. Curatur autem hæc passio etiam per hunc modum, Abradatur prius vlcerositas & limositas, quæ sunt sub lingua, postea locus abrasus fricetur bene cum duobus cochlearibus fuliginis, & vno cochleari salis, & vno capite allii bene tritis, & venę quæ sub lingua sunt incidantur & per medium secentur, vel in summitate linguę quasi in media vncia incidatur, & iuxta vngulam intra pedem, & extra, ex quatuor pedibus minuatur.

De Vngulis obliquis remedium bonum, CAP. CXXI.

VNgulis obliquis atq; pedibus tale adhibeatur remedium, Scrutetur frequenter, & parentur ac aptentur vngulæ ad modum rotunditatis ferri, quia & si non plenè, tamen quoquomodo emendantur. Sanè vnum restat de vngularum pręparationibus recordari, quòd ad interferitionem, siue ad vnius pedis ad alium percussionem multum prodest, scilicet quòd vngulæ inferrando magis interius quàm exterius pręparentur, & vt ferro magis alto in exteriori quàm in interiori parte sæpè ferretur, & sic omne remedium habebit. Solet etiam Equis ex macredine vel debilitate interferitio pedum contingere, quam resumpta pinguedine & viribus credimus adnihilari.

De Cudellato & habente multum frigus in pedibus, CAP. CXXII.

SI Equus fuerit tutellatus in pede, hoc est multum speratus in pede, aut si habuerit multum frigus in pede, tere salem & fuliginem & superpone cum stuppa grossa per tres dies, postea bis in die laua cum aceto & superpone parum de stuppa infusa in oleo calido, deinde accipe romium tritum vel corticem eius bullitum in aceto, & superpone donec sit liberatus, postea misce calcem viuam cum sapone, & per diem vnam & per noctem superpone.

De Inclauatura Equi, CAP. CXXIII.

VIdendum est deinceps de Inclauaturis, quarum species primò rectò ordine sunt distinguendæ. Fit enim quædam inclauatura aliquādo lædens funditus tuellum intrinsecus: Fit & alia quę transit inter tuellum & vngulam tuellum intrinsecus nimis lædens. Tertia species est non lædens tuellum sed vngulæ viuum tangit & lędit. Prima igitur species quę tuellum funditus lędit, satis periculosa existit, quoniam tuellum est quædam teneritas ossium facta ad modum vngulæ nutriens vngulam & gubernās & radices eius vngulę vniuersaliter ad se trahens. Cura, Si tuellus fuerit funditus nimis lęsus, subueniatur salubrius vngulas dissolando, sicut infrà in Capit. de dissolaturis docebo vngularum: Si verò tuellum fuerit parum læsum, discooperiatur solea vngulæ circa vulnus cum aliquo decenti ferreo instrumento,

& intan

& intantum circumcirca læsionem de vngula incidatur q̃ læsio circumcirca funditus attingatur. Patefacta igitur inclauatura & bene discooperta, subtilietur solea vngulę vniuersaliter & specialiter circa læsionem, intantum vngulam incidendo quòd spacium tale inter vngulã & læsionem remaneat quòd vngula non premat læsionem nec eidem adhæreat: quoniam impediret consolidationem carnis & renouationem nouæ vngulæ: hoc peracto, impleatur læsio seu vulnus stuppa intincta in albumine oui, deinde vulnus curetur cũ sale trito minuto & aceto fortissimo vel puluere gallæ vel myrti vel lentisci, vt in præcedẽtibus continetur: laudo tamen vt ante quartum diem inclauatura non discooperiatur, ad hoc vt humores ibidem melius coadunentur, & sic postmodum melius de loco possint extrahi. Post quartum verò diem humores seu putredo in loco inclauaturæ nullatenus dimittantur: quia de facili totam vngulam corrumperent.

De secunda specie inclauaturæ. CAP. CXXIIII.

SI clauus læsionem fecerit inter tuellum & vngulam quæ est secunda species inclauaturæ, minus periculosa existit: quoniam tuellus non læditur nisi ex latere. Cura, Prius inclauatura illa vsq; ad viuum detegatur, incidẽdo per longum vngulæ, & elargando circa vulnus, necnõ circuncidatur vngula læsioni propinqua vt vulneri non adhæreat vllo modo: inclauatura verò discooperta, postea læsio totaliter impleatur ex sale minuto, abluto prius vulnere cum aceto, deinde superposita stuppa madefacta in aceto, pes læsus cum aliqua pecia ligetur, & postea curetur, bis in die sicut dictum est renouando.

De tertia specie inclauaturæ. CAP. CXXV.

TErtia species inclauaturæ est quæ non lædit tuellum, sed transit per medium inter viuum & vngulam. Cura, Fiat illud idem, quod in secunda specie inclauaturæ dictum est: hoc tamen addito quòd discooperta & bene attincta inclauatura, vngula exterius incidatur vsq; ad læsionem clauelli vt sordis vel putredinis intra læsionem nihil valeat retineri. Et nota quòd omnes inclauaturæ quę non tangunt vel lædunt tuellum intrinsecus facile possunt curari hoc modo, Attinctis & discoopertis prius lęsionibus, funditus prout decet sepum aut cæra vel oleum aut aliquod vnctuosum feruens & bulliens intromittatur in vulnus. Item curari possunt cum sale & tartaro tritis simul. Item curari possunt cum fuligine & oleo, & sale simul tritis & agitatis. Cura melior ad omnem inclauaturam, Postquàm fuerit bene discooperta, maximè si oporteat equitare Equum, fac bullire sal tritum in aliquo paruo vase, & postquàm diu bullierit remouẽ ab igne, & statim adiunge quadruplum terbentinæ & incorpora simul, prædicta omnia bene calida immittas in inclauaturam ita quòd fullosa illa sit tota plena, & post refrigerationem prædictorum proiice desuper puluerem sulphuris viui: hoc facto, superponas plumasolos de stuppa & liga stricta ligatura: si verò necessarium fuerit equitari, superponas bombicem simul cum sepo mistam. Item si clauus vel lignum intrauerit pedem, discooperias bene vulnus, & eo discooperto habeas oleum

oliuæ

oliuæ bulliens, & eleuato pede infundas & repleas vulnus, quo bene refrigerato & consumpto infundas terbentinam feruentem, & repleas vulnus pede semper eleuato, & quando fuerit quasi frigida, superponas sulphur bene tritum & plumasolum de stuppa superpone, postea ferra Equum, & equita securè quò vis, sicut ab experto audiui: tamen si per aliquos dies Equus quiesceret, melius & securius esset. Item ad idem valet puluis gallæ, myrti & lentisci intromissus in læsione: prius tamen locus inclauaturę semper cum aceto fortissimo abluatur. Et nota quòd ad omnes læsiones pedum & vngularũ, quæ accidunt occasione clauelli vel ligni aut alicuius ingredientis inter viuum & mortuum vngulæ, antequam pes vel vngula tãgatur pro inclauatura inquirenda, fiant pultes de sulphure, sepo & maluis, quæ omnia bulliant cum aceto vsq; ad spissitudinem, deiñ tantũ calida quantũ pati poterit ponãtur in pede lęso, & cum pecia aliqua ligētur à manè vsq; ad serò & econtra vt illę leuius incidantur. Cauendum est autē à sordibus & ab aqua, & equitetur secundum quòd inclauatura magis vel minus periculosa existit.

De Inclauatura quæ rumpitur in corona pedis. CAP. CXXVI.

ACcidit aliquando ex imperitia medicantis quòd Inclauatura nõ bene attingitur nec curatur, vnde contingit quòd putredo læsionis inclusa inter vngulam, cum nõ habeat viam nec exitum, facit sibi viã inter viuam carnem & vngulam, videlicet supra pedem rũpens carnem, & fit ibi quoddam vulnus emittens putredinem. Cura, Claudatur via superior, & per omnia curet̄ tale vulnus, sicut curatur vulnus Superpositurę. Require ergo supra in Cap. de Suppositura: Inclauatura tamē inferior subtus solea͂ requirat̄ & attingatur vsq; ad viuũ, deinde curetur sicut alię inclauaturæ.

De Ficu quæ nascitur in pede soleæ Equi. CAP. CXXVII.

ACcidit quòd pes Equi læditur subtus vngulam in medio soleæ, & hoc contingit vel ex ferro vel ex osse vel lapide vel ligno vel alio simili vsq; ad tuellum intrante, propter quod tuellus aliquando læditur vehementer, ex qua læsione cũ inciditur vngula circa vulnus, ꝓpter negligentiã Marescalli, vt suprà in Cap. de Suppositura & Inclauaturis dictũ est, nascitur ibi quædam carnis superfluitas à tuello procedens super soleam pedis in superficie permanens, facta ad modum fici siccæ: Et ideo ficus vulgariter nuncupatur. Cura, Incidatur vngula quæ est circa vulnus intantũ funditus quòd fiat spacium condecens inter soleam pedis & carnem superfluã, quę dicitur ficus, postea verò dicta caro sup̄flua quę ficus dicitur, vsq; ad soleæ superficiem incidatur, deinde restricto sanguine, spongia marina super ficum cum aliqua pecia strictius alligetur, vt residuum ficus, quod in pede remanserit, vsq; ad tuellũ funditus corrodatur. Corrosa verò ficu, curetur læsio sicut de aliis lęsionibus est superius expressum. In defectu verò spõgię, multũ valet puluis asphodelorũ vel alii pulueres corrosiui: excepto resalgari, qđ nõ probatur: quoniam immoderatè violentũ existit: cauendũ est autē ne fiãt ibi cocturæ, quoniã tuellus propter teneritatem suã, ab igne posset lædi, quòd vngula à tuello cadere vel diuidi cogeretur.

De Subiactura, CAP. CXXVIII.

COntingit interdum quòd solea vngulæ subtus pedē tam diu ducitur sine ferris equitando per loca montuosa, dura vel petrosa, quòd quasi adnihilatur, & intantum subtilis efficitur, quòd tuellus intrinsecus à prędicta solea vngulę defendi non potest: propter quod tuellus necessariò læditur ex oppressione vel alicuius alterius rei duræ, & læso tuello, fit inter tuellum & soleam quædam congregatio sanguinis cum dolore, & humores ad locum dolentem concurrunt. Et hæc passio dicitur Subiactura. Cura, Dissoletur solea, secundum quòd læsioni congruit, aut tota si magna fuerit, aut media si minor, aut parum si parua, vt euacuentur humores ibi confluentes, & tuellus lęsus melius pro velle curetur. His peractis postea per omnia fiat vsq; ad conualescentiam, sicut videbis infrà, in Capitulo qđ est de Dissolaturis vngularum.

De Spumaturis vngularum, CAP. CXXIX.

COntingit quandoq; ꝙ infusio Equi ex negligentia vel imperitia medicantis descendit ad pedes, & hoc propter humores more solito ad crura fluentes. Cura, Si Infusio recens fuerit vel moderna, sic curetur, Extremitates vngulæ in anteriori parte pedis cum parua rosneta in tantū cauētur funditus, donec vena magistra pedis, quæ tendit ibidē, rumpatur, deinde atticta seu rupta cum rosneta, vsq; ad debilitatem corporis sanguis permittatur exire, & hoc fiat in omnibus pedibus claudicantibus, si videatur expedire: post extractionem sanguinis congruentem & restrictionē impleatur vulnus sale minuto & supra sal in vulnus positum ponatur stuppa in aceto infusa, vt à vulnere separari non possit, vsq; ad duos dies nullatenus dissoluatur, postmodum curetur vulnus cum puluere gallæ vel myrti vel lentisci, mutando bis in die: abluto tamen prius vulnere cum aceto. Semper autē custodiatur Equus à sordibus & ab aqua, donec fuerit sanatus.

De Dissolaturis vngularum Equorum, CAP. CXXX.

ALiquādo cōtingit humores ad pedes defluere inter vngulas occasione infusionis, & propter incongruā curā dum morātur ibidem diu, antiquantur in loco, quod periculosum existit. Cura, Pedes claudicātes penitus dissolentur, vt humores & sanguis inclusi ibidem euacuentur ad plenum: igitur solea subtus vngulam vndiq; circa extremitates circuitus vngulę cum rosneta cōgrua incidāt, deide solea pedis circumuersa violēter extrinsecus extirpetur, qua extirpata dimittatur vngula ad libitū sanguinare: deficiente sanguine, stuppa cum albumine oui infusa intromittatur habūdanter in vulnus, totum pedem læsum cum pecia bene ligādo, & vsq; ad duos dies in tali medicamine dimittatur, & postea loto vulnere cum aceto fortissimo aliquantulū calido, statim de sale minuto & tartaro bene tritis & æqualiter sumptis vulnus totaliter impleatur eum bene ligādo cum pecia, nec vsq; ad tres dies aliquid remoueatur: post appositionem autem salis triti & tartari, superponatur stuppa in aceto fortissimo madefacta, deinde bis in die in aceto fortissimo calido pedis læsio abluatur, & superaspergatur de puluere gallæ vel myrti vel lentisci

vel lentisci vel tartari: nam carnes consolidant & humores constringunt,& vsq; ad consolidationem carniũ & renouationem vngulæ talis cura procedat custodiendo pedem læsum à sordibus & ab aqua. Potest & aliud vnguentum fieri ad consolidationem carnium & constringendum humores,quo non est vtẽdum, nisi post appositionem salis & tartari,Recipe olibanum,masticem,picem græcam, & aliquantulum sanguinis draconis, & misceantur cum cæra noua liquida & cum tantũdem de bono sepo arietino,bulliant ad inuicem,& fiat inde vnguentum, & de tali vnguento aliquantulum calido vtere ad consolidationem carnis & ad constringendũ humores. Et nota quòd multæ & diuersæ infirmitates vel læsiones pedibus Equi eueniunt, propter quas necessariò oportet vngulas desolari, quod quum acciderit & vngulæ desolantur, prædictis medicaminibus curentur. Et est sciendum quòd ad omnes vngulas augmentandas & humectandas, & vt ad ferrandum melius præparentur, & pro velle melius incidantur,potest fieri emplastrum quod sequitur, Recipe maluam,parietariã, sulphur & sepum arietinum, quæ omnia simul bulliant, eadem sæpius agitando: de tali decoctione calida vngulæ totaliter inuoluantur, pluries eadem renouando.

De mutationibus vngularum, CAP. CXXXI.

ACcidit pluries ex negligentia Marescalli, quòd humores fluentes ad pedes & ibidem diutius interclusi, intãtũ inter vngulas antiquantur quòd necessariò vngulam à tuello intrinseco separant & euellũt, viã quærentes exterius exeundi cum non habeant, vnde cogitur patiens,læsam vngulam immutare. Aliquando contingit quòd vngula læsa separatur penitus à tuello, & illud accidit propter fumositatem humorum multorum ad vngulam defluentium,& quandoq; vngula paulatim se diuidit à tuello, & cooperante natura vngula noua renascitur veterem propinquam consequens, quod ex humorum paucitate contingit. Cura, Statim vetus vngula cum rosneta circumcirca modicum incidatur vbi iungitur cum nouella, ita quòd vetus vngula(quæ fortis est)non lædat uel comprimat teneram & nouellam,deinde recipiantur duæ partes de sepo arietino & tertia pars cærę & cum modico olei oliuarum insimul bulliant donec fiant vnguentum, de tali autẽ vnguento aliquantulum calido bis in die noua vngula inungatur. Et nota q̃ dictum vnguentum ad augmentationem & renouationem omnium vngularum habile reperitur: Custodiatur tamen vngula à sordibus & ab aqua, & prædicta cura adhibenda est, donec prędicta vngula fuerit bene mutata. Ad faciendum crescere vngulas, fac vnguentum positum infrà in Capitulo proximo de Seta seu setula, quod incipit, Recipe radices consolidæ libram vnam, radices ebuli libras ʒ. & cæt. De vngula verò quæ ilico diuiditur à tuello, & penitus cadit,propter nullum moræ dispendium dicere prætermitto: aliquod tamen remediũ inuenitur,quod tale est, Recipe picis græcę, olibani, masticis, boli armenici,sanguinis draconis & galbani ęqualiter,puluerisẽt oĩa & liquefiãt cum duabus partibus sepi arietini & tertia parte cęrę oĩa simul a tringẽdo.

 Deinde

Deinde accipiatur pannus lineus fortis, & immittatur totus in confectione prędicta, & totaliter infundatur; de tali panno ſufficienter in huiuſmodi confectione inuoluto fiat capellum ſeu ſotulare ad modum tuelli, & pedis vngulæ, & deſuper imponatur, ita ꝙ tuellus ſit ſemper in cōcauitate capelli ſeu ſotularis, & bis in die capello ſeu ſotulari extracto abluatur cum aceto fortiſſimo aliquātum calido facto, iterum immiſſo capello ſeu ſotulari ſuper tuellum, ſemper cauendo ne tuellus ab aliquo duro feriatur: verùm quia Equus propter amiſſionem vngulæ ſuper pedes diu ſtare non poteſt, fiat ei cubile vel ſtratum de paleis longis, vt pro velle quieſcat: & ſi Equus rectè ſtare non poſſet, ſemper autem iacere nimium tedioſum foret atq; damnoſum, paretur vt ſtet rectus artificialiter tali modo, Accipe quatuor brachia panni fortis & groſſi canabis, & ſi expedierit fiat fortius cingulis ibi ſutis, & ſub pectore & ventre Equi pannus totaliter collocetur, ita ꝙ amplitudo panni à medietate ventris vſq; ad extremitatem pectoris protendatur, deinde ligentur funes in vtroq; capite panni & ſuſpendatur, bene ligando ad trabes, taliter quòd totum Equi corpus ſuſtineatur à panno & funibus ſupradictis. Equus tamen quantum ſuum poſſe fuerit, leniter premat terram, & ſic iuuando naturam cum artificiis prędictis pro renaſcendis vngulis remedium poterit inueniri. Et nota quòd in omnibus ęgritudinibus quę Equum prohibēt ſtare in pedibus, prædicto artificio panni vel funium congruè poterit adiuuari. Item ſi vngulæ duræ fiant poſt renouationē ipſarum & fortes, facias decoctionem ſeu emplaſtrum quod ſequitur, Recipe puluerem gallæ & tantūdem de furfure & cùm aceto fortiſſimo bulliant inſimul agitando & immiſcendo ibidem aliquantulum ſalis: de tali verò decoctione pes Equi vniuerſaliter inuoluatur cum aliqua pecia ampla de lino ligādo, bis in die tantummodo renouando.

De Setula ſeu ſeta Equi, CAP. CXXXII.

Dicendum eſt de alia læſione vngulę quę vulgariter Setula ſeu ſeta dicitur. Et eſt ſpecies fiſtulæ quę in vngula Equi naſcitur. Fit igitur ſeta in Equi pede, vſq; ad tuellum intrinſecus vngulā per mediū ſcindens, aliquando autem ex latere, & tunc dicitur Setula: ſciſſura eius à corona pedis incipit & protenditur per longum inferius vſq; ad extremitatē pedis, vel vngulæ, emittens quādoq; viuū ſanguinē per fiſſuram vel ſciſſuram. Accidit autem ex læſione tuelli manentis in vngula, quum talis morbus initium habeat à tuello, & quandoque quum Equus eſt iuuenis, vnde propter teneritatē vngularū (quia tener tuellus citò lęditur aut percuſſione aut alicuius duri loci compreſſione) facile ſuſcipit læſionem, propter quod Equus cogitur claudicare. Hęc autē infirmitas Seta vulgariter nūcupatur. Cura, Inquirātur primò radices Setę verſus tuellū iuxta radices coronę pedis inter viuū & mortuū vngulę, roſneta deſup vngulā incidēdo, quouſq; incipiat ſanguinare, deinde accipe ſerpentē viuū & fruſtatim minutè incide, abiectis prius capite, cauda & inteſtinis. Fruſta verò illa in aliquo vaſe pleno oleo oliuarū coquantur intantū quòd carnes ſerpentis in oleo diſſoluantur & liquefiant, & oſſa penitus areſcāt

& fiant

& fiant velut vnguentum. De tali autem vnguento, quod vulgò serpentis vnguentum vocari solet, aliquantulum calido radices setæ bis in die vngantur donec seta mortificetur, & ad pristinum statum reducatur vngula: custodiatur tamen pes Equi ne ab aqua vel sordibus tãgatur aliqua ratione, herbas etiam Equus non comedat vllo modo. Item ad idem, Incidatur prius vngula desuper cum rosneta vsq; ad viuum, deinde radices setæ penitus decoquantur, vel si volueris poteris mortificare cum puluere asphodelorũ, vel cum aliis pulueribus cancrum extinguentibus, vt infrà in Cap. de Cancro continetur: postmodum conficiatur quædam mixtura de puluere olibani, & mastice & sepo arietino, & cæra, sumptis æqualiter, quæ simul omnia decoquantur, & fiat ex eis vnguentum, de quo vnguento bis in die vsq; ad consolidationẽ carnis & renouationem vngulæ inũgatur locus setæ, & aliquantulũ suprà vt tangat pastoras adiacentes vngulæ: sed experientia approbante vnguentum serpentis commẽdatur plus omnibus aliis supradictis. Et nota quòd si frusta serpentis grossè incisa veru assentur donec pinguedo incipiat liquefieri, & pinguedo illa tollatũ sic ab igne & super pulmoncellum dorsi Equi stilletur sufficienter, mirabiliter in vna die pulmoncellum destruit & consumit. Cauendum est autem ne de illa pinguedine in aliqua parte corporis aliquid cadat. Item ad idẽ, Primò cauẽtur seu squaretur vngula, vsq; ad viuam carnem, ita quòd non sanguinet, si fieri potest, deinde habeas ferrũ candens in hac forma ; ita q; vngatura iungat se cum cauatura seu squaratura, postmodũ radice caprinellę bene lotam cum axungia & sale bene tere, & superponatur donec Equus sanetur, & detur Equo longa quies, vt vngula penitus confirmetur. Item ad idẽ valet vnguentum ruptorium, quod fit ex calce sapone & capitello. Require suprà in Cap. de Grappis, & fac per omnia sicut ibi. Item ad idem, vnguentum quod sequitur plurimum commendatur, Recipe armeniaci, galbani, serapini, picis grecæ, olibani & masticis añ. ℥. ii. sepi hircini vel castratini lib. i. cæræ albę ℥. ii. olei oliuarum ℥. ii. terenda terantur, & cum aliis misceantur in vrceo nouo, deinde ponantur ad ignem semper mouendo cum vno baculo, & insimul incorporando, donec fuerit liquefactum, & hoc vnguento vngas ipsam setam seu setulam bis in die quousq; fuerit Equus sanatus. Item ad idem, Abradatur locus ille vbi seta nascitur vsq; ad genu, deinde vena quæ super rimã vngulæ descendit, ligetur, & inter vngulam & carnẽ fiat scarificatio ita q; humor ille violentus educatur, postmodum cauterisetur, & post quartam vel quintam diem puluis cerussæ seu ęris vsti superponatur vel aspergatur, & in rimã vngulæ ladanum, styrax & colofonium ad humorem constringendum liquefiant. Item ad idem, Cauetur seu quarretur vngula cum ferro ad hoc apto vsq; ad radicem infirmitatis & profundè pungatur, vt humor eiiciatur & exeat, postmodum prædictus puluis de cerussa & ære vsto superaspergatur, addito puluere arsenici, & dum vngula noua crescit, abluatur pes Equi fece boni vini odoriferi. Item ad idem, Sepum hircinum cum fumo terræ & flammula distẽperatum & liquefactum, in illa scissura iniiciatur ter, aut quater, hoc est tribus vel quatuor diebus, quotidie bis in die: & hoc est valde expertum.

Item ad idem valet mirabiliter puluis gallæ & offium dactylorum & cerussæ, cum cæra liquefacta distemperantur. Item ad idem, Teratur radix caprinellæ, & radix taxi barbaffi, añ. cum axungia porcina veteri, & superpone fissurę in modum vnguenti, & interim Equus non exeat domum. Item ad idem, Superinfunde lardum feruentissimum, donec locus fetæ albescat, postea caua siue carra vngulam, donec sanguis exeat: quia cito sanabitur. Item scire debes quòd postquàm hæc passio incipit inueterari, periculosa est, & quodammodo incurabilis. Item nota quòd vbicunq; cancer aut fistula oritur seu nascitur, possunt fieri remedia supradicta quæ fiunt ad setam. Item ad idem, Recipe sal gemmę in quantitate vnius auellanæ & quadra ipsum ad modum vnius tapilli, deinde recipe de oleo oliuarum, vbi misceatur aliquãtulum de puluere salis gemmæ & fac oleum bene bullire seu feruere supra carbones, quo facto, recipe sal sic quadratum, receptum inuolue in panno subtilissimo lineo & pone in capite baculi fixi, & liga strictè, postea pone dictum taxillum salis gemmæ in oleo feruentissimo, & tene ibi per spacium quo dici posset vnum Pater noster, deinde remoue & pone in principio setæ, & hoc fac tricesies, semper descendendo vsq; ad finem setę, & qualibet vice teneat supra setã donec taxillus ille incipiat infrigidari: quo facto facias vnguentum ad faciendum vngulam nasci, & quiescat Equus in stabulo donec vngula creuerit solida sine fixura per duos digitos ad minus, vel facias vnguentum subscriptum, quod fit ex radice caprinelli, cyclaminis & aliis vt ibi cõtinetur, & ex ipso post dictam cocturam salis gemmę inunge, quia infallibiliter curabitur: & hoc iam pluries sum expertus, & verum inueni, nec oportet propter hoc Equum quiescere, sicut ibi dicitur expressè. Itẽ ad idem experimentum efficacius omnibus prædictis, Recipe salis tartari, quãtum videris expedire, & ipsum pone in oleo oliuarum, & facias simul cum eo ad ignẽ bullire fortissimè seu feruere, postea cum aliqua pecia posita in aliquo baculo sicut fecisti de salis gemmæ, ponas supra fissuram vngulę tricesies, descendendo à principio vsq; ad finem: sal enim tartari subtilius est, & radices setulæ melius penetrabit: deinde ad faciendum vngulam renasci, facias aliquod de vnguentis sequentibus vel vnguentum superpositum de armeniaco, galbano, serapino, pice græca, olibano, mastice, sepo hircino vel castratino & cæra alba. Item aliud experimentum & curabitur Equus, nec oportet Equum custodiri in stabulo, nisi per quindecim dies, & ex tunc poterit equitari, ita tamen q; in cursibus vel saltibus nõ exerceatẽ, Recipe succi radicis caprinellæ, cyclaminis, & plantedium añ. ℥. 8. axungiæ veteris ℥. 1. sanguinis draconis, olei camamillæ, terbentinę, butyri, dialtheæ añ ℥. 8. cæræ albæ ℥. 8. sepi hircini vel arietini lib. 8. olei oliuarum lib. 8. soluenda soluantur ad ignem, & bene incorporentur, postea superpone dictos succos & sanguinẽ draconis, postea puluerisatum bene, & optimè incorporentur simul, hoc vnguẽtũ pone super fissurã vnguis Equi, & renoua quotidie bis in die. Post quindecim dies Equum si volueris, potes equitare: verumtamen vt prædixi, non currendo: & nihilominus quotidie bis, videlicet manè & serò vngula Equi vngatur, donec vngula solida & sine frixura descendat. Item ad idem, Recipe succum cyclaminis ℥. 1. olei camamil-

læ ℥. 1.

læ ʒ.1. & ſemis, ſanguinis draconis ʒ. 8. dialtheæ ʒ. 2. olei oliuarũ ʒ. 1. terbẽtinæ ʒ. 1. ſepi caſtratini ʒ. 6. cæræ albę ʒ. 1. ex his omnibus fiat vnguentum, ex quo vnguento debet ſeta & pes Equi inter coronã & vngulam de manè & ſerò quotidie vngi: & hoc fiat vſq; ad quatuor menſes: potes tamen ſi volueris eũ quotidie equitare, dummodo eum non exerceas in currendo vel ſaltando. Item ad idem poteris vti vnguento quod poſitum eſt ſuprà, in Capit. de crepatia ex tranſuerſo, quod fit ex terbentina, cæra alba noua & munda & gummi abietis & ſucco betonicæ, ſicut ibi pleniſſimè continetur. Quidam verò ſic curant ſetulam, Primò cauant ſeu quarrant ſetulam cum roſneta ſuauiter, ita quòd nõ ſanguinet, & purgant ab immundiciis quæ ſunt in ſciſſuris illis, poſtea faciunt bullire puluerem ſaliſgemmę in oleo oliuarum in aliquo cochleari ferreo quod habeat roſtrum aliquod ſubtile, & per illud roſtrum proiiciunt oleum feruens paulatim in ſetam, incipiendo ſuperius à corona ita quòd ſeta coquatur à capite vbi habet originem in corona, vſq; ad extremitatem vngulæ, & poſtquàm ſic fuerit cocta, inungatur pes & tota vngula cum corona ſemel in die cum infraſcripto vnguento quod valet ad ſetulam, & facit vngulas mirabiliter creſcere & ipſas conſeruat ne frangantur, Recipe radices conſolidę lib. 1. radices ebuli lib. 1. & ſemis, & ipſas lotas minutatim incide, & aliquantulum contetas in mortario, deinde recipe ſepi hircini vel arietini, ſi de hircino haberi non poteſt, olei communis añ. lib. 1. axungiæ porcinæ veteris lib. ſemis, bulliant omnia cum modico vino, vſq; ad conſumptionem vini, poſtmodum cola & comprime radices bene, deinde recipe terbentinæ ʒ. 4. maſticis ʒ. 8. ſanguinis draconis ʒ. 8. raſæ pini albæ ʒ. 1. ſemis, ſerapini, armeniaci, opoponaci, olibani albi añ. ʒ. 1. picis naualis ʒ. 3. mellis ʒ. 2. cæræ nouæ ʒ. 2. in hyeme: In æſtate verò ʒ. 3. terenda terantur, cribellentur, conficiantur & fiat vnguentum, de dicto vnguento pes inungatur, vt prædixi, & infra octo dies vngula creſcet & veniet ſana: interim etiam Equus non exeat ſtabulum, & ſemper ſupra principium ſetæ ſuperligetur aliqua pecia ne ſordes ingrediantur ſetam, & hoc quouſq; vngula appareat ſana ad longitudinem vnius medii pollicis ad minus, & poſtq̃ vngula apparuerit ſana ad longitudinem vnius vel medii pollicis, vt prædixi, tunc inter ſetam & vngulam ſanam quæ deſcendit reincidas cum roſneta ſeu facias carraturã ex tranſuerſo longam ad menſuram medii pollicis ad plus, & ſit ſtricta quantum ſtrictior eſſe poteſt. Profunda verò ſit, quouſq; inueniatur vngula ſubtus ſana, & ſemper quando Equum patientem ſetam ferrari continget, de vngula quæ directè eſt ſub ſeta, eleuetur magis quàm aliundè, ita quòd ferrum nullatenus ibi applicetur vngulæ: nam ex compreſſione ferri vngula poſſet ſcindi. His factis Equus ſecurè poteſt equitari: dum tamen nec longo curſu nec multis ſaltibus fatigetur. Si verò vngula Equi ſit nimis dura, ita ꝙ non poſſit bene cauari cum roſnetta, vel Equus ſit impatiens, fac infraſcriptum vnguentum ad mollificandum vngulam, Recipe calcis viuæ partes duas, ſaponis partem vnam, capitelli tantum quòd prædicta bene impaſtentur ſimul, ad modum vnguẽti liquidi, & pone cum ſtuppa ſupra locum quem vis mollificare, & liga deſuper: caueas tamen inquantum potes quòd non tangat niſi vngulam, eò ꝙ

lam eò quòd vlcerat carnes & coronam,& dimitte ſtare per quatuor vel quinq; horas & mollificabitur locus intantum, quòd cum vnguibus poteris remouere de vnguibus Equi quod voles. Si verò capitellum haberi non poſſit,loco capitelli ponas lixiuium forte, & vnguentum factum de lixiuio dimitte plus ſtare ſupra locum mollificandum quàm illud quod factum eſt de capitello.

De Maledicto in pede, CAP. CXXXIII.

SI Equus habet Maledictum in pede, ſubſequens remedium adhibeatur, Recipe ſaluiæ partes duas, & lardi partem vnam, tere & ſuperpone, quoniam ſanabitur pes.

De alio malo in pede, CAP. CXXXIIII.

SI Equus haberet malum in pede, & ſubularet, ſeu elanciaret in corona, primò remoue pilos & diſcooperi bene locum, poſtea ſuperpone farinam bene mixtam cum axungia & coctam, & hoc fiat duobus diebus, bis in die renouando, deinde ſuperpone calcem non extinctam cum ſapone ac ſepo commixtã, & hoc facias tribus diebus, renouãdo ſimiliter bis in die, poſtmodum laua cum aceto calido, & ſuperpone ibi herbã quæ dicitur caprinella, vſq; ad deliberationem.

Si Equus doluerit propter laborem in pede, CAP. CXXXV.

EQuus ſi doluerit pedem propter laborem, accipias eum de vngula eius, & videas vbi eſt cauſa doloris: hoc inuento, vre locum ferro calido & ſuperpone cæram, ſepum & picem, inſimul liquefacta.

De Ragiatura ſiue dyſenteriã patiente, CAP. CXXXVI.

ACcidit aliquando alia infirmitas Equo in ventre eius rugitum faciens, & in inteſtinis, & cogit Equum ſępiſſimè ſtercora emittere indigeſta & liquida ſicut aqua. Contingit autem multoties ex nimia comeſtione & indigeſta, quum ſtatim anteq; digerat cum feſtinantia equitatur, aut ex potu nimio aquæ frigidæ poſt comeſtionem ordei ſine interuallo. Item accidit propter curſum poſt multam potationem aquæ immediatè. Item ex nimia inflatione corporis dolorem habentis. Debilitatur autẽ Equus ex nimio fluxu ventris intantum, quòd vix poteſt ſe cruribus ſuſtinere. Item accidit ex cholerico & furioſo humore. Dicitur autem hęc paſſio vulgariter Ragiato, alii vocant Forate. Cura, Cum videbitur Equus equitando bis vel ter longè ſtercus emittere quaſi aquam & ordeum indigeſtum, incontinenti auferatur ei frenum & ſella, & penitus dimittatur liberè ire paſcendo, nec aliqua ratione moueatur inuitus, donec fuerit decenter conſtipatus: quoniam motus corporis ventrem & inteſtina exagitat. Herbas prati recentes comedat paſcendo, quoniam mirabiliter proſunt ei, quia ad digerendum ſunt faciles, & ſunt optimę ſtomacho debilitato ratione ordei pręcedẽtis. A potu inquantũ poterit caueatur: quoniam aqua quum ſit liquida infirmitatem potius augmẽtaret: & hoc fiat donec Equus penitus conualeſcat. Item ad idem, Si dicta paſſio proceſſerit ex nimia & ſuperflua comeſtione, non tribuatur ei annona niſi in modica quantitate & leuis vt far & cancabrum & ſimilia, & detur ei aqua ad bibẽdum tepida mixta cum farina. Item ſuffumigetur Equus cum fumo arſenici & thu

nici & thuris. Si dicta passio processerit propter furiosos & cholericos humores, incurabilis erit & prauum signum mortis, & manifestum erit cum Equus perdet appetitum. Quando verò contingit ex hac infirmitate Equum infundi, fiat per omnia sicut infrà in Cap. de infusione Equi dicetur & docebitur. Item ad idem, Coque ad vmbilicum in circuitu & sanabitur.

De Infusione Equi. CAP. CXXXVII.

Est & alia Equi infirmitas quę plerunq; accidit ex nimia comestione & potatione & quandoq; ex immoderato labore aut grauium dolorum vexatione, propter quod dissoluti humores ad crura descendũt & vngulas, ex quo Equus cogitur claudicare, aut ex vno pede, aut ex duobus, & aliquando ex omnibus, & crura in ambulando grauissimè mouet, & in sua reuolutione difficile se habet. Ex cibo potuq; supfluo accidit: qm̃ sanguis & humores alii exinde augmentãtur. Ex immoderato labore aut grauium dolorum vexatione quandoq; accidit quòd humores exinde dissoluũtur, vnde tam ex superfluitate quàm ex dissolutione decurrunt & fluunt humores ad crura & pedes & vngulas nisi statim & celeriter obuietur. Hæc autẽ passio Infusio vulgariter appellatur. Cura, Si Equus fuerit pinguis & perfectæ ætatis, pro velle potus sibi præbeatur, postea verò de ambobus timporibus & singulis cruribus de venis solitis quasi vsq; ad debilitatem corporis minuatur, vt humores currẽtes commoti ad crura subtrahantur, deinde velociter in aqua frigida currenti vsq; ad ventrem immittatur, in qua etiã assiduè teneatur: nihil tamẽ permittatur comedere vel bibere deinceps donec ex toto fuerit liberatus. Si verò Equus fuerit iuuenis vel macer, non detur sibi potus sicut dixi, sed in aëre frigido sicut & cum freno in alto ligetur intantum, quòd collum & caput cogat extendere versus aërem quantum potest, deinde rotundi lapides ad modum pugilli grossi sufficienter Equi pedibus supponantur, veluti si fiat eidem cubile, vel stratum, ita quòd super dictos lapides Equus moretur, & ex assidua oppressione lapidum rotũdorũ pedes & crura continuè sint in motu, vnde ex assiduo motu crurium nerui pigri propter humorum concursus suam expellãt grauedinem, & pars superfluitatis decurrentis ad tibiam consumitur, nec fit ibidem attinctio: quoniam superiores partes euacuatæ sunt propter minutionem, & insuper abstinentiã, & ideo non fit repletio. Cooperiatur verò Equus panno lineo, & nihil comedat, nec etiam aliquatenus à sole tangatur: & hoc fiat quousq; perfectè fuerit curatus. Et nota quòd prędicta infirmitas non nocet iuuenibus Equis, imò prodest: quoniam propter humores descendentes ad crura, tibiæ ingrossantur. Item ad idem, Decoquatur hordeum in aqua, deinde deferratis Equi quatuor pedibus ponatur dictum hordeũ bene calidum in dictis peciis, & postmodum ligetur cum peciis bene calidum in quatuor pedibus Equi, Equo ad libitum hordeũ comedẽte. Item ad idem, Quidam infundunt panem in aceto forti, & dant Equo illud bibere, postea ponunt in loco frigido Equũ, & dant ei comedere & bibere sicut vult. Item, alii lauant Equum in aqua frigida bene, & statim ipsum equitant donec sudet, deinde minuunt ipsum ex ambobus cruribus. ¶ Magister Maurus materiam de Infunditura aliter prosequitur: Quia

tur :quia dicit quòd infunditura accidit Equis, quandoq; ex repletione aut ex nimia superfluitate comestionis,quãdoq; ex labore aut ex immoderata humorum dissolutione, interdum quum post exercitium dimittitur in frigido aëre discooperto & vento positus, aliquotiens ex potu festinato post annonã infunditur Equus, eò quòd humores inferius infunduntur & occupant imam partẽ, siue quia calore dissoluũtur,siue ex multitudine humorum. Sed quæritur quare hæc passio, quum ex humorum dissolutione & multitudine fiat,non occupet pedes posteriores quemadmodum anteriores?Dicimus,hoc ex calore cordis accidere potest in illa parte dominãtis & ex humorũ vicinitate: humores enim in posteriori parte pmanẽtes,tũ quia pauci sunt, tũ quia nimiũ distãt à fundamẽto caloris naturalis, dissolui nõ possunt ad hoc vt possent talẽ passionẽ mittere ad pedes posteriores. Signa ad cognoscendum hanc passionem sunt ista, Equus patitur grauedinem in toto corpore & motus eius valde difficilis, ita q; retro non potest se mouere: & si mouetur,ita incedit acsi super prunas ambularet, item tibias siue crura tenet spasmosa. Cura, Ante omnia (si ex comestione processerit)caueatur à cibis & potu,postmodum de vena colli siue de vena cruris anterioris sub genu de vtraq; tibia vsque ad λιποθυμίαν, hoc est vsq; ad defectionem minuatur. Item ad idem, Recipe puluerem radicis raphani vel salicis & ipsum insuffla per cãnulam in naribus, deinde ipsum statim facias ambulare, & sanabitur.

De Moro siue selso. CAP. CXXXVIII.

QVoniam morbi naturales non omnes curari possunt,aliquid de incurabilibus omittendum est, quia nihil vtile inde sequeretur: tractare igitur de curabilibus, vtile & necessariũ est. Dicamus de Moro siue selso: quia alicui speciali morbo hęc infirmitas non approbatur. Dicimus ergo quòd Morus siue selsus est quædam superfluitas carnis granulosę proueniens in cruribus vel in aliis partibus corporis,ex corruptione materię generata, faciens grossiciẽ quandã carnis granilosę sine corio & pilo ad magnitudinem vnius auellanæ vel nucis,quandoq; maior quandoq; minor,corii superficiem superans. Cura, Superfluitas illa carnis incidatur sicut cautius fieri potest vsquequo caro cum corio complanetur, deinde si locus neruosus non fuerit,ferris ignitis rotũdis decẽter radicitùs decoquat. Si verò locus neruosus fuerit,teratur resalgar ad põdus vnius careni decẽter & superaspergatur,& si plus apponi expedierit,plus apponatur secundum quòd magis & minus expedire videbitur, quoniam resalgar corrodit acriter sicut ignis: deinde corrosis radicibus morbi funditus, intromittat in vulnere stuppa in albumine oui infusa decenter, & de tali stuppa vulnus totaliter impleatur vsq; ad tertiã diem, semelq; quotidie mutetur prædicta stuppa intincta,deinde pro festina vulnerum solidatione, accipiatur calx viua & tantundem mellis, & incorporentur simul agitãdo, & fiat inde panis vnus,qui postmodum in lento igne coquatur,donec fiant inde carbones de quibus fiat inde puluis, & de tali puluere imponatur vulneri cum stuppa minutè incisa, ea tamẽ intincta, bis in die mutando: prius autem abluto vulnere vino forti aliquantulum calido. In defectu verò resalgar, Recipe calcis

pe calcis & tartari añ. ʒ. 4. auripigmenti, viridis æris añ. ʒ. 2. puluериſentur iſta ſubtiliter ad inuicem, & immittatur in vulnere bis vel ter vel quater, donec radices morbi prædicti funditus confundantur, ſemper prius tamen abluto vulnere cum aceto: hic autem puluis minus violentus eſt puluere reſalgaris. Sciendum eſt tamen, quòd vix aut nunquam pili renaſcentur ibidem.

De Glandulis teſtudinibus & ſcrofulis, CAP. CXXXIX.

GLandulæ, teſtudines vel ſcrofulæ fiunt ex materia corrupta in vno loco ſe coadunante, quia naſcũtur inter coriũ & carnẽ. Cura, Scindatur corium deſuper per longum & extrahatur Glandula, teſtudo vel ſcorfula manibus, cautè vngulis excarnando: vel aliter, ſcindatur corium vt prędictum eſt, poſtmodum ſuperaſpergatur puluis reſalgaris bene triti: vel aliter, ſciſſo corio per longum, & extracta Glandula, teſtudine vel ſcrofula, locus poſtmodum ferro ad hoc apto ignito decoquatur. Item ad idem, Fac curam ſuprapoſitam in Cap. de Spauanis, quæ incipit, Radatur primò locus, deinde recipe radicem & cæt. hoc tamen addito, quòd ad Glandulas, & ſcorfulas ſupradictas lupini inciſi & bene piſti ponantur tribus vicibus ſicut ſupradictũ eſt, & poſtmodum ponatur pix, & non auferatur quouſq; cadat. Item ad ſcorfulas extrahendas ſine ferro, Confice cãtharides & ſtercus bouinum cum aceto, poſtea ſuper locum vbi ſunt ſcorfulæ prius raſum, ad modum emplaſtri ponatur & ſuperligetur: vel aliter, Sciſſo corio, vt prædixi, ſupaſpergatur puluis calcis viuæ, tartari, auripigmenti & viridis æris ſicut prędixi ſuprà in Cap. de Moro ſiue ſelſo, deinde vſq; ad conſolidationem eadem cura quæ in Selſi Cap. dicta eſt, in omnibus adhibeatur. Si verò ex inciſione vel excarnatione alicuius arteriæ vel venæ nimis ſanguis prorupit, fiat, ſicut dicetur infrà in Cap. de verme Anticor dicto: tutius tamen eſt dictas Glandulas uel ſcorfulas deſtruere pulueribus ſupradictis, q̃ inciſione vel decoctione aut manuum extractione, maximè ſi dicti morbi in locis venoſis vel neruoſis extiterint.

De Fico qui naſcitur alibi quàm in pedis ſolea Equi, CAP. CXL.

FIcus eſt mollis inflatio cum rubore vel nigredine ſine pilis extra corium naſcens in ſummitate iuxta corium ſtrictum: naſcitur autem in extercutaneo ſanguine. Cura, Accipiatur vnum filum de ſerico & vnus pilus caudę pulli qui nunquam orietur & æqualiter inſimul torqueantur, poſtmodum ex dicto filo ſic torto Ficus ſtrictè iuxta ſanum corium ligetur, & quando filum relaxatur, reſtringatur ficus bene iterum atq; iterũ donec Ficus per ſe cadat: & ſi Ficus renaſcatur, iterum ſcindatur iuxta ſanum corium, et circa locũ ficus, quidam circulus tenacis argillæ ponatẽ & mel valde calidum infundatur intus, & exterſo primum circulo cum melle, ſimiliter ſecũda & tertia vice fiat, poſtea ſtercora hominis vel anſeris alligẽtur. Si autẽ gibbus fici in capite vel in tibia apparet, vbi propter latitudinem, vel paruitatem non poſſet ſtringi cum filo, tunc accipiatur latum fruſtũ de corio & in medio fiat foramen rotundum, & circa Ficum ne aduratur corium ſanum ponatur,

deinde

deinde fiant tortelli de viridi marrubio, & super tegulam calidã calefiat vnus tortellus, & quum bene incaluerit, calidus superponatur, & comprimatur desu per bene dum calet: & postquàm fuerit refrigidatus, alter similis apponatur calidus, & sic fiat donec Ficus incipiat nigrescere: quia tunc est signum curationis cum nigrescere incipit Ficus.

De Equo Scalmato, CAP. CXLI.

CONtingit Equo pluries quędam infirmitas corporis, macerãs & interiora desiccãs, necnõ fœtere facit stercus acsi esset stercus hominis, & etiã plus illo, de quo creari solent aliq̃n vermiculi rubei siue albi, vnde Equus de facili impiguari non põt nec carnes assumere. Accidit autem ex diuturna macredine nimiſq; modica sibi comestione largita. Accidit item ex corporis & hepatis crebra calefactione: quare Equus macrescit & desiccatur quasi consumptus, & hanc passionem aliquando consequitur febris. Et hæc passio dicitur Scalmatura. Signa cognoscendi hanc ægritudinem hæc sunt, Extremitates membrorum Equi sunt calidæ, corpus Equi macrescit & attenuatur, item Equus tardus efficitur ad motum, item sitim continuã patitur. Cura, Danda sunt ei frigida & humida temperatè, ad expellendum siccitatem interiorum diutius iam retentam & ad humectandum corpus: fiat igitur ei decoctio de subscriptis, Recipe violariam, parietariam, brancham vrsinam, scariolam, pimpinellam, lactucam & portulacam æquali quantitate, & coquantur simul: prius tamen posito ibi de furfure hordei & croco decenter: His verò decoctis decenter, colentur per stamiginam, postea verò in aqua prædictę decoctionis butyrum in bona quãtitate & de cassia fistula tantundem dissoluantur, deinde in anum Equi prædicta decoctio competenter calida immittatur cum instrumento ad hoc apto, & fiat per omnia sicut infrà in Capit. de dolore ex superflua comestione dicetur, excepto quòd dicta aqua teneatur in vẽtre Equi quãdiu poterit teneri: quoniã ex hoc intestina in vẽtre Equi magis humectãtur. Fiat pręterea eidẽ potio de vitellis ouorũ coctis & oleo violato cũ bono vino agitatis, & postea ponanẽ in cornu bouino, & bis vel ter deẽ plenũ Equo glutiendum, sicut diceẽ in Cap. de Pulsiuo. Itẽ aliud, Ponaẽ Equus patiẽs solus in stabulo, & per duos vel tres dies nihil comedat nec bibat, postea denẽ ei lardones bouini vel porcini saliti ad comedendum, quantum voluerit: quia tum propter famem, tum propter lardonis seu saginæ salsitudinem libenter comedet. Comedente autem ipso de lardonibus siue modicum siue satis, detur ei bibere aqua calida iuxta velle, mixta tamen prius cum ea farina hordeacea competenter: deinde paulisper equitetur, donec ventrem euacuet de comestis. Postquàm autem ventrem euacuauerit & intestina, citò & conuenienter cũ aliquo prædictorum medicaminum ad statum pristinum reducatur. Inter cætera comestibilia tutius est ei frumentum comedere bene mundatum cum aliq̃tulo salis, vel bene desiccatum, ad quantitatem minellarum, vice qualibet antè quàm bibat cotidie bis in die: tale enim frumentum satis nutrit & reficit corpus Equi, & sic Equus de facili impinguatur ad velle. Item ad idem, Fiat minutio de vena colli in parua quantitate, deinde Equus collocetur in loco frigido tem

do temperato & annona sibi competens tribuatur, & de hora in horam dentur ei ad comedendum herbæ super quas de nocte ciderit ros: preterea per interualla & frequenter minuatur, & vice qualibet de sanguine parum extrahatur: & si inspexeris in aliquo vase sanguinem eius, apparebit quasi croceus: de manè & serò ducatur ad locum vbi sit gramen, & ibi pascat, vt natura eius aliquãtulum confortata, calor ad propriam temperationem reducatur: interdũ incurabilis est hæc passio, si crines & pili effluere & cadere incipiant. Item ad idem, multum prodest dare Equis virides frondes salicum vel cannarum. Item Equo dare ad comedendum setalam parum coctam & postmodum desiccatam, inter cætera facit restaurare & occidere vermes qui sunt in corpore.

De Equo Pulsiuo. CAP. CXLII.

Fit quædam infirmitas Equo in canalibus pulmonis oppilans eos ita quòd vix Equus anhelitum emittere potest, ex qua Equis contingit quædam narium continua & magna suffocatio, & crebra pulsatio iliorum. Accidit autem leuiter, & magis Equis pinguibus & repletis ex subito & multo labore dissoluente humiditates iuxta pulmonem, vel ad canales eius defluente & eos oppilante, ex quo Equus respirando impeditur. Dicitur autem hic morbus vulgariter Pulsiuus, & credimus esse speciem anhelitus. Prouenit autem Pulsiuus ex humore, pulmonis substantiam aggrauante, vnde liberè flatum non potest emittere, qui retentus aggrauat totum corpus & redundans ad concauitatem iliorum quę proprios ibi recludunt & maiorem grauedinem operans, illam pulsationem inducit: prouenit quandoq; etiã hæc infirmitas quando post cursum vel magnam fatigationem statim Equo potus aquę frigidę ministratur, in quo garziones qui ipsos custodiunt peccant multũ, quia ipsos ante potũ currere faciũt vt plus bibant post cursum. Cura maximè difficilis est, & magis si fuerit inueterata. Et quum fiat morbus iste propter pinguedinem vel humiditates alias dissolutas, & ad canales pulmonis defluentes & coagulatas ibidem, curetur calidis ad liquefactionem pinguedinis coagulatæ inter meatus pulmonis. Fiat igitur in primis talis potio, Recipe garyofilorũ, nucis muscatæ, ℥.3. galangiæ, cradamomi añ. ℥. 3. materiæ camini, seminis fœni, cimini parum plus aliis supradictis: puluerisatis bene his omnibus & agitatis cum vino albo, cũ croci congrua quantitate distẽperentur, deinde apponãtur vitella ouorum ad quantitatem omnium prædictorum, & simul cum ipsis distemperentur & agitentur, potio autem sit tantum liquida, quòd valeat leuiter deglutiri: deinde parato Equi capite freno, & eleuato in altum ore Equi, cũ cornu bouino vel alio simili pdicta potio ministreť, ita quòd ipsam bene trãsglutiat. Maneat autem caput sic alte suspensum per horam, vt bene potio ad interiora descendat, postmodum ducatur ad manum, vel paruo passu equitetur modicum, vt prædicta potio bene incorporetur, ne ipsam euomere possit. Per diem autem & noctem illos nihil comedat neq; bibat, ne occasione cibi vel potus impediatur potionis effectus. Secunda verò die recentes comedat herbas vel frondes cannarum vel salicis siue alia recẽtia quæ haberi poterũt, vt frigiditate herbarum recentium calor potionis prædictæ aliquantulum temperetur:

Dico autem Ego quòd ſi requiritia vel ſuccus eius prædictæ potioni apponeretur, plus valeret, quia pulmonem purgaret, & aliorum calorem temperaret. Item cura ſeu potio mirabilis ad Equū pulſiuū, Recipe capillos veneris, ireos, fraxini, requiritiæ, fœnigræci, paſſularū añ. ʒ. ſemis. cardami, piperis, amygdalarum amararum, baurach añ. ʒ. 2. ſeminum vrticæ, ariſtologiæ añ. ʒ. 2. fiat decoctio, & diſſoluātur, algarici ʒ. ſemis. & pulpæ coloquintidæ ʒ. 2. fiat diſſolutio cum melle ad quantitatem lib. 2. & detur dicta potio tribus vicibus vel pluribus [illegible] fuerit expediens, & ponatur in cornu, & ſi fuerit nimis dura, addatur aqua decoctionis requiritiæ: ſi prædicta infirmitas recens fuerit, modo prædicto curetur: ſi vero antiqua fuerit, vix curabitur: poſſunt tamē aliqua remedia fieri, vnde ſic fiat, Coquantur vtraq; ilia ferris decentibus in vnoquoq; ad modū crucis duas lineas faciendo, vt per ignem iliorum pulſatio minoretur, nares etiam per longum ſcindantur: quoniam leuius attrahet aërem & emittet: his & aliis adhibitis remediis congruis (ſi virtus fortis extiterit) fortè curabitur. Item ad idem, Detur Equo per triduum de frumento elixo vnū parū, & detur ei bibere de bono muſto recenti antequàm bulliat quantū voluerit & dimittatur in loco ſereno vel frigido & parum de herbis ſibi detur: hoc etiam valet ad tuſſim ſiccam: in defectu muſti, detur vinum forte optimum, & apponatͬ cum eo aqua decoctionis requiritiæ. Item ad idem, Fiat minutio de venis crurium anteriorū & ſpecialiter ab anteriori parte, cauteria etiam fiant in iliis ab vtraq; parte, ſecones etiam in vtraq; parte immittantur, & ter in die cum ſapone ducantur vt humores ad inferiora decurrant, poſtmodum accipe marrubium & abſinthiū & miſce cum farragine vel herbis viridibus, & da Equo ad comedendum, dictarū etiā herbarū ſuccus ſcilicet marrubii & abſinthii cū cornu detͬ: tamē Equū cuſtodias à frigore & ab oppilatiuis, collocetur etiam Equus in loco calido, & modicum fatigetur, & fiat emplaſtrum de iiſdem & rutha, in ambobus iliis, & herbæ diu tentæ mixtæ cum herbis recentibus propinentur, & cum omnibus prædictis ad vrinæ prouocationem inſiſtatur, quia cum vrina vētoſitas emittitur. Item ad idē, Recipe ſerpentem & abciſo capite & cauda & extractis interioribus, fac bullire in aqua fluuiali vel alia, quouſq; carnes ſerpentis ab oſſe ſeu ſpina ſeparentur, deinde abiecto oſſe ſeu ſpina miſce dictam aquā & carnes ſerpentis ſic coctas cum furfure ſeu frumento vel alia annona, & da Equo ſic mixtū totū comedere vel bibere aquam decoctionis prædictæ, & erit melius, ita quòd non detur ſibi alius potus quouſq; totum biberit, & carnes cū ānona mixta dētur ad comedendū. Debet autem per iſtū modum tres vel quatuor ſerpentes comedere, interponendo dies aliquot, vt de triduo in triduum detur ſibi talis comeſtio & potus. Valet etiam ad Equum ſcalmatum, & valet ad tuſſim ſiccā, et ad Equū qui emittit vermes in egeſtionibus, quæ paſſio eſt mortifera.

De Equo infuſſo, CAP. CXLIII.

EST etiām infirmitas Equo ꝓueniens, neruos attrahēs lāguoreſq; faciens ꝑ mēbra & qñq; parū tumoris adducēs ita ꝙ coriū intantū extēdit & ſcitatͬ ꝙ vix pōt capi digitis ſiue ſtringi, necnon in ſuo greſſu quaſi infunditus videtur, & quandoq; oculi lachrymantur. Et accidit hæc infir

pit hæc infirmitas.quando Equus ſudatus vel calefactus ſupſtiterit, et poſtmodũ ponitur in loco frigido vel ventoſo, quoniam ventus ſubintrat per poros apertos: nam ex calore, pori aperiuntur, & fit languor & attractio neruorum, inde oritur impediens greſſus Equi: qui morbus vulgariter dicitur Infuſticus. Cura, Primò patiens in loco calido ponatur, deinde aliqui lapides molares vel lapides inigniti ſub ventre Equi ponantur, interim ſuperpoſito prunis panno lineo groſſo Equi longitudinem & altitudinem ſuperante, & teneatur pannus ille à duobus hincinde, ita quòd medium panni reſideat ſuper tergum Equi, & poſtea paulatim & ſæpius aqua calida ſuper dictis lapidibus aſpergatur, & intantum illa fumoſitas Equi corpus præoccupet, donec totum in ſudorem vertatur, & quum ex tali longa operatione Equus fuerit bene calefactus, & vniuerſaliter ſudauerit, inuoluatur Equus prædicto panno, & prout melius fieri poterit cinguletur, & tam diu moretur ſic, donec ſudor omnis recedat & ceſſet: ſudore ceſſante, crura fricentur & inungantur optimè butyro vel dialthæa vel oleo oliuarum, calidis competenter. Vel fiat talis decoctio, Recipe paleæ frumenti, ariſtarum, alliorum, cineris & maluarum, & inſimul decoquantur, & cum tali decoctione calida cibaria, donec ad ſtatum debitum reducatur.

De uerme Equi, CAP. CXLIIII.

VErmis eſt quædam infirmitas incipiens in Equi pectore vel intra coxas iuxta teſticulos, deinde deſcendens ad crura, tumefacit illa crebris vlceribus perforando, qui morbus ex malis creatur humoribus ſuperfluis & calidis, longo tempore inſimul congregatis & cõfluentibus ad quaſdam glandulas, quas Equi ſingulariter habent inter vtramq; partẽ pectoris prope cor & intra coxas iuxta teſticulos. Confluunt autem ibi, propter dolorem ibi inuentum: quoniã ad locũ dolentẽ fluunt humores & ſpiritus: aut ex nimio labore diſſoluente, vel ex longa humorum ibi reſidentia & putrefactione recipiunt loca illa humores, & detinent, quia caro glanduloſa ſpongioſa eſt: confluxis igitur humoribus ad locũ & ibi deſectis & putrefactis tumeſcit glandula, & abinde pectus, poſtea quum ex putrefactione concurrit ibi multitudo humorũ, deinde tument crura ab humoribus ad ea deſcendẽtibus, & vlcerantur propter corruptionem & inordinationem ipſorum, quæ vlcera multas emittunt humiditates, & niſi ſuccurratur, tota corporis humiditas per ea euacuabitur: Hic morbus quia in diuerſis locis naſcitur, diuerſimodè nuncupatur, ſed ab eo qui ad crura deſcendit incipiendum eſt, quoniã magis apparet & frequentius accidit. ¶ Magiſter Maurus dicit quòd hanc paſſionem aliqui Guttã, aliqui vermẽ vocãt, eò quòd ad ſimilitudinẽ illius ſerpendo cutem inficiens eã minutatim perforat, & per illa foramina ſanies effluit. Hæc autẽ paſſio quandoq; occupat anteriora tantum, quãdoq; circumfunditur per totum corpus, ſed cum per totũ corpus ſpargitur, ſola minutione curatur: fit hæc ægritudo duabus de cauſis, vel quia Equus poſt diuturnũ & plixum exercitium manet longo tẽpore in quiete vt reſtauretˀ, & nõ minuitˀ, vnde humores qui ſoliti erãt ſudore euaporare vel exercitio cõſumi retinẽtur interius, multiplicãtur & corrũpunt, vnde quia mãdibulę ſunt in cõtinuo motu, ipſarum calore

humores diſſoluuntur, & circa venam organicam defluunt & in ſummitate pectoris conſeruantur & retinentur, ibiꝗ in carnem quãdam quaſi marcidam tranſubſtantiantur, quæ omnem humorem illuc decurrentẽ corrumpit, ibiꝗ maiorem aſſumens virulentiam & terreſtreitatem, decurrit inferius, partes per quas facit tranſitum diſſipando, vnde ex eius habundantia & plenitudine crura tumeſcunt, & fit dicta ęgritudo ex virulento illuc decurrente,& tunc humor ille fluit nimis & vlcerationes apparẽt croceæ & quaſi cholericæ,&ſunt depreſſiores hoc eſt ſpiſſiores. Cura, Quando glandulæ quas pręd ixi tumeſcunt, vel plus ſolito augmentantur, ſtatim Equus de vena ſolita colli Equi quæ eſt inter collum & caput, & de venis ſolitis ab vtraꝗ parte pectoris vel coxarum vſque ad debilitatem cordis vel corporis ſanguis minuatur,vt humores ſuperflui euacuentur, deinde ponãtur ſecones ſiue laquei in pectore vel in coxis, vt humores contenti decurrant per congruam exagitationem ſeconum: & quia ſic ſecones præparanẽ viam humoribus iam concuſſis, nullam vel paruam faciunt læſionem: ad locum autem dolentem fluunt naturaliter & humores & ſpiritus, vnde ſine vſu & agitatione prædictarum ſeconum humor ad locum dolentem rediret: poſt hæc cauteriſetur profundè, deinde ſtuppa bene balneata in clara oui ſuperponatur, & per tres dies Equus ſtet in ſtabulo in quiete, & ibidem comedat & bibat: poſtmodum verò ſingulis diebus manè & ſerò aliquantulũ exercitetur, vt humor ille conglobatus diſſoluatur & egrediatur: hoc autem fiat donec tibia tumeſcat,& vlcera inceperit deſiccari & color ſubniger vel croceus conuertatur in album. Ad vlcera deſiccanda fac tale vnguentũ,Recipe calcis viuæ,piperis, ſulphuris, nitri,& lactis anabulæ,& hæc omnia conficiãtur cũ oleo communi, hoc vnguentum vlcera deſiccat & ea conſolidat. Item in ſingulis vlceribus diſtemperetur ſeu liquefiat pix græca,vel cauterium ſuperponatur,& poſt menſem Equus minuatur.

De verme uolatili, CAP. CXLV.

QVandoꝗ accidit quòd in corpore Equi efficiuntur vlcera plurima, diuerſimodè,& ſpecialiter in capite Equi,vnde tumeſcit Equi caput & per nares velut aqua humores plurimi emittuntur. Hic autẽ vermis,volatilis vulgariter nuncupatur: quia ad partes ſuperiores aſcẽdit, quod ideo contingit, quoniam humores ad ſuperiora feruntur. Cura, Minuatur Equus de venis cõſuetis amborum temporum ſufficienti ſanguine extracto,deinde ſecones ſub gutture ipſius ponantur. De ſeconum verò agitatione, de comeſtione, de equitatione, necnon de vſitatione loci frigidi, fiat per omnia ſicut ſuprà in Capitulo proximo de verme iam dixi. Si verò vermis volatilis in Cymorrham tranſeat (quod ſæpe contingit)fiat ſicut ſuprà in Capitulo de Cymorrha narraui. Aliqui vocant hunc vermem Talpinum,quem ſic curant, Inuento capite vermis, ſcindunt locum, & extrahunt vermem, coquuntꝗ foramina ferro ignito, & dant ei herbam hauenæ comedere, beneꝗ cuſtodiunt.

De ver

De uerme dicto Farsino, CAP. CXLVI.

FArsina ex nimia humectatione carnis & repletione humorum vocabulum sumpsit, quam quidam vermem vocant, eò quòd putridus & superfluus humor in carne & cute foramina facit quemadmodũ vermis terrestris facit in terra. Nascitur autem ex putrido sanguine renantizante extra venas, & aliquando nascitur ex plaga vel ictu, si infra duos menses curatus non fuerit, & fit in concauis locis sicut inter spatulas & in lateribus, soletq́ ex consortio Equi farsinã habentis accidere: contagiosus enim morbus est. Cura, Si infirmitas in anteriori parte fuerit corporis, ex habundantia sanguinis in corpore percipitur, vnde originem multoties sumit, tũc de vena colli minuatur: & si locus infirmitatis in cauernis ossium vel musculorũ nõ fuerit, sed in loco carnoso, tunc incidere & denudare omnem occultam callositatem bonum est, ac postea incidere cum ferro, deinde emplastrum de melle, vitellis ouorum, farina & agrimonia vel anantia factum apponere. Contra farsinã in Equo vel in homine puluis expertus, Recipe diadraganti, boli, sulphuris, gallæ, fuliginis añ. ℥.i. olei, aloes, myrrhæ, olibani, atramenti, picis nigræ, cornu ceruini, aristolochię lõgæ & rotundæ, foliorum myrti & corticum mali granati, gypsi, subterræ, salis, saponis añ.℥.ii. panis hordeacei, testarum oui & mellis combustorum in pergameno ℔. ℥. pulmenta superpone. Et nota quòd si vermis fuerit in aliqua plaga, puluis ellebori albi infusus in aqua teneatur in os. Et nota quòd minutio non est facienda in Equo, quando farsus multum inualuit: sed circa principium & in declinatione, in medio autem non. Item nota quòd castratis animalibus minuendum non est, nisi magna necessitas vrgeat: in eis enim sanguis minuitur, & frigiditas augmentatur: signum est, quòd castratorũ animalium venæ sunt attenuatæ. Item ad idem ℥. pugilli garofilatæ, & ℥. plantaginis & vnus pugillus raphani, terantur bene & cum aqua humectentur & dentur Equo ad transglutiendum, & emplastrum factum de anancia & radicibus raphani añ. super infirmitatem pilis abrasis ligetur, sicque fiat bis in die manè & serò, donec infirmitas omninò desiccetur: interim autem hordeum & paleam vel fęnũ dura tere, cõedat, & à præbenda & potu optimè custodiatur.

De uerme dicto Anticor, CAP. CXLVII.

ACcidit multoties propter magnã quietẽ Equi, & maximè si Equus fuerit bene præbendatus, & minutio non pręcesserit in tempore cõstituto, quòd multi humores superflui in eo generantur, propter qđ aliquãdo virulẽtus humor in vasis sua furiositate & multitudine retineri non potest, sed deriuatur ad loca concaua, videlicet spiritalia vbi sunt spiritus, & circa cordis casulam coadunatur: & quia multus est humor, vigore virtutis expulsiuæ cordis non potest totus expelli, sed quædam pars ad exteriora trãsmittiť, videlicet ad pectus, quę ibi tumorẽ generat: ꝙ si collũ occupauerit, signũ est mortis: pars verò altera quæ in casula cordis est putrescit, putre facta autẽ ipsa corrũpit substãtiã cordis, & sic mors sequiť, vñ hęc passio, cordis suffocatio vocať, hęc est Anticor. Signa ad cognoscẽdũ hũc morbũ sunt ista, caput tenet demissum ita ꝙ vix videť posse caput sustinere, itẽ Equus perdit appe

titum, item in pectore patientis Equi apparet manifestus quidam tumor. Et debes scire quòd ille tumor seu glandula quæ manet in pectore Equi, iuxta cor nimium augetur, propter multitudinem humorum confluentem ibidem, & ad partes alias nullatenus deriuantem, & talis tumefactio vel augmentatio glandulæ subitò redditur in apostema: & quia vicina cordi satis existit, eidem continuè aduersatur, & nisi patienti celeriter succurratur, cor Equi ab apostemate prædicto facilius possit lædi. Dicitur autem hæc infirmitas Anticor, hoc est, contra cor. Cura, Ante omnia fiat minutio de vena femoris interius, postea fiant duæ incisiones per longum sub tumore, vt humor ille egrediatur, exerceatur etiam modicum, vt calore exercitii dissoluatur, & à vento custodiatur, quia de facili spasmus superueniret: item aliqui secones ponantur inter femora & ducantur donec vulnus sanetur, & si tempore sanitatis Equis hoc fiat, ab infirmitate præseruabuntur: siue Equus infletur sub pectore siue sub ventre, perfora tumefactionem cum flebotomatiõe per duas partes vel per quatuor si expedit, & transmitte aliquod ferrum longum, deinde mitte secones, & ducas donec vulnus spumet, & id sæpe fiat donec sanetur. Ad id quòd tumor siue inflatio detumescat, & humor ibidem permanens dissoluat & consumatur, talis fiat emplastrum, Recipe brancham vrsinam, absinthium, hederam, maluã terrestrem, sparuulam rubeam minorem & rutam, cum suis radicibus, deinde decoquantur omnia simul valde bene, & ponautur omnia tepida super inflationem ad modum emplastri: quia sine dubio inflationem siue tumorẽ dissoluet. Si Equus habuerit guttam siue inflationem in tibijs, accipe radicem filicis, & tere cum axungia, & fac vnguentum, & vnge. Item potest subueniri infirmitati Anticoris per alium modum, Statim quòd glandula seu tumor videbitur subitò ingrossari & quasi cum furore augeri plus solito, & plerumq; totum corpus tumescere multum ex pectore absq; mora, prædicta tumefactio radicitus extirpetur, sicut vermis, & vulnus curetur sicut suprà de verme dictum est, exceptis seconibus & equitatione & mansione frigida, quibus nullo modo vtatur: & quia hæc infirmitas siue apostema satis vicina cordi existit, debet cũ summa diligẽtia custodiri. Si verò ex eius apertione aliqua vena prorumpat in sanguinẽ, capiat vena, & stricta bene manibus filo serico alliget fortiter. Si verò ppter habũdantiã sanguinis vena capi nõ possit, mittatur in vulnus medicinæ positæ suprà in Cap. restringẽdi fluxũ sanguinis, ad sanguinẽ restrigẽdũ.

De dolore ex superfluo sanguine, CAP. CXLVIII.

ACcidit Equo alia ægritudo quæ intra corpus Equi actualiter generatur, adducens inter corpus Equi dolores & torsiones multimodas, quæ accidunt Equo ex superfluitate corrupti sanguinis intra venas inclusi. Et hic dolor inflationem corporis & iliorum non includit, sed venæ patientis inflantur, & Equus cogitur eiicere se in terram. Cura, Cum videtur Equus dolere intus in corpore incessanter absq; tumefactiõe aliqua iliorum, respicies ilia circumcirca, tunc de vena quæ Tigrarica dicitur, videlicet prope cingulã ab vtraq; parte corporis minuatur, deinde ducat ad manus paruo passu, & nõ comedat neq; bibat, donec dolor dimiserit eũ ex toto.

De dolo

De Dolore ex uentositate. CAP. CXLIX.

Fit aliquando dolor ex ventositate subintrante pluries per poros corporis propter laboris calefactionem & sudorem, sudorem in corpus Equi adducens iliorum, quandoq; corporis tumefactionem im mẽsam, vnde Equus affligitur vehementer. Et hæc passio Dolor ex ventositate dicitur. Cura; Accipiatur canellus de cãna, grossior qui potest haberi ad longitudinem vnius palmi, & inunctus oleo iniiciatur in anum patientis Equi, maiori parte canoni intromissa in ano, & ligetur optimè cum aliquo filo forti in capite caudæ ne canonus exire possit, deinde statim equitetur cum festinantia versus loca montuosa trotando, & diu ipsum equitando coopertũ decenter, & bene fricentur in primo ilia, peroptimè manibus oleo calido made factis, & sic trotãdo Equus calefiat, & per canonam existentẽ in ano assumptã ventositatem emittet, deinde cibandus est calidis, sicut grano frumẽti, spelta & fœno, & potetur aqua in qua decoctum sit ciminum & semẽ fœniculi in bona quantitate, & aqua aliquantulum infrigidata, inmisceatur farina frumenti decenter, & tamdiu patiens à potu abstineat, donec aquam istam bibat: semper etiam vsq; ad conualescentiam procuretur ei locus calidus pro quiete, & prædicta cura vtatur donec à dolore liberetur.

De dolore ex nimia comestione. CAP. CL.

Accidit etiam dolor ex superflua comestiõe hordei vel sui similis indigesti, intra ventrem torsiones inducens acerrimas & diuersas, iliaq; affligens continuè intãtum, quòd vix Equus erectus potest stare, quin cadat in terram, & iaceat, & hoc fit ex superflua comestione hordei indigesti & in ventre tumefacti. Cura, Recipe maluæ, violas, parietariæ, branchæ vrsinæ, seminis fœniculi vel anisi matricalis in æquali quantitate, & coquantur in aliquo vase, & ponatur de sale, melle & oleo in bona quantitate, & de furfure tritici, & agitentur insimul, deinde aqua decoctionis ponatur in aliquo vrceo, & fiat inde sibi clyster cum instrumento ad hoc apto, per quod prædicta aqua decenter calida iniiciatur in ventrem Equi. Stet autem Equus altior in parte posteriori quàm anteriori, nẽ aqua per clysterẽ immissa possit exire, sed melius possit per ventrem discurrere: quo facto, statim obturetur anus stuppa sufficienti, ne aqua quoquomodo possit exire, postea verò dum sic manet, cũ ligno rotũdo & bene polito venter Equi sufficienter ducatur à duobus hominibus, vno existente ab vna parte, & alio ab alia, & incipientibus ex anteriori parte vsq; ad posteriorẽ, lignũ prædictũ versus ventrẽ viriliter imprimẽdo: prius tamen vẽter Equi oleo calido vel aliquo alio vnctuoso bene vngatur. Postquàm autem venter Equi bene fuerit ductus & conuenienter fricatus, deq; pilato ano, Equus paruo passu versus loca montuosa equitetur, donec eiiciat vel egerat omnia quæ in ventrẽ eius immissa fuerant & magnã partem de aliis, & sic dolor cessabit: q̃m, Cessante causa cessat effectus. Ad idẽ, Recipe duos pugillos salis, & mitte in vno vrceo pleno vino, & insimul bene misce, deiñ mitte dictũ vinũ cũ sale mixtum in os Equi vt totum recipiat, postea facias superpositorium de porro inunctum ex sapone nigro.

De Dolore

De dolore propter indebitam retentionem vrinæ, CAP. CLI.

Contingit aliquando dolor Equo ex indebita retentione vrinæ vesicam inflans, torsiones graues inferens & dolores, cum parua tamen inflatione circa locum virgæ, absq; tumefactione aliqua iliorum & corporis, propter quod Equus cogitur satis & crebrè ducere ilia, & se iactare in terram. Cura, Recipe senationes, cretariam, paritariam, radices spargi & brusti añ. bulliant omnia simul in aqua; & ipsis decoctis sufficienter, circa loca virgæ ponantur cum fascia longa & lata & calida, ligando dictam fasciã super dorsum Equi, & hoc fiat sæpe, & cum fuerit infrigidata, imponatur alia calida, donec prouocetur vrina. Item ad idem valet satis si virga patientis Equi manibus vnctis oleo extrahatur, & postmodum fricetur oleo tepidò competenter, deinde teratur aliquantulum piperis cum alliis & intra foramen virgæ, tamen auriculari digito imponatur. Item ad idem & melius, Cimices triti & paululum cocti in oleo, intra foramen virgæ ponantur. Si prædicta non iuuant, tūc Equus patiens liberè cum aliquo iumento in stabulo dimittatur, vt ex voluptate coeundi patiens prouocetur ad vrinam. Et nota quòd hoc remedium contra dolores singulos vtile reperitur: quoniam voluptas coitus vires corroborat & membra confortat. Item contra dolorem ex ventositate & retentione vrinæ valet multũ, si vnum manipulũ sauinæ bene tritæ distemperetur in oleo vel bono vino, & iniiciatur in ventrẽ Equi per os. ¶ Magister Maurus aliter prosequitur materiam istam, & dicit quòd dolor in Equo nihil aliud est quàm colica passio. Ab aliis autem vocatur Strophus. Ab aliis Truncatio, eò quòd intestina sępius ex tali passione trũcanť. Procedit autẽ hęc passio, vt ipẽ dicit, quãdoq; ex multa esca assumpta, quandoq; ex paucitate seu defectu ipsius, quãdoq; ex festinato potu post escæ assumptionem, interdum ex multo labore post potationem. Tunc cognosces quòd ista infirmitas accidit ex multa esca assumpta, quando annona non digeritur, vnde ipsa indigesta fluit ad intestina, & ipsa replet & aggrauat: ventositas verò inclusa, intestina obuoluit, ex quo Equus sentit dolores immensos: tunc autem cognosces quòd infirmitas procedit ex defectu seu paruitate escæ, quando Equo assueta esca non datur, vnde quum subitò datur ei satis ad comedẽdum, Equus cum magna auiditate cibum recipit & in magna quantitate repletur, propter quod intestina replentur, quæ ex cibo tali repleta torsiones & dolores inducunt: qualiter autem generentur dolores ex festinato potu post escæ assumptionem, & qualiter ex multo labore post potationẽ, ex his quæ suprà dixi cognoscere poteris. Signa qualiter cognoscere poteris Equũ qui dolores patitur sunt ista, Gurgulatio & torsiones nimiæ: item sępe respicit Equus ad loca in quibus dolores patitur, credẽs se dolere exterius: item venter Equi tumescit & ingrossatur, itẽ Equus assellare nec stallare potest, item Equus frequenter in terram se proiicit & reuoluit, credẽs ex hoc se nõ dolere. Cura, Fiat ei minutio de vena colli, siue de naribus, deinde equitetur aliquantulum per loca arenosa, & per ascensus & descensus, & per loca lapidosa & marmorea, vt cibi descendant ad fundum stomachi, & calor naturalis confortetur. Si verò Equus ex hoc non conualuerit, ponatur in stabulo bene calido & ib

do, & ibidem dimittatur, nec detur ei potus neq; cibus, donec inflatio recedat & cesset voluntas reuoluendi se per terram. Et nota quòd non debet Equus pmitti se nimis reuoluere per terram, ne ex tali violentia, intestina rumpant. Itē experimentum mirabile ad dolorem Equi vel alterius animalis patientis dolorem, Recipe vrinam pueri virginis, & in gutture animalis tres vel quatuor guttas proiice, ita quòd ingrediantur eius ventrem, & liberabitur. Item ad idem, Accipe cyclamen, & ex eo facias stupigiū siue tastā, quod inūgas oleo cōmuni, deinde ponas in sexu Equi, ad hoc quod ea quæ sunt in ventre Equi dissoluantur & exeant. Item ad idem, Abluatur fortissime sexus Equi cum aqua salsa, & per cannellum seu clysterem dicta aqua immittatur in corpus Equi, & hoc ipsum etiam facere poteris cum sapone, immittendo ipsum cum prædicta aqua immixtum in corpus Equi cum cannulo seu clystere. Item ad idem, Fac vnum lignum & inungas ipsum oleo communi, deinde sic inunctum, in intestinum mittatur, postmodum paulatim voluendo extrahatur, vt egestiones cū ventositate foras exeant. Item ad idem, Habeas allia & cum saxifragia bene pista, deinde emplastrum ipsum supra genitalia pone: quia vrina mirabiliter prouocabitur: fiant etiam & alia remedia superius posita ad prouocationem vrinæ. Item ad idem, Recipe duos pugillos ✳ & vnū vrceū plenū vino, & insimul misce, & mitte in ventrē Equi per cānulā vel clysterem, & si nō recedat tumor ventris ex his quæ suprà dicta sunt, accipe porrū & vnge cum sapone nigro, & mitte in fundamento eius, quia tumor statim recedet, Accidit etiam Equis difficultas vrinandi, propter grossos & viscosos humores fluentes ad vesicam, caput seu collum vesicæ oppilantes, vnde vrinæ exitus denegatur, quare nisi citò succurratur, ex vrinæ multa quantitate vesica rumpitur, & sic Equus moritur, & ab aliquibus vocatur hęc passio Stranguria. Cura, Recipe testam seu tegulam calidam, & ponas sub ventre Equi, & de oleo laurino seu dialthęa genitalia, & sibi adiacentia perungantur, vt vis medicinæ penetret ad profundum, & sic prouocatur vrina. Item ad idem, Recipe vtramq; saxifragiam & semina diuretica & herbas calidas & diureticas cum suis radicibus, sicut fœniculus, petrocillus, sparagus, bruscus & similia, & eas in vino odorifero bullire facias vsq; ad consumptionem tertiæ partis, quod vinum dabis ei bibere, & hoc vinum bibitum aperit vias vrinales & grossos humores dissoluit, Bonum signū est in hac ægritudine, si Equus minxerit aut egesserit sicut decet: malum signum est, si fluxus ventris immoderatus superuenit: item malum signum est, si tumor & dolores non cessent sed perseuerent in Equo.

Ad Equum timidum & pigrum, CAP. CLII.

EQuum timidum & pigrum vre siue decoque in flanco in modum rotæ, & fac cruces & punctos in eis, similiter & in renibus, & quatuor pulsibus, & da ei comedere pannicum, & stet in loco calido bene custoditus.

De morbido

De morbido & graui. CAP. CLIII.

SI Equus fuerit infirmus & grauis, ſcinde corium intra crura priora; & fac anulum de vite alba intromiſſa inter coriũ & pectus, ita quòd non cadat, & equita eum ſecurè.

De Equo furioſo uel leproſo. CAP. CLIIII.

SI Equus fuerit furioſus vel leproſus, quàm citò fieri poteſt minuatur de vena pectoris, vel de vena colli, & poſt minutionem ponatur in aqua frigida, & balneetur in ipſa,& caueatur & diligenter cuſtodiatur, vt non videat ſolem vel lunam per duos dies, & ſi hoc non valuerit, cooperiatur chlamide rubea.

De Equo qui comedit pẽnam uel annonam. CAP CLV.

SI Equus comederit pennam,ſic ſuccurratur, Primò coquatur in vmbilico, & poſtea ponatur in ore eius ſtercus bouis tepidum, deinde fiat flebotomia, poſtea ſume omnia interiora gallinæ conſanæ, & mitte in ore Equi: ſi non liberatur verò ſic,minue diligenter ipſum.

De Equo qui bene comedit & non impinguatur. CAP. CLVI.

SI Equus bene comedit & nõ impinguat, Recipe ſaliuã,ſauinã, malũ terræ & brãchas lauri in bona quantitate, quæ omnia miſce cum adipe ſeu vncto vrſino, poſtmodum ponantur in bono vino, & cum cornu iniiciantur in ore Equi, vt ipſa tranſglutiat ſiue bibat. Item ad idem, Recipe interiora piſcium,& tere fortiter cum bono vino, & cũ cornu iniiciantur in os Equi, & per eundem modum da Equo bibere & impinguabitur. Item ad idem, Decoque limaces vel tarucas in aqua cum hordeo vel frumento, quod des Equo frequenter comedere & impinguabitur. Item ad idem, Recipe fabas fractas, ſicut conſueuerunt conteri tempore quadrageſimali, & facias eas optimè decoqui in aqua, & proiice ibi ſatis de ſale, deinde recipe vnam partem dictarum fabarum ſic coctarum, & quatuor partes furfuris,& ſimul bene miſce cum aqua decoctionis dictarum fabarum, poſtmodum dabis Equo comedere: quia ſuper omnia impinguat. Item ad idem, Facias decoqui caules modicum, & miſce parum de ſale, poſtmodum miſce ibi de furfure, & da Equo comedere: quia miro modo impinguabitur. Iſta duo pręcedẽtia ſunt probata. Item ad idem, Dentur Equo extenuato & macilento per quatuor dies ad comedendum pro velle herbę poſitæ ad rorem, poſtea minuatur & annona ſibi competens vna cum herbis ſibi tribuatur, deide ſingulis diebus in meridie detur ſibi furfur cum ſale. Item recipe tres tartarucas ſiue teſtudines & abiectis capitibus, pedibus,caudis & inteſtinis,facias tantum ipſas coqui in aqua,ꝙ carnes ex toto ab oſſibus ſeparentur, & aqua ſit bene pinguis effecta,poſtmodum dictam aquam dabis Equo ad potandum in aliquo catino ſeu vaſe, nec des ſibi aliquam aquam bibere,quouſqꝫ totum biberit, carnes verò ſi quæ remanſerit miſce cum annona, & dabis Equo cum annona ad comedendũ: facias hoc tribus vicibus, quia mirabiliter conferunt Equo, & ipſum impinguãt & purgãt, & ſi fuerit incalinatus,cũ tali potu curabitur. Et nota ꝙ teſtudines et tartarucæ debent eſſe aq̃ticę, quia licet terreſtres bonę ſint,tñ aquaticę magis valent.

De nimis

De nimis pingui Equo ut macrescat, CAP. CLVII.

SI Equus fuerit nimis pinguis, da ei bibere farinam milii cum aqua tepida, & macrescet.

Contra maniam seu furiam quae superueniunt Equis, CAP. CLVIII.

SI Equus incipiat esse maniatus seu furiosus, vt mordeat & percutiat vel per alia signa appareat, Recipe radicē herbæ quæ dicitur virga pastoris,& ipsam contere cum aqua, & in gulam Equi proiice. ❧ Quidam miles vidit quandam vaccā rabiosam percussisse quādam ouem cornu,quæ statim fuit rabiosa.❧Similiter quędā mulier cœpit mēte alienari,quæ statim cum comederūt herbam prędictam,sanatę sunt,Prędicta etiam herba contra calculum efficacissima est.

Quomodo in Equo furioso Chirurgia possit operari per marescallos peritos, CAP. CLIX.

NOtandū est, quòd si in Equo furibūdo & impatienti velis Chirurgiā seu marescalciam operari, vt securè possis hoc facere eo non sentiente,hāc sibi ꝓpines opiatā,et sibi cū ānona exhibeātur,Recipe ℥.lib. ℥. vncias semis iusquiami & cum annona Equi misceas, postquam autem Equus comederit,per totum diem se non sentiet,imò quasi mortuus apparebit, & tunc operare in ipso quod vis. Item ad idem, Recipe mandragoræ, opii, seminis vtriusq; iusquiami añ.℥. ℥. nucis muscatæ ℥. ι. ligni aloës añ. ℥. ι. Primò tamen cortices mandragoræ & iusquiami coquātur, donec aqua fiat rubea, quæ omnia dissoluantur in prædicta aqua,& dentur cum cornu Equo ad comedendum. Item ad idem, Recipe myrrhæ,persigiæ,iusquiami añ.℥. ℥. gallæ, garyofilorum añ. ℥. ι. hæc omnia dentur Equo cum vino ad bibendum. Quum verò eum excitare volueris, caput ipsius & genitalia abluas cū aqua frigida: quia statim surget, & eum postmodum adaquabis.

De Equo Restiuo, CAP. CLX.

FRequenter pullus propter malam eruditionem quam habet quū domatur efficitur vitiosus & restiuus, quod non de facili perdet: idcirco dicitur, Mores quos Bayardus in domatione discit,dum durant ei dētes recolit:iuxta,Quod noua testa capit,inueterata sapit:quamobrem peritus ac prouidus sessor cum alicui obuiat,Equum non retinet sed vltrà equitat. Cura, Per quadraginta dies & vltrà non equitetur nec ad aliquem locum ducatur, sed in stabulo continuè moretur, & ibidem comedat & bibat & bene nutriatur. Post quadraginta dies,aliquis peritus equitator non sine virga & calcaribus equitet super illum,inter Equos etiam extraneos equītet, & illis aliquoties obuiare faciat, & hoc frequenter fiat, prima secunda & tertia die faciat paulatim, assiduè cauendo ne propter nimium laborem & tædium,malæ consuetudinis reminiscatur. Item ad idem, Chorda fortis & gracilis circa foncellum testiculorum, forti nodo inter testiculos & virgam non strictè ligetur, atq; alia chorda longa & gracilis & fortis ad circulum chordæ quæ est circa foncellū imponatur,& equitator teneat in manu ambo capita chordæ, & cum Equus restiuus stare voluerit, equitator chordas fortiter ad se trahat: similiter fiat quando rectam viam tenere non vult,vt subito dolore & angustia testiculorum

culorum procedat. Item ad idē, & eſt optimum remedium, Abſcindantur ipſorum teſticuli, quia poſtq̄ Equi ſunt caſtrati, fiunt manſueti, & reſtiui non erūt. Item reſtiuationem multū inueteratam aliqui ſic curant, Faciunt ferrum aliquantulum groſſum ad longitudinem vnius vlnæ ex vna parte infixū manubrio longo, & aliàs in tres ramos diuiſum, qui rami ſunt omnes recuruati, & valde acuti: quod inſtrumentum ſeſſor in manu tenens dum Equus retro ſtare vult ipſum retro iuxta caudam in vtraq; coxa pungendo, & ad ſe trahendo cum vna manu moueat & aliqd' flagellū Equo dabit, & calcaria interim ſubcludat ſeu quieſcant. Quidam fortiter calefaciūt virgā de corylo ſeu cornu quæ ſit longitudinis vnius pedis, & cum incedere non vult, in alto loco ſub cauda eius mittunt, & ſtatim calcaribus fortiter vrgent. Quidam loco coryli ponūt terram glutinoſam, vnde fiunt ollæ, madefactam, & caudam eius ad crura ligāt ne terra cadat, & debet terra eſſe ad modum rotæ.

De fluxu pilorum caudæ, CAP. CLXI.

Effluxio pilorum caudæ fit quum ſanguis ſuperhabundat nimis in Equo & Equus nimium laborat, vel quum frequenter ſuper caudā verberatur: ex ſupradictis cauſis prurigo naſcitur, niſi citò ſuccurratur. Cura, Si in cauda tantum accidit, in extremitate ſui aduerſus nates in longitudine finditur, donec ad medium quarti nodi oſſis quod eſt in cauda perueniat, & per ferrum os, quod quidam bariuolam vocant, extrahatur & omninò proiiciatur, & poſtea per totam fiſſuram ſal mittatur, ac per diuerſa loca caudæ, & inter fiſſuras & corpus cum calido ferro in modico ſale tacto in obliquum ſurſum cocturæ aliquantulum profundæ fiant, & in vnaquaque, brocha ligni imponatur, & per nouem dies intus remaneant, niſi prius per ſe ceciderint.

De Langio in cauda Equi, CAP. CLXII.

Langium eſt infirmitas proueniens in cauda Equi ad modum cancri. Corrodit autem dicta paſſio carnes quæ ſunt in cauda Equi intantum quòd carnes cadunt & pili & os caudæ corrumpitur, & niſi citò adhibeatur remedium, dicta paſſio intantum aſcendit, quòd totam caudam corrumperet, & oſſa quę ſunt in cauda finaliter nodatim caderēt. Cura, Fac capitellum fortiſſimum inquantum potes, quia quantò fortius tantò melius, deinde infunde ſeu balnea ſtuppam in ipſo, ita quòd ſit bene balneata in capitello prædicto, poſtea ſtuppam ſic balneatā liga ſuper infirmitatem: & ſemper quando dicta ſtuppa eſt deſiccata, iterum balneā & repone, & hoc facias ad minus tribus vicibus in die, & ſi pluries feceris, melius erit. Continuabis autem medicinam prædictam vſq; ad tres vel quatuor dies, quia curabitur, & eſt probatum: poſtmodum fac medicamenta ad hoc apta ad curādum vulnus & reparandum carnem.

De pilis regenerandis, CAP. CLXIII.

VT pili poſt conſolidationem carnium renaſcantur, Recipe teſtas auellanarum vel teſtudinum & vetus bombicinum, quę omnia ſimul combure vel ſeparatim, deinde pulueriſentur, & cum oleo oliuarum

agitētur,& ex hoc vnguēto sæpius cicatrices vngātur, & renascētur pili. Itē ad idē valet magis charta bōbicina vsta cū oleo oliuarū agitata vt supra. Item ad idē, Cōbure semē lini,& misce cū oleo oliuarū,& inūge cicatrices. Itē ad idē, Accipe auellanas cū cortice superiori,& cōbure, deiñ pista cū axūgia porci vel vrsi, postmodū inūge. Itē ad idē valet agrimonia trita mixta cū lacte caprino. Itē ad idem valet farina milii mixta cum succo raphani si locum inunxeris vt suprà. Item ad idem, Accipe furfures cornu caprini, & misce cum oleo myrtino, & locum inunge. Item ad idem, Misce landanū cum adipe vrsino & vino veteri & locum inūge. Item ad idem, Recipe oleum de berensesf ʒ. i. cantharidarum, alas & capita abscisa habentium ʒ. ʒ. deinde verò oleum sic conficiatur, Recipe cāthandes & tritæ in oleo oliuarū misceātur, deinde oleum cum ipsis in olla parua positum super lentum ignem fortiter agitando coquatur, donec ipsum inspissetur, postea ab igne remoueas & cōficias & condias cum parum musci vel ambræ, admiscendo omnia simul vt bene redoleat, de quo vnguento si locus fuerit fricatus donec vesicas faciat, apparebit certissimè pilorum concauitas & eorum ortus: hoc vnguentum multum valet & est efficacissimum ad capillos renascendos in capite hominis. Item ad idem potest fieri tale vnguentū, Recipe quantum tibi videbitur pinguedinis serpentis, radicis brusti, corticis fructus testæ castanearum, argenti viui cum saliua extincti, nucleorum seu corticū amygdalarum amararum, ellebori albi, adipis seu pinguedinis gallinæ, & hæc omnia conficiantur cum oleo oliuarum, deinde loca patientia inungantur, & hoc fiat cum vlcera incipiunt curari, quia post curationem vlcerum pili non renascuntur nisi fortè prius fieret scarificatio. Item ad idem, Comburātur in aliquo vase apes & scarabones qui in balneis reperiūtur, deinde pulueri sentur, postmodū loco prius inuncto ex oleo oliuarū, puluis prædictus superaspergatur, & cū digitis super locum ducatur vt puluis loco bene adhæreat. Item ad idē valet, Si talpa coquatur in oleo oliuarum vsq; ad dissolutionem & cōsumptionē carnis, deinde cū illo oleo locus inungatur pluries, ad minus bis in die.

Quomodo pili nigri mutentur in albos. CAP. CLXIIII.

SI volueris in altera parte corporis pilos alterare & de colore nigro in album commutare, Primò abradatur locus vbi sunt pili nigri, & cū inceperint pili renasci, suffumigetur locus ex sulphure, & hoc fiat sæpius, quia nascētur in loco illo pili albi. Item ad idem, Fac bullire talpam in aqua salsa vel lixiuio per tres dies, & quando aqua vel lixiuium consumitur, adde de noua aqua vel lixiuio, quo facto, de prædicta aqua aliquantulum calida pone super locum, quia cadent in continēti pili nigri, & postea nascentur albi. Item ad idem, Recipe lac pecudum, & ipsum bene calefacias, vt bulliat, deinde infundas vnam peciam lini in dicto lacte sic bulliente, & ponas super locum, & hoc facias toties donec cum fricatione modica digitorum pili cadant, postmodum accipias peciam vnam mundam aliam, & ipsam ponas seu infundas in lacte frigido & recenti, sed credo melius fore si infundatur in lacte calido siue tepido, & ipsam sic infusam ducas per loca abrasa vbi volueris pilos renasci, & hoc facies per tres dies & pluries quousque pili incipiant cre-

ſcere, & debes hoc facere ter in die ad minus, & ſic pilos nigros poteris in albos conuertere & mutare.

Ad tußim ſiccam, CAP. CLXV.

PAtitur aliquando Equus præduram ægritudinem quę dicitur Tuſſis ſicca, licet enim Equus tuſſiat, verumtamen nihil propter hoc emittit per nares: dicta autem tuſſis procedit ab interioribus,& ideo niſi ſuccurratur,periculoſa exiſtit, & ideo eſt celeriter ſuccurrendū: Ponam igitur quędam experimenta ad hoc apta: ſunt autem in Cap. de Equo Pulſiuo tria experimenta vtilia ad hoc apta, primum eſt quòd detur Equo per triduū de frumento elixo, & detur ei bibere de muſto recenti, antequàm bulliat quantum voluerit, & dimittatur in loco ſereno ſeu frigido,& dentur ei ad comedendum de herbis recentibus. Item ad idem, In defectu muſti,detur Equo ad bibendum vinum forte,& miſceatur cum ipſo aqua decoctionis requiratiæ. Itē ad idem aliud experimentum, Recipe ſerpentem & abſciſſo capite & cauda & extractis interioribus,fac bullire,in aqua fluuiali vel alia quouſq; carnes ſerpentis ab oſſe ſeu ſpina ſeparentur, deinde abiecto oſſe ſeu ſpina miſce dictam aquam & carnes cum furfure vel frumento vel alia annona, & da Equo comedere totum ſic mixtum: vel potes & erit melius, aquam decoctionis dare ad potandum Equo ita quòd nō detur ſibi alius potus quouſq; totum biberit,& carnes cum annona mixtæ dentur ad comedendum: debet autem per iſtum modum comedere tres vel quatuor ſerpentes,interponendo dies aliquot, & de triduo in triduum detur ei talis comeſtio & potus. Item aliud experimentum ad idem quod continetur in Cap. de Equo ſcallionato, quia debet Equus poni ſolus in ſtabulo, & p duos vel tres dies nihil debet ſibi dari ad comedendū vel bibendū, poſtea dētur ſibi lardones ſalſi minutatim inciſi ad comedendū quantū voluerit,quia tum propter famem tum propter lardonis ſalſitudinē libenter comedet: comedente autem ipſo de lardonibus ſiue modicū ſiue ſatis,detur ei bibere aqua calida iuxta velle,mixta prius cum ea,farina hordeacea competēter: deinde pauliſper equitetur, donec ventrem euacuet de comeſtis: poſtquam vētrem & inteſtina euacuauerit,cito & conuenienter cum annona ſibi competenti ad ſtatum priſtinum reducatur. Inter cætera autem comeſtibilia tutius eſt ei dare frumentum bene mundatum cum aliquantulo ſalis & lardonis decoctum & poſtmodum ad ſolem vel alibi deſiccatum ad quantitatem trium gemellarū vice qualibet antequam bibat quotidiè bis in die, tale enim frumentum ſatis nutrit & reficit corpus Equi, & ſic Equus impinguatur de facili iuxta velle. Item aliud, Recipe tartarucas ſeu teſtudines, & abiectis capitibus, caudis, pedibus & inteſtinis, facias tantum ipſas in aqua decoqui quouſq; carnes ex toto ab oſſibus ſeparentur & aqua facta fuerit bene pinguis, poſtmodū dictā aquā dabis Equo ad potandū in aliquo catino ſeu vaſe, nec des ſibi aliā aquā bibere quouſq; totū biberit. carnes verò,ſi quę remāſerint,miſceas cū annona,& dabis Equo ad comedendū cū ipſa,& hoc facies quouſq; videbis Equū curatū. Et nota ꝙ teſtudines p̄dictę debēt eſſe aquaticę quia licet terreſtres bonę ſint,aquaticę

tamen

tamẽ magis valent,& etiã potes facere cũ limacibus,nec est necesse de ipsis caput vel caudã aut aliquid remouere, sed integrũ cum frumẽto seu hordeo decoquatur sicut dictũ est de tartarucis.Item ad idẽ aliud experimentũ, qđ positũ est in Cap. suprà de frigiditate capitis & eius cura,Recipe cortices medianos arboris alni quę arbores crescũt super ripas aquę,& mũda bene à superfluitatibus exterioribus,& impleas ex illis aliquã ollã nouã,& clarã aquã in ipsam mitte, ita quòd cortex sit bene cooperta aqua,& bulliat vsq; ad cõsumptionẽ dimidię partis aquæ,secũdò iterũ impleatur olla aqua vt prius, & bulliat vsq; ad dimidiã partẽ aquę,postea coletur per pannũ vel stamineã,& cortices bene premãtur & expressi abuciãtur,deinde misceãtur ex illa colatura duæ partes cũ vna parte sagiminis laridi vel butyri & calefiãt, ex tali autẽ cõmixtione tepida cyathus cũ cornu in gulã Equi mittatž,& vnus cyathus proiiciatž in nares Equi:Equus verò vẽtrẽ vacuum ab esca & potu habere debet quãdo prædicta potio sibi datur, postea per tres horas non comedat neq; bibat, & à frigore bene custodiatur,& sic fiat quotidie per tres dies semel in die:cresciones verò & aliæ herbæ calidæ quę calefacere ac attenuare possunt humores,dentur Equo ad comedendũ, si fuerit æstas: sed si fuerit hyems, dentur ei senationes & pultes tepidæ factę de furfure tritici & aquam calidam bibat,& caueatur ab aqua frigida. Et nota q quãdo potio prędicta datur Equo,capur Equi debet teneri eleuatũ sursum cũ freno & baculus vnus in ore eius donec totus liquor p meatus nariũ in capite decurrat.

Contra febres Equorum, CAP. CLXVI.

FEbris Equorum est quædam infirmitas in Equo quasi incurabilis: Equus enim portat caput demissum,parũ vel nihil comedit,oculos habet lachrymosos, ilia eius cõtinuẽ pulsant. Dicta aũt infirmitas epidimialis est, et ex ipsa ãno 301. fuerũt in vrbe mortui plusq̃ mille Equi:possunt aũt fieri duo remedia infrascripta, Primò fiat talis clyster, Recipe pulpę coloquintidę 3.1.dragãti 3.semis.cẽtaureę, absinthii ãn.manipulũ vnũ,castorei 3.semis.decoquãtur in aqua & dissoluãtur 3. 6. ierologundini cũ 3. & semis salis cõmunis & lib.dimidia olei oliuarũ,postea facias emplastrũ scriptum inferius,& debet poni in tẽporibus circa aures & suprà, Recipe squillæ 3.semis. castorei,sambuci,sinapi,euforbii ãn.3.2.dissoluãtur prædicta in succo asphodelorũ & succo basiliconis vel saluię apponantur super caput & in locis prędictis. Item ad idẽ.Recipe arnaglossæ, maioris & minoris eupatorii,vngulę caballinæ ãn.manipulos duos,artemisię mediocris ãn.semis.extrahãtur ex his succi,si possunt haberi, recentes sin autem,bulliãt omnia in aqua & fit aqua in q̃titate triũ petitorũ & bulliant donec sint perfectè decocta, tunc ex aqua prædicta recipiatur lib.media & saccari 1. & simul misceãtur,& detur bibere Equo quolibet manẽ vel serò ita q detur sibi saccari lib.1.& aquę prędictę lib.media quolibet manẽ vel quolibet serò vt supradixi.Itẽ ad idẽ,Recipe theriacę optimę 3.2. vel 3. & misce seu distẽpera in optimo vino, deiñ da Equo cũ cornu bibere. Itẽ ad idẽ, Recipe radices sambuci,& bene pista, & succum extrahe,deinde de dicto succo dabis Equo bibere cum cornu quolibet mane vsq; ad tres dies in quãtitate duarum vel triũ lib.qualibet vice,& curabitur Equus.Itẽ ad idem,Recipe herbam

quæ dicitur vno modo panacea, alio nomine dicitur herba veneris, tertiò plocamus, quarto nomine callitrichũ, quam herbam recentẽ dabis Equo comedere & curabitur Equus: Si autem dictam herbã recentem habere non possis, fac bullire in aqua, vt suprà proximè, & dict. aquam da Equo bibere cum cornu.

De uermibus qui superabundant in testiculis Equorum, CAP. CLXVII.

VErmes quando in Equo habundant, nisi celeriter succurratur, Equũ occidũt. Signa sunt ista, Equus frequẽter se voluit & latera sua sæpe corrodit, ventrẽ nititur aliquando pedibus scalpere, & pili ipsius sursum eleuati stant, graciliorq́ solito fit, & nisi succurratur antequàm ventrem & intestina perforauerint, vix euadet. Nascũtur autẽ ex mala esca, tum inopia potus. Cura, Omnia intestina integra vnius iuuenis gallinæ calida in gulam Equi proiiciantur, & caput teneatur sursum donec illa deglutiat, sicq́ fiat tribus diebus, & de manè tantum, nec vsq́ ad horam nonam permittatur bibere nec comedere nisi parum. Item ad idem. Quidã genestas abrotani subtilissimè terunt, & dant Equo comedere cũ annona & aquã salsam dant ei ad bibendũ. Item ad idẽ, Detur Equo ad comedendũ secala parũ cocta, postmodum siccata ad solẽ. Item ad idẽ, Dentur Equo ad comedendũ frondes virides salicũ, vel cannarũ, quia emittet Equus per digestiones.

Ad ossa fracta & eorum cura, CAP. CLXVIII.

VT quæcunq́ ossa fracta velociter consolidẽtur, scinde coriũ cum rasorio super fracturã, deinde vermes qui dicuntur istuli frixos in oleo oliuarum superpone & liga super fracturam. Item ad idẽ, Si ossa rũpãtur vel fiat separatio iuncturarũ, quia cura istius morbi potius in operatione quàm in verbis consistit, operantis arbitrio cõmittatur: Scire tamẽ debes ꝙ vbi fuerit separatio iuncturarũ, statim post collocationẽ & reparationẽ omniũ ossiũ. supra locũ fiat cauteriũ, vt nerui extensi contrahãtur, & ad propria loca reduces ibidem congruè redigantur & collocentur.

Ad omnia Equi uulnera, CAP. CLXIX.

SI Equus habuerit quodcunq́ vulnus, Accipe radices maluauisci, & fac bullire cum lardo porcino diu, postmodũ supra vulnus ponas dictas radices cũ lardo sic coctas sæpe mutãdo, ex hoc enim dolor remouebitur & locus mollificabitur, & in proximo signa curationis apparebũt. Itẽ ad idẽ, & melius est & efficacius oĩbus quæ possent fieri, Require suprà in Cap. de Crepatia ex trãsuerso vnguentũ qđ fit ex terbẽtina, cæra alba & noua & gũmi abietis & betonica & aliis quę ibi cõtinẽtur, p oĩa fac sicut ibi. Itẽ puluis ad oĩa Equi vulnera, excoriationẽ & oẽm rupturã, Recipe herbã quę dicitur ros marinus, & ipsam desicca ad vmbrã nõ ad solẽ, postea cũ indiges laua locũ aceto vel vrina hois recẽti, & dictũ puluerẽ suppone, & gaudebis eius effectu. Itẽ nota ꝙ si lauetur vulnus quodcunq́ cũ vino decoctiõis taxi barbassi nunq̃ poterit infistulari seu ibi fistula oriri, nec etiam incãcrari: citius enim ex hoc sanabitur. Itẽ ad idẽ, Recipe herbã quæ dicitur iacea nigra, alio nomine viola ferraria, alio nomine aminea, alio nomine auriga, quã bene pista, & supra vulnus pone, quia curabitur cum Dei auxilio.

De Trunco seu Spina intrante aliquam partem corporis Equorum, CAP. CLXX.

Contigit aliqñr pluries q̃ trũcus alicuius ligni aliquã partẽ corporis Equi subintrat spina remanẽte inter carnes, propter quod vulnus circũquaq; tumescit, & quãdoq; totum crus, maximè si aliquod vulnus inde tactũ sit, & aliquãdo exinde Equus cogit̃ claudicare. Cura, Vulnus primò vndiq; abradatur, postmodũ accipiãtur tria càpita lacertarũ & trita aliquantulũ superponãtur, & liga supèr cũ pecia. Itẽ ad idẽ, Recipe radices arũdinũ, & digrami, et tere bene, & suppone, et cũ pecia liga. Itẽ ad idẽ et melius, Recipe radices arundinũ, & ipsas tere bene cũ melle, deinde hoc emplastrũ sup locũ pone, & liga cũ aliqua pecia, & exibit spina, ferrũ vel trũcus. Itẽ ad idẽ valet limaces tritæ & cũ butyro postmodũ agitatę & coctæ. Et nota quòd istę medicinę sępius renouatę, stipitẽ, spinã, ferrũ vel truncũ inter carnes existẽtes mirabiliter ad exteriora reducunt: extractis autem à vulnere trunco, spina, ferro vel stipite, curetur postea locus cum oui albumine, & aliis cõsolidatiuis, vel cum vnguento facto ex terbentina, cæra alba noua & munda vt suprà in Cap. de Crepatia ex transuerso dicitur. Si verò tumor aliquis ob prædictam causam in loco remanserit, cum emplastro absinthii, parietariæ, branchæ vrsinæ, axungię, farinę, mellis, tritis pariter, illa tumefactio reprimatur. Et nota quòd mollificatio facta tantum de absinthio, parietaria, brancha vrsina, farina, axungia & melle, vt suprà dixi, valet multum ad omnem tumorem vel inflationẽ mollem & recẽtem, quæ fit præter naturam ex percussiõe in aliqua parte cruris aut in genibus, aut in iuncturis, emplastrum super locum sæpius renouando.

De Cancro, CAP. CLXXI.

Contingit pluries Equo morbus, qui dicitur Cancer, circa iuncturas crurium iuxta pedes aut inter iuncturas & pedes, videlicet in pastora, quandoq; contingit in alia parte corporis, qui ex pluribus causis habet originem: aliquando ex vulnere ibi facto, & ex negligentia postmodũ ibi fortificato: aliquando ex frequentatione aquæ vel turpitudinis supra vulnus, aliquando ex putredine cum Equus habens vulnus in aliqua parte corporis vel in iunctura vel aliqua parte cruris equitatur improuidè: nam si vulnus inueterescat, & iugiter aquis & sordibus repleatur, efficitur cancer. Cura, Recipe succi radicis asphodelorum ℥.7. calcis viuæ ℥.4. arsenici puluerisati ℥.2. hæc omnia diu insimul terantur & agitent̃ & misceantur, deinde ponãtur in aliquo vase subtili rudi vel nouo, & oppiletur os vasis ita quòd vapor vel fumus exire non possit, & tam diu decoquantur ad ignem, donec omnia in puluerẽ redigãtur, & ex tali puluere vulnus cãcri impleatur bis in die donec cancer cadat & mortificetur, abluto prius vulnere cancri cũ aceto fortissimo: mortificato verò cancro & deiecto, curetur vulnus cũ oui albumine & aliis vt superius & inferius in diuersis Cap. vbi de curis vulnerum agitur, cõtinetur: casus verò mortificationis cãcri signũ est cũ vulnus cancri circumquaq; tumescat. Item ad idem valet stercus humanũ cum tantundẽ tartari puluerisatu et cõbustũ et suppositũ p modũ proximè dictum de puluere facto de succo radicis asphodelorũ et aliis vt ibi habet̃. Itẽ ad idẽ valet tartarũ cõbustũ & cũ sale trito mixtũ & superpositum

ppositũ vt suprà Itẽ ad idẽ aliud & melius, Recipe albũ piper & pyretiũ, & simul oia bene tere & misce cũ eis aliquãtulũ axungiæ veteris porcinæ, quæ simul omnia bene mixta mittantur in cancro, ligando bene strictè, & dictum emplastrum bis in die renouetur, donec cancer ex toto fuerit mortificatus, postea curetur vulnus vt superius & inferius in curis vulnerum edocetur. Et nota ꝙ puluis asphodelorum superius dictus violentior est omnibus supradictis, vnde cum in locis neruosis, venis & arteriis plenis & intricatis dubium sit incisiones & cauteria fieri, talibus pulueribus tutius & securius vti possumus vt maius periculum euitemus: in locis tamen carnosis cancer existens curari potest citius & facilius cum incisionibus & cocturis quàm pulueribus, cum valeat funditus cocturis & incisionibus extirpari: In neruosis verò locis tutius & securius est vti pulueribus supradictis: nam nerui, venæ & arteriæ, incisionibus & cocturis leuiter & de facili lædi possunt: vix enim aut nunquàm sine pullorum læsione talia loca incidi vel vri possunt, vnde Hippocrates, Quãdo cãcri abscõditi fiũt, nõ curari melius est: curati enĩ, citius pereũt: nõ curati, lõgius tẽpus perficiũt, qđ secũdũ Galenũ de incisiõe & vstura dictũ ẽ, cũ cãcri ꝓfundi & in locis neruosis orti, radicitus euelli nõ possunt, sed ꝓptẽ neruorũ lęsionẽ vt dictũ ẽ, si vrãt vel incidãtur, maius est periculũ & peius efficiũt. Itẽ ad idẽ, maximè si sit in cruribus vel pedibus aĩalium, Recipe alumen, dragantum & sulphur æqualiter, quæ omnia simul tere, & misce cum cæra, & fac exinde candelam, & accendas, & facias eam super cancrum guttare, cauendo ne alibi cadat vel alium locum tangat. Item custodiatur ab aqua & sordibus. Item si cancer labium Equi comederit, semen canabis desiccetur valde, & inde subtilissimum factum superponatur bis in die, donec Equus sanetur. Item ad idem, Recipe calcis viuæ, atramenti & mellis vel saponis veteris añ. terantur & conficiantur insimul, & fiat inde pastillus & in parua olla in igne comburatur, deinde pulueriſetur de illo puluere semel in die supra cancrum, donec cancer fuerit exiccatus. Item si cancer acciderit in maxilla vel in carne plana vbi carnes neruosæ & musculosæ non sint, in circuitu per medium in duobus locis cum calido ferro coquatur, deinde adustio seu coctura cum melle inungatur, quousqꝫ corium per se cadat, custodiatur etiam ab omni humectatione, quæ cũ sanguine ex aduersa parte colli extrahatur. Item contingit aliquãdo quòd ex superhabundanti vel melancholico humore gingiuæ corrumpuntur, & cancer in eis oritur & apparent gingiuę subnigræ & sanguinolentę cum quodam pruritu, & escam paucam sumunt, & ex oppressione & habũdantia prauorum humorum non possunt vlcera consolidari: verùm quia huiusmodi apostema radicitus inest, carnes illæ subnigrę radicitus incidanẽ & etiã os mãdibulę abradanẽ, nec dubites hoc facere, quia huiusmodi animalia sunt duræ substantię, & impetum incisionis bene possunt tolerare, nisi fortè in intricatis locis fuerit cancer exortus vel in neruoso seu in vngula, vel sumendum est de incisione, ne venæ aut nerui læderentur aut corrumperentur. Item ad idem, valet etiam contra omnem fistulam, Recipe viride æris arsenici, persicariæ tritæ, vitrioli, nitri, vtriusqꝫ ellebori, hęc omnia minutissimè puluerisentur, & ablutione facta vbi est cancer vel fistula cum vrina vel aceto

aceto fortiſſimo vbi ſit decoctus hyſſopus & cētaurea, prędictus puluis ſuperaſpergatur. Item ad curandum cancrum, Accipe ſauinam & rutam, & tere bene cum axungia porci veteri, & ponas ſuper cancrū, donec corrodat, & locus cancri albeſcat, deinde permutato medicamen, videlicet ponendo ſolum pulueremſauinæ ad conſolidandum. Item ad idem, Accipe ſulphur & reſinam vini æqualiter, quæ ſimul miſce, & poſtea fac de ipſo cæreum, & accende eum & fac eum guttare in cancro, & caueas ne cadat in alio loco. Vel aliter, Recipe aluminis, ſulphuris & tartari æqualiter, quæ ſimul miſce, & fac cæreum, & accende eum, & fac vt ſupradixi deguttare in cancro.

De Fiſtula, CAP. CLXXII.

Accidit Equis quandoq; ex antiquo vulnere non curato aut ex cācro non curato quidam morbus, qui dicitur Fiſtula, qui morbus facit vulnus profundum cum ſtricto foramine, rodens & fodiens carnes vſq; ad oſſa, contingens ex malis humoribus ad locum vulneris cō fluentibus, nam ad quodlibet vulnus (ſi non curetur vt decet) fit confluxus malorum humorum, vnde ſi vulnus antiquatur & non curetur, fit ibi fiſtula, quia natura expellet ibi humores noxios cum via eis exinde præparetur. Cura, Impleatur vulnus fiſtulæ ex puluere dicto in Cap. proximo, videlicet aſphodelorum & aliis quæ ibi ponuntur, hoc addito quòd puluis arſenici ponatur æquali pondere cum calce viua, & hic puluis ſit violentior ſupradicto. Item adhuc violentior puluis ad fiſtulam ſanandam, Recipe calcem viuam & arſenicum æqualiter, & ſimul tere, & pulueriſa, poſtea cum ſucco allii, cæpe & ebuli æq̄liter ſumptis inſimul agitentur & miſceantur: deinde cum melle liquido & aceto ſumptis ad menſuram dictorum ſuccorum tam diu bulliant, donec fiat exinde vnguentum, cum ſpatula ſæpius dum bullierint agitando. De tali autem vnguento bis in die vulnus repleatur fiſtulæ, eo prius abluto aceto fortiſſimo, & ſi expedierit, repleto vulnere ſupradicto ex iam dicto vnguento, ligetur decenter vt vnguentum exinde non poſſit exire. Item ad idem, Recipe ſuccum maliterrę, hoc eſt, ſuccum radicis cyclaminis & tantundem olei oliuarum, parum aceti & parum ſalis triti, hæc omnia miſce, & in vulnus fiſtulæ pone, donec fiſtula ſanetur. Item ad idem, Recipe auripigmentum, calcem viuam & viride æris æquali pōdere, terantur & agitentur ad inuicem cum ſufficienti ſucco pyretri, atramentum miſcendo ibidem, que omnia ponantur in melle liquido & aceto fortiſſimo æqualiter ſumptis, & omnia inſimul decoquantur eadem agitando, deinde fiant exinde ſicut magdaleones, & quotidie abluto prius vulnere cum aceto fortiſſimo bis in die vulnus fiſtulæ repleatur. Item ad idem violentius & acrius omnibus aliis ſupradictis, Reſalgar bene tritum, cum ſaliua & hominis vrina agitatum mittatur in fiſtulā moderatè. Signum curationis eius [illegible] do locus fiſtulę circumquaq; tumeſcit & interius rubet: mortificata autem fiſtula, curetur vulnus ſicut de aliis vulneribus eſt expreſſum. Si verò fiſtula extiterit in locis carnoſis, curetur vt in cura cancri ſuperius continetur. Item ad Fiſtulam & cancrum ſi profundi fuerint, fiat ſtupigium ſeu ſtuellus de cyclamine & ex ſapone Iudaico inunctum intromittatur, & ſic ampliabitur vulnus & mundificabitur

dificabitur ita quòd fundum eius videre poteris, & eam cum puluere facto ex arsenico, viridi æris, persicaria, vitriolo, vitro et vtroq; elleboro, vt suprà in Cap. proximo circa finem continetur, poteris extinguere. Et nota quòd nullus cãcer aut fistula poterit curari nisi medicina peruenerit vsq; ad fundum. Item scias quòd vulnus fistulæ cum flammula vehementer elargatur. Postquam autem cancer vel fistula mortificatus vel mortificata fuerit, facias vnguentum ad consolidãdũ cum nitro & vitro simul tritis, & supponatur. Itẽ nota quòd vnguentum ruptorium fortissimè premit & occidit fistulã siue cancrum. Signa mortificatiõis cancri vel fistulæ sunt quando sanies vel putredo primò incipit exire clara, postea incipit inspissari.

De Neruo inciso & eius cura, CAP. CLXXIII.

CVm neruus aliquis fuerit incisus, accipe vtrũq; caput nerui, & sue cũ serico, postea superpone vermes qui reperiuntur in fimo qui vocantur iaculi siue lumbrici frixos in oleo oliuarum. Item ad idem, caueatur primò ne tangatur ab aqua frigida, nam neruus citò putrescit si tangatur ab aqua. (Et nota quòd si neruus totus incidatur, non magis dolet quàm si pungatur vel lapidis obiectu obtũdatur) deinde puncturã neruorũ calidis & perforatiuis rebus, scilicet cum oleo, salgmine vel melle & parum vini, omnibus insimul coctis fomentabis: hoc facto, emplastrum factum de melle & radicibus ebuli & dialtheæ superligabis. Si neruus in longitudine scindatur, possibile est ipsum taliter solidari, Accipe vermes terrestres & cum oleo vel modico melle perfundantur, & sic ad ignem calefiant, & calefacti, nullo alio medicamine apposito, sępe super plagam ponantur. Si verò ex obliquo prorsus incidantur, supradicta cura vix consolidabitur.

De neruo contrito, CAP. CLXXIIII.

SI verò neruus fuerit contritus ex aliqua plaga, superponantur carnes testudinis seu tartarucæ bene tritæ cum puluere molendini. Quidam verò addunt myrrham & aloen.

De neruo intrinconato, CAP. CLXXV.

SI neruus fuerit intrinconatus, fac vsturam seu cocturam cum ferro ignito in modum circuli, ita quòd duodecim lineę cõueniant ad medium punctum, & sanabitur.

Contra omnem dolorem & tumorem & indignationem neruorum, CAP. CLXXVI.

FAc bullire farinam seminis lini, terbentinam & mel añ. in vino albo vsq; ad spissitudinem emplastri, postea superpone & videbis effectum optimum adoptatum.

De vnguento ad reparandam carnem, CAP. CLXXVII.

AD reparandum carnem & vulnus sanandum tale fiat vnguentum: Recipe absinthium, sansuccum, pimpinellam, calamentum, olibanum masculum & cærã, terenda terantur & cũ veteri axungia bulliant supra ignem quousq; bene incorporentur, ex hoc vnguento pecia linea intingatur, deinde ipsa pecia taliter intincta super plagam ponatur: mirabiliter enim hoc vnguentum sanat vulnera, & reparat carnes.

De vulnere

De vulnere ex sagitta intoxicata, CAP. CLXXVIII.

SI Equus fuerit vulneratus ex sagitta toxicata, Recipe sudorē alterius Equi & panem combustum, quem misce cum vrina hominis, & des in potu Equo ad bibendum siue ad conglutiendum, postea mitte in plaga & pinguedinem simul mixtam.

Medicamenta contra morsum serpentis, CAP. CLXXIX.

SI Equus vel homo sit morsus à serpente, sic ipsum curabis, Accipe sauiculam, tere & distempera cū lacte vaccino vnius coloris & da patienti bibere siue sit homo, siue aliud animal, & liberabitur cum auxilio omnipotentis Dei. Item ad idem, Recipe cæpas, & simul cum melle & sale pista & bene tere, deinde ipsa sic pistata pone super locum vbi serpens momorderit & liga, postmodū theriacā cū bono vino dabis bibere Equo cum cornu, eleuato capite sursum vt totum bene transglutiat, & sanabitur Equus.

Contra Morpheam, serpiginem & impetiginem Equorum, CAP. CLXXX

MOrphæa, serpigo seu impetigo prouenit Equis sicut hominibus & vt in plurimū semp accidit circa oculos seu palpebras & circa nares & os Equi. Cura, Recipe radices brionię, cucumeris agrestis, viticellę, chelidonię, asphodelorū, flammulę & iari, deinde extrahe ex eis succum & misce cum aceto ita quòd sint succi partes duæ & aceti pars vna, postea simul bulliant vsq; ad consumptionem tertiæ partis, quo facto adhibeas lithargyrum bene puluerisatum, & impone, deinde cola, postmodum habeas oleum laurinum & cæram, & fac vnguentum, addas tamen ibi modicum argenti viui: probatissimum est, quia cum ex dicto vnguento morphæam linieris, curabitur Equus sine dubio. Item ad idem, Accipe farinàm sinapis, & misce cum aceto fortissimo, deinde locum inunge, vel ad modum emplastri superpone, hoc fac vsq; ad tres hebdomadas, & curabitur Equus. Item ad idem, Accipe myrrham, aloën, sanguinem draconis, auripigmentum, stercus anseris, saponē cōditum cum oleo laurino, oleo oliuarum, & aceto: fiat vnguentum, & loca patientia inungantur vsq; ad curationem, quia curabitur. Item ad morphæam, Recipe gummi prunorum, & pone in aceto fortissimo, & dimitte ibi stare donec gummi fuerit dissolutum, postea imponere debes fuliginem, & simul bene misce, donec fiat vnguentum, deinde ex dicto vnguento loca patientis inungantur, & curabitur Equus: probatum est.

Memoralia siue notabilia, CAP. CLXXXI.

SVbiiciemus vltimò quædam commemoratione digna. Nota igitur quòd si omni tempore Equum sanum habere volueris ita quòd nec Gallæ nec Superossa nec Spinellę poterūt superuenire sibi, nec lerdæ nec Spauani nec Curbæ nec Furinæ poterunt nocere, ad hoc etiam vt ipsum audacius poteris fatigare, (ex labore enim superfluo cōsueuerunt Equi prædictas infirmitates incurrere), facere debes Equum per peritum Marescallum decoqui in locis vbi ægritudines prædictæ consueuerunt oriri. Item nota quòd si Equi coquantur cum sunt duorum annorum vel trium vel antequàm

quàm

[illegible] [illegible] [illegible]lc armentis,postea cum iumentis ire per pascua liberè dimittatur [illegible] adhibēdo alias medicinas melius curātur & pulchriores apparēt coctura: ros enim ignem,adustionem & pruritum habet mirabiliter remouere & curare cocturas. Item nota quòd ignis remedium in eodem statu in quo inuenit,Equ[illegible]n conseruat, vnde si inuenias Equum dolentem propter aliquam prædictarum ægritudinum,nō debet ignis remedium adhiberi quousq; dolor cessauerit, quod penitus Equorum medicus facere cum omni cautela conetur. Item nota quòd Equus nunquàm debet minui de stontris, seu de pectore, nec de costato seu de flancis,quia tales minutiones requirunt consuetudinem: & intelligo nisi propter aliquem casum vel ægritudinem sit talis minutio necessariò facienda. Item nota quòd venarum laqueatio seu incisio est omninò vitanda, quia nunquàm erunt Equi illius virtutis & fortitudinis cuius erant antè, nec proficiunt in aliquo nisi quod apparent exinde pulchriores. Item nota q; secones seu laque nunquam debēt poni in pectore nisi ex causa omninò necessaria, quia extunc Equus non erit nisi grauis & grauedinem pectoris patietur. Item nota quòd Equus qui semel passus fuerit infirmitatem vermis,semper erit grauis,nec vnquàm erit ita agilis sicut prius,quantumcūq; curatus ab aliquibus videatur. Itē nota q; quando Equus fatigatur vel itinerādo vel aliud faciēdo,semper antequam detur sibi potus permittatur stallare prius,etiam si deberet expectare vsq; ad noctē,aliàs de facili potest incurrere Ragiaturā seu dysenteriā,quę ægritudo mortalis existit. Item nota quòd quando Equus læditur in dorso, & est necessarium ipsum equitari vel salmam supra se portare, nō debet in bardalone fieri copnus. quia ex hoc dorsum Equi propter duriciem quæ esset in circuitu læsionis [illegible] lederetur: sed vt possis tutius ipsum equitare,ita q; equitādo eum ruptura seu inflatura vel læsio dorsi curetur, fac in modū qui sequitur, Igitur pannum illum de lino qui læsioni adhæret, per longum & transuersum incidas in modum cru[illegible]is, deinde lanam, quæ supra ipsum pannum erat,bene carmina, & ipsa bene carminata manibus,repone in loco eodem vbi prius fuerat, postmodum pannum de lino incisum vt dictum est in modum crucis,taliter para quòd nullo modo possit dorsi comprimere læsionem, quo facto, læsioni dorsi apposito medicamine congruenti, sella siue barda vel bastum taliter vt prędixi parata apponantur Equo,ipsum more solito equitando ac etiā onerando. Item nota quòd si Equus itinerando multum fuerit fatigatus, ita quòd non videatur vlterius posse laborare,per modum qui sequitur poterit vires resumere, & ideò recens erit acsi die illa nullatenus laborasset: Igitur cum Equum videris fatigatum vt dixi,ponas eum in aliqua domo vel stabulo, sicut tibi occurret in itinere,vel etiam vbi tibi non occurreret domus vel stabulum, fac ipsum aliquantulum quiescere in strata vel circa: caueas tamen quòd tempus sit ita quietum quòd Equus non posset offendi à pluuia vel vento, & remoueas sibi sellam vel bardam si salmam portauerit, & permittas eum liberè voluere se et reuoluere quàm diu voluerit,sicut cōmuniter asini & muli facere cōsueuerūt. Et scias quòd resurget ita recens & ita voluntarius ad ambulandum, acsi illa die nullatenus ambulasset vel laborasset, tūc repone ei sellā vel bardā, & equita vbi vis.

vbi vis. Item nota quòd ad ſcallionãdum Equum tempr us & magis accommodum reperitur, nam ſi rei medendum, vulnera oris melius curantur & conſolidant mes vel malæ carnes generari, & ex tali comeſtione os Equus impinguatur vltra modum. Item nota quòd q num tenere, & ad laborandum magis idoneum, debet toto anno, & caueat quòd herbas ſeu farraginem no re autem autumnali debet ſibi dare herbas de pr nus det ſibi annonam de hordeo de nocte, ex ho gis potens ad tolerandum labores & omnis in & ſemper in ſanitate, robore & virtute perſiſ telligimus dum Equus non fuerit mercatoris licet ipſum impinguare: pullis enim tempore herbas exhiberi, maximè quia fatigari non de ta ſigna ſupercœleſtia ſunt quæ correſpond bris: nam Aries correſpondet & conforma quæ continentur in ipſis. Taurus collo & g ſpatulis, humeris, manibus & volis & omnibus cer toti pectori & duabus magnis coſtis ſibi ann cho & maximè ipſius orificio. Virgo correſpõd ti, hepati & pulmoni & reſpicit fundum ſtomac reſpicit inteſtina, vmbilicum & omnia quæ cc pectinem incluſiue, reſpicit etiam nates, ſpina ſcendentibus à ſpina. Scorpio reſpicit membra g cem, peritoneon, teſticulos & burſam cũ omnib Sagittarius reſpicit hanchas, nates & groſſum c ret. Capricornus reſpicit genua & ſubtile coxarum. & tibias. Piſcis autem ſibi vendicat pedes Igitur chirurgiam operari in aliquo certo mem nis ſeu inciſionis aut minutionis vel ſ ueat quòd luna non ſit in ſigno con rari neceſſe eſt, quia non ſolum pericu periculum mortis immineret. Item n ſcallionare aut cocturas ei facere v cias, debet hoc facere quando lu tione, non quando eſt in augm gentur & minuuntur hu pore, prout luna au tur & minui-
tur.

❧ Excuſum Pariſiis, apud Chriſtianum Wechelum,
❧ Anno M. D. XXXI. Menſe Octobri.